ଅନନ୍ୟଶ୍ରୀ 'ସ'-ଗ୍ରୁପ୍‌ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଶଂସିତ ଶତେକ ବହୁରଜନୀ ଅଭିନୀତ

ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ

ନାଟ୍ୟକାର—ଶ୍ରୀ କମଲଲୋଚନ ମହାନ୍ତି

0/325
9 DEC 1959

ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର

ବିନୋଦ ବିହାରୀ ନନ୍ତ୍

କଟକ ୨

ପ୍ରକାଶକ—
ଶ୍ରୀ ରବିନାରାୟଣ ମହାନ୍ତି
ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର୍
ବିନୋଦ ବିହାରୀ ରୋଡ଼
କଟକ—୨

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ—୧୯୫୯

ମୁଦ୍ରାକର—
ଶ୍ରୀ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଚରଣ ପାଣ୍ଡା
ସାଧନା ପ୍ରେସ୍
କାଜିବଜାର, କଟକ-୧

ମୂଲ୍ୟ ଦେଢ଼ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ଓଡ଼ିଶାର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ

ମାନ୍ୟବର—ଶ୍ରୀ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ସିଂହ ଦେଓଙ୍କ

ପୌରହିତ୍ୟରେ ଶୁଭ ଉଦ୍‌ଘାଟନ

୭।୧୨।୭।୫୯

0/325
DEC 1959

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ—ଶ୍ରୀ ପ୍ରିୟନାଥ ମିଶ୍ର

ପରିବେଷକ—ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା 'ବି' ଗ୍ରୁପ୍

କଟକ

ଇ ସାମୁଏଲ !

ତମେ ପେଶାଦାର ନାଟକ ଲେଖିବା ପାଇଁ ମୋତେ ମଣ୍ଡକୁ ଟାଣି ଆଣିଛ । ତମେ ଲେଖାଇଛ ଭଉଣୀ, ମେ ହିଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲ—ଲେଖ 'ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ' !

ଜଗନ୍ନାଥ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଏକମୁହାଁ ହୋଇ ନାଟକ ଲେଖିବାକୁ ଇଛ ଉତ୍ସାହ ।

ହେ ଶିଳ୍ପୀ ! ହେ ସ୍ରଷ୍ଟା ! ତମେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ! ତେଣୁ ମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ' ତମକୁ ହିଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କଲି ।

କମଳ

—ପଦେ—

ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଗଳ୍ପର ପରିକଳ୍ପନା ଓଡ଼ିଶାର ବିଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀ ଶ୍ରୀ ଦୁଃଖୀରାମ ସ୍ୱାଇଁଙ୍କ ସାହଚର୍ଯ୍ୟରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଘଟଣାନ୍ତରରେ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରିୟନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପରିଚାଳନା ଫଳରେ 'ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ' ନାଟକୀୟ ରୂପ ପାଇଲା । 'ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ' ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ-ପ୍ରେକ୍ଷା ଗୃହରେ ପ୍ରଶଂସିତ ଭାବରେ ବହୁ ରଜନୀ ଅଭିନୀତ ହେଲା । ଦର୍ଶକ କେତେ ପ୍ରଶଂସା କଲେ, କେତେକେ କହିଲେ, ନୂତନତ୍ୱ ନାହିଁ-କେତେକେ କହିଲେ "ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ" ଓଡ଼ିଶା ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ନୂତନଯୁଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି—

ନାଟକଟିର ରୂପରେଖ ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସାହଚର୍ଯ୍ୟରେ ଘଟିଛି, ଓଡ଼ିଶାର ସେହି ଅମର ଶିଳ୍ପୀବୃନ୍ଦ—ସାମୁଏଲ, ପ୍ରିୟନାଥ, ମାଧବ, କେଶବ, ପୂର୍ଣ୍ଣ, ରଘୁନାଥ ଓ ନାରୀଶିଳ୍ପୀ ମଣିମାଳା, ମେନା, ଲୀଳା, କୃଷ୍ଣା, ଉର୍ବଶୀ ମୋର ଅଭିନନ୍ଦନୀୟ ।

ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ ନାଟ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟ କବିଚନ୍ଦ୍ର କାଳୀଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତ ରଚନା, ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀରଜ ନନ୍ଦଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ପରିକଳ୍ପନା 'ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ'କୁ ବିଶେଷ ଉପଭୋଗ୍ୟ କରିଛି—ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଋଣୀ ।

'ଭଲ-ମନ୍ଦ' ବିଚାରକ ଓଡ଼ିଶାର ଅସଂଖ୍ୟ ଦର୍ଶକ ଯେଉଁ ପ୍ରଶଂସାର ସୁଅ ଛୁଟାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ତା ପାଇଁ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା 'ବି' ଗ୍ରୁପ କଳାକାରମାନେ ହକ୍‌ଦାର—ନିନ୍ଦା, ଅପବାଦ ଲେଖକର ପ୍ରାପ୍ୟ—ଏତିକି ।

ଲେଖକ

ଲେଖକ

ଭୂମିକା

-ପୁରୁଷ-

ଶ୍ରୀକାନ୍ତ	—	କେଶବ
ଦେଶଗର	—	ବାବୁ
ଧର୍ମରାଜ	—	ମାଧବ
ମଙ୍ଗୁଳି	—	ପୂର୍ଣ୍ଣ
ରାଧାକୃଷ୍ଣ	—	ହରି
ମଣ୍ଟୁ	—	ରଘୁ
ନାରଣ	—	ଲଭା
ସ: ଭ:	—	ଗୌଧ୍ୱଜ
କନଷ୍ଟବଲ୍	—	ଦାଭରୀ

-ସ୍ତ୍ରୀ-

ରଙ୍ଗିଣୀ	—	ମଣିମାଳା
ପୁଷ୍ପା	—	ଲୀଳା
ସୁଶୀଳା	—	ମେନା
ମନ୍ଥରା	—	କୃଷ୍ଣା
ଶକୁନ୍ତଳା	—	ରୁକ୍ମିଣୀ

ସଙ୍ଗୀତ—କବିଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀ କାଳୀଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ
ସ୍ୱର—ଶ୍ରୀ ବାଳକୃଷ୍ଣ ଦାଶ

ସ୍ୱରଶିକ୍ଷା—ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ସାହୁ

ଆବହ ସଙ୍ଗୀତ—ହରେକୃଷ୍ଣ, ରଘୁନାଥ, ନରେନ୍ଦ୍ର,

ସ୍ମାରକ—ଶ୍ରୀ କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର, ଶତପଥି

ନୃତ୍ୟ ପରିକଳ୍ପନା—ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗରାଜ ନନ୍ଦ

ନୃତ୍ୟ—ଶ୍ରୀ କେଳୁଚରଣ ମହାପାତ୍ର

ଆଲୋକ—ଗୋଲକ, କାଳିନ୍ଦୀ,

ମଞ୍ଚ ପରିକଳ୍ପନା—ଶ୍ରୀ ନରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର, ମନ୍ଦୀର ଆସ୍ତ୍ର ବଦଳ

ଟେପ୍ରାପ୍ରାଇଟର—ଶ୍ରୀ ନୀନାବ୍ରଜ ନନ୍ଦ

ଦମନକର—ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜ କିଶୋର ମହାନ୍ତି

★ ପ୍ରଥମ ଅଙ୍କ ★

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

— × ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଘର × —

[ପରଦା ଉଠିଲା ପରେ ଦେଖାଗଲା—ଘରଟି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ସାଜ ସଜ୍ଜା—ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ ଉପରେ ବସିଚି ମଣ୍ଟୁ । ଗୋଟିଏ ବେଲୁନରେ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ ଗ୍ୟାସ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଉଡ଼େଇ ଦଉଥିଲା, ବେଲୁନକୁ ଗୋଟିଏ ସୂତାରେ ବାନ୍ଧି ନିଜ ମୁଣ୍ଡର ବାଳରେ ଟାଣି ଦେଇଥାଏ । ଗୋଟାଏ ମୂଷା କୁଆର ଗୋଡ଼କୁ ବାନ୍ଧି ଦେଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଥାଏ ।]

ମଣ୍ଟୁ—ବ୍ରାଭୋ ! ମିଷ୍ଟର ର୍ୟାଟ୍ ! ଲଙ୍କା ସେଇ ଶୂନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳରେ ଲେଟ ପାଇଗଲା । ଆଜ ତୁ·····ମୁଁ ଆଶୀର୍ବାଦ । ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ସଶରୀରେ ଫେରି ଆସିବୁ ।·····(ଏତିକି ବେଳେ ଆସିଚନ୍ତି ଶକୁନ୍ତଳା, ହାତରେ ସିଲ୍ଭର କଂସାରେ ପଖାଳ, ଖଟା ।)

ଶକୁନ୍ତଳା—ନଟିଆ—ନଟିଆ ! ଖାଇବାକୁ ମାଗିଦେଇ ଏଇଠା କୁଆଡ଼େ ଯେ ଯାଏ·····(ମଣ୍ଟୁ କୁ ଦେଖି) ଅରେ ମଣ୍ଟୁ !

ତୁ ଏବେ ଯାଇନୁ ? ଏଠି ପେ୍ଟ କ ନାଚ ଲଗେଇଚୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ଯାଉନୁ, ଯାଉନୁ କହୁଚୁ ଯେ, ଯିବ କେମିତି କହିଲୁ ? ଭୋକରେ ତ ପେଟଟା କଅଁ କଅଁ ହଉଚି ! ଏ ଯାଏ ଚୋରୁଣୀ ଟୋପାଏ ବ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ଆରେ···ତାଙ୍କର ପରୁ ଅନେଥର ଡାକ ଗଲେଣି ! ଟୁଆଗୁଡ଼ାକ ସକାଳ ପହରୁ ଯାଇଚନ୍ତି ଯେ·····ଭୋକରେ ଆଉଟ ପାଉଟ, ହଉଥିବେ ! ସେଇ ପହରୁ କହୁଚି···ଯା-ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇଆ—ସମସ୍ତେ ମିଶି ଖାଇଦେଇ ଆସିବ ।

ମଣ୍ଟୁ—ସବୁବେଳେ ତୋ'ର ସେଇ ତୋ··· ନି·ିଆ କଥା ! ନାରଣକୁ ତ ମନ୍ଥର ସାଙ୍ଗରେ ପଠେଇ ଦେଲୁ ! ମୁଁ ଯାଇ ଖାଇଦେଇ ଆସିଥିଲେ ହେଇ ନ ଥାନ୍ତା ।·····ଆରେ ବାବୁ, ମୋ ପେଟକୁ ମୁଁ ଖାଇବ । ତାଙ୍କ ପେଟକୁ ସିଏ ଖାଇବେ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଭାତ କଂସା ଧରି ତୋ' ସାଙ୍ଗରେ ଆଜି ମୁଁ ବକର ବକର ହେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ! ତୋ ବାପ ଆସିଯାଉ, ସେ ସେକଥା ବୁଝିବ । ଆରେ ନଟିଆ ! ନଟିଆ—(ବାହାରକୁ ଗଲେ)।

ମଣ୍ଟୁ—ଭାତ କଂସା ଧରି ବୁଲୁଥା—ନଟିଆ ଅଛି ଯେ ପଖାଳ କଂସାକ ଗେଟି, ଗୋରୁ ବାହାର କରିବ !·····ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଖାଇ ଯିବାକୁ ଆମର ଯେମିତି ଏକାଦଶୀ, ଗୋରୁ ଗାଈଙ୍କର ଆଜି ସେମିତି ଏକାଦଶୀ ହଉ ।

[ଶକୁନ୍ତଳା ପ୍ରେଶ]

ଶକୁନ୍ତଳା—ହଇରେ ମଣ୍ଟୁ ! ତୁ ମତେ କାହିଁକି ଇମିତି ଦହଗଂଜ କରୁଛୁ କହିଲୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ତୁ ତୋର ଆପେ ଆପେ ଦହଗଂଜ ହଉଚୁ ନା ମୁଁ ତତେ ଦହଗଂଜ କରୁଚି ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ଅରେ ନଟିଆକୁ କୋଉଠିକି ପଠେଇଲୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ନଟିଆକୁ !!! ନଟିଆକୁ ମୁଁ କାହିଁକି କୋଉଠିକି ପଠେଇବି ? ମୁଁ ତ ମୋ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ !

ଶକୁନ୍ତଳା—(ବେଲୁନର ସୂତା ଛୁଡ଼େଇ ଦେଇ ମାରିବାକୁ ବସିଲେ) ତୁ ମତେ ଚିହ୍ନୁ ନା ମଣ୍ଟୁ ! ଦେବି ଧରି......କ'ଣ ମାଡ଼ ମୁନ୍ଲିଉରୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ମାରିବୁ ! ମାରୁନୁ, ମାର ! ମାଇଲେ ତୁ ପାଳ ହେଇଯିବୁ, ନା ମୁଁ ବଡ଼ ହେଇଯିବି ?

ଶକୁନ୍ତଳା—କହ, ତାକୁ କୋଉଠିକି ପଠେଇଲୁ ! ନଇଲେ ତୋ' ପିଠି ଫଟେଇ ଦେବି !

ମଣ୍ଟୁ—ଅହିଁ, ପିଠି ଫଟେଇବୁ ତୁ, ଜାଣୁଚି ଜାଣିବୁ ତୁ ! ବୁଝିଲୁ ବୋଉ, ପିଠିଟା ପିନା ମୋର, ତାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ପେ ତୋର !......ବୁଝିଲୁ ବୋଉ, ମୁଁ ବଡ଼ ହେଲିଣି ! ଆଉ ମାଡ଼ ଆଉ କେତେଦିନ ତୁ ମତେ ଶାସନ କରି ପାରିବୁନି ! ସଂସ୍କୃତରେ ଗୋଟାଏ ଶ୍ଳୋକ ନାହିଁ—
"ଲାଳୟେତ୍ ପଞ୍ଚ ବର୍ଷାଣି, ଦଶ ବର୍ଷାଣି ତାଡ଼ୟେତ୍,

ପ୍ରାପ୍ତେ "ତୁ ଷୋଡ଼ଶ ବର୍ଷେ ପୁତ୍ରଂ ମିତ୍ର ବଦାଚରେତ୍ ।"

ଶକୁନ୍ତଳା—ମଣ୍ଟୁ ! ତତେ ନେହୁସ୍ ନଜିତ ଭଲ, କଣ, ତାଲୁ କୋଉଠିକି ପଠେଇଚ ! ଭାତ କଂସାରେ କାଉ କୁକୁର ମୁହଁ ମାରିବେ !

ମଣ୍ଟୁ—କାଉ କୁକୁର ଖାଇଲେ ଭଲ ! ନହିଁଆ ନମନ୍ଦନ ଖାଇବାକୁ ଯାଇଚ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ନମନ୍ଦନ ଖାଇ ଯାଇଚ !.........

ମଣ୍ଟୁ—ହଁ ! ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇ ସେଠୁ ଆମ ଗାନର ମେନାଙ୍କୁ ନେଇ ଦାଦାଙ୍କ ଘରେ ଖାଇ ଆସିବ—ଆଜ ତା' ରେସନ୍ଟା ମୁଁ ପାଇଛି !

ଶକୁନ୍ତଳା—କ'ଣ କହିଲୁ ? ତା' ପାଖାଳକୁ ଖାଇବୁ ? ତା'ହେଲେ ତୁ ବି ତା' ପାଇଁ ଗୋରୁ ଜଗିବାକୁ ଯିବୁ !

[କାନ ଧର]

ମଣ୍ଟୁ—"ପ୍ରାପ୍ତେ ତୁ ଷୋଡ଼ଶ ବର୍ଷେ"—ଛୁଡ଼ ବୋଉ ! ବାପାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଣୁଚୁ ! ଏକଦମ୍ ଅଗ୍ନିଶର୍ମା—(ଏଥର ବେଳେ ସୁଧାକୃଷ୍ଣ ପାଟି ଶୁଭିଲା—କାରଣ କାନ ଥାଏ, ସୁଧାକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଚୁପ—ଚୁପ—କହୁଥାନ୍ତି) ।

ଶକୁନ୍ତଳା—(ମଣ୍ଟୁ କାନ ଛାଡ଼ିଦେଇ) ଏ କ'ଣ ହେଲା ? କ'ଣ ହେଲାମ—

ମଣ୍ଟୁ—ଓହୋ ! ବୋଉ କାନ ଧରିଥିଲା ବୋଲି ଯିବା—ବାପା

ଯେବେ କାନ ଧରିଥାନ୍ତେ ନା—କାନ ଅଲଗା, ମୁଣ୍ଡ ଅଲଗା—(କାନଡ଼େର) ଯା—"ଯଃ ପଳାୟତି, ସଃ ଜୀବତି !" (ମୁଷାକୁ ଫିଙ୍ଗେଇ ଦେଲା ବେଳକୁ ନାରଣକୁ ଧରି ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ—ପଛେ ପଛେ ଶକୁନ୍ତଳା) ।

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ଛୁଆ ବୋଲି ରଖନ୍ତେ, ତା'ର ପୁଣି ଏତେ ଫିସାଦ ! ମତେ ଦଉଡ଼େଇ ଦଉଡ଼େଇ ନାକେଦମ୍ କରି ଦେଲାଣି ! ଆରେ······(ଗୁଣ୍ଠି ଦେଲେ)

ଶକୁନ୍ତଳା—ଆରେ, ତାକୁ ଜୀବନରେ ମାରି ଦବ ନା କ'ଣ ?

[ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଅଛୁଥାଏ]

ରାଧା—ଏମିତି କୁଳାଙ୍ଗାର ପୁଅ ମଲେ କେତେ ଜୀଇଁଲେ କେତେ ! ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ଦେବି ଯେ······ଆଉ ଦଉଡ଼ ପାରିବୁ ନାହିଁ ।

[ନାରଣ କାନ୍ଦୁଥାଏ]

ଶକୁନ୍ତଳା—କ'ଣ ହେଲା ?

ରାଧା—ହବ ଆଉ କ'ଣ ? ତମକୁ ହଜାର ଥର ମନା କଲି, ଏ ଟୋକା ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବନି—

ଶକୁନ୍ତଳା—ମଲା, ସେ କ'ଣ ବୁଝୁଚି ! ପିଲା ଲୋକ ଆଦର ପାଇ, ଯୋଉଠି ପାଇଲା, ସେଠିକି ଗଲା । ମୁଁ ବା ତାକୁ କେମିତି ମନା କରିବି ?···ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ! ସଙ୍ଗିଣୀ ମନ୍ଦୁରକୁ ପଠେଇ ଥିଲା ପୁଅ'କୁ ନେଇ ଯିବାକୁ !······

ରାଧା—ମନ୍ଥରାକୁ ସେ ଯେମିତି ପଠେଇ ଦେଲା, ତମେ ସିଧା ସଳଖ ତା'ର ସାଙ୍ଗରେ ପଠେଇ ଦେଲ !

ମଣ୍ଟୁ—ମୁଁ ମନା କରୁଚ, ନଡିଆ-ପଖାଳ ପଛେ ମୁଁ ଖାଇବ; ସେଠିକି ଯିବ ନାହିଁ !

ରାଧା—କୁଳାଙ୍ଗାର ଯାଉଚୁ ନା ଏଠୁ !

[ମଣ୍ଟୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲା]

ନାରଣ—(କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ) ମା' ପାଖକୁ ଯିବି·········

ଶକୁନ୍ତଳା—ଚୁପ୍ ହ !

ରାଧା—ମା' ପାଖକୁ ଯିବୁ ? ଆରେ ମାବାପଖିଆ—

ମାରିବାକୁ ଉଠିଲେ

ଶକୁନ୍ତଳା—ତମେ ଜାଣିକି ଏମିତି କରୁଚ କାହିଁକି !

ରାଧା—ମୁଁ ଜାଣିକି ଏମିତି କରୁଚି···ତମେ କିଛି ଜାଣିନା !

ଶକୁନ୍ତଳା—ତମର ଗାଳିରେ ସେ କାନ୍ଦିଲେ, ସେଥିରେ ତୁମ ଆଖିରେ କ'ଣ ଗଲା !

ରାଧା—ବୁଝିଲ ମଣ୍ଟୁ କଥା ! [illegible] ! ଆମ ଘର ପିଲାରୁ—କେଉଁ [illegible] ରାମ୍ବୁକଣର ଏମିତି ଲାଟି ଆଣିଚି ! [illegible] ଲାଗି ରହିଥିବ !

ଶକୁନ୍ତଳା—[illegible] ମିଳାମିଶା ହେଉଛନ୍ତି !

ରାଧା—ମିଳାମିଶା ହେଉଛନ୍ତି [illegible] ! [illegible] ଥାଉ···[illegible] ମା' [illegible] ଅଛୁ, ମୁଁ [illegible] ବୁକରେ ଅଛୁ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ଗାଁ ଯାକ ପିଲ ଯିବେ, ପୁେ ଟିକଏ ବୁଲ ଆସିଥିଲେ ହେଇ ନ ଥାନ୍ତା ?

ରାଧା—ତମେ ମାଇପି ଲୋକ ! ପଦା କଥାରେ ଏତେ ମୁଣ୍ଡ ଘୂରୋଉଚ କାହିଁକ ? ଦେଖୁଚ ଟୁଆଟାକୁ ! ଡାଆଣୀ ପରି ସବୁ ରକ୍ତ ଶୋଷି ନେଇଚ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ମନ୍ଥର ପାଇ କହୁବ—ଟୁଆଟାକୁ ଆଣୁଥିଲ, ତା' ବାପ ମୋ ହାତରୁ ଛଡେଇ ନେଲ !

ରାଧା—ସେଥିରେ ତମେ ମୁଣ୍ଡ ପୂରାଅ ନାହିଁ । ସେ ପାଇ ଠିକ୍ କହୁବ ।

କାରଣ—ମୁଁ ମା' ପାଖକୁ ଯିବ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ଟୁଆଟାକୁ ଏବେ ସମ୍ଭାଳ.........

ରାଧା—ଘୁଞ୍ଚ ଦିଅ ତାକୁ ! ଦେଖିବା କେମିତି ଯିବ ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ହଉ ନିଅ ! ତମ ଟୁଆ, ତାକୁ ମାର ମାର ମାରିପକା ! ମୋର କ'ଣ ଅଛୁ !

ରାଧା—ମନ୍ଦ୍ ବୋଉ ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନାର ସ୍ତ୍ରୀ ହେଇ ତମେ ଏତିକ ବୁଝି ପାରୁନ, ହେଲେ ତମ ମତଲବ ମୁଁ କେଣ ବୁଝି ପାରଣ ! ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ସମ୍ପତ୍ତି, କାରଣ ପୁଅ ହେଲେ ସେ ସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗ କରିବ, ଏଇଯା ନା ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ କ'ଣ କହିବାକୁ ବୁଝୁଚ ଶୁଣିବ । ଏ ସମ୍ପତ୍ତି ଆଠ ପୁଅ ପାଇ

ଭୋଗ କରିବେ ! ସେ ଆଜି ରାୟବଂଶର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ, ହବ ଜେନା ବଂଶର ! ତା'ର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଧପ୍‌ପାବାଜ କରି ଆମ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଯେମିତି ଭାବରେ ନେଇ ଥିଲେ, ତା'ର ଅଶମାନା ମୁଁ ନେବ ନେବ ନେବ !! ଆଜି ରାୟବଂଶ ଉପରେ ବଲୁଆ ହେଲିବ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ତମେ ସିନା ମନା କରୁଚ, ହେଲେ ମୁଁ ମନା କରି ପାରିବି ନାହିଁ ।

ରାଧା—ତମେ ମା' ବୁଝିଁ ମନ୍ଦ ବୋଲି······ରାକ୍ଷସୀ ! କେହୋ ଯେ ଉପରେ ମାତ ପିଣ୍ଡମାନି ଦେଇ ବଟାଇଛି ପାରିବ ! ଯେମିତି ସେ ଜମନ୍ଦାର [illegible] କରିବ !······ଏଇ ପ୍ରଥମ-ଥର ମୁଁ ରାମ ମୋ [illegible] ଖେଲି ହାରିଛି ! ଶୁଣି ହାରିଛି ହେଲେ ଆଗୁ ବୁଝି ! [illegible] ଦେଖିଲି. [illegible] ଆସିଲା, [illegible] ଚୁକିଗଲା ·········

[ଏତିକି ବେଳେ ବାମ୍ବୁ ଧର୍ମରାଜ ଡାକିଲେ]

ଧର୍ମ—ବାବୁ ଅଛ !

ରାଧା—କିଏ ? (ଧର୍ମରାଜ ଆସିଲେ) ଅନେକ ମଜା !

ଧର୍ମ—ମା' ନାରାଣୀକୁ [illegible] ! ମା' ନାରାଣୀ [illegible] ଭାରି [illegible] ବୁଆ ବାବୁ [illegible] ହେଲେଣି ! ମନ୍ଦର ସେତିକି ବେଳୁ ଆଡିଛି ଯେ ଏ ପାଏ ଫେରିନି ! ଆ—ବାପା, ମିବା ଆ ! ([illegible] ବଡ଼କଲେ—ନାରଣ ଆସିଥିଲା । [illegible]) ।

ରାଧା—ତା' ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ମଣି ! ମନ୍ଥର ହାତରେ ତା'
ମା, ମନା କରି ପଠେଇଛି ! ଦେଖୁନା……ସେନ୍ତଙ୍କ
ବେଳୁ ରାଧାଧର [illegible]ଦ୍ରୁତ ଯେ………

[illegible]—ବାବୁଙ୍କର ଜନ୍ମ ଦିନଟା……ଠିକ୍ ଖାଲି ବୁ[illegible] ଆସିବ !
ଖିଆପିଆ ଫିକ୍ର ନ କରୁ !

ରାଧା—[illegible] ବୁଝୁନା [illegible] ! ମିଳ[illegible] ବାଲ୍ୟକଥା ସେଇଠି
[illegible]ଇବେ; ସେଠିତ [illegible] ! ଆଜି ସଙ୍ଗିଣୀ, ନ
ଖୋଜ କି'ଣ ହୁଅବ !

[illegible]—[illegible] ନ ଗଲେ ମୋ ମା' ମନ କି'ଣ ବୁଝିବ !

[illegible]—(ମଣି) ତା' ଦେହଟା ଭଲ ନାହିଁ ବୋଲି ମିନା ତା'
ମାଆ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ୁ[illegible] ! ଆଉ [illegible] ଆସି ବିଲରୁ ଫେରି
ଯାଉଛବେ !

[illegible]—[illegible] ମନ୍ଥର [illegible]ବୁ !……[illegible] ଟେକି ଦେଇ
ଆଉ କିଏ [illegible] ମନକୁ ଆନ୍ଦୁ[illegible] କି କି'ଣି [illegible]……

([illegible]ବାକୁ ଉଦ୍ୟତ)

[illegible]—[illegible], ଆଉ [illegible] [illegible] ଆସିବ ? [illegible] ବୁଝିଲେ ଯେଲି ଆସିବ !

ମଣି—ତଷ୍ଟି ଦିନ ଲିଲା……………

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ନାରଣ—(ଗୋଡ଼ କଚଡ଼ି) ଅଜା, ମୁଁ ମା' ପାଖକୁ ଯିବ !

ରାଧା—(ପକେଟରୁ ଚକୋଲେଟ୍ ବାହାର କରି) ଛି ବାପା ! ଡାକ୍ତର ସବୁ ମନା କରିଛି ! ତୋ' ଦେହ ସୁନା ହୋଇ ଯିବ !

ନାରଣ—(ଚକୋଲେଟ୍ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ) ନା—ମୁଁ ଚକୋଲେଟ୍ ଖାଇବ ନାହିଁ—ମୁଁ ମା' ପାଖକୁ ଯିବ !

ରାଧା—ଚୁପ୍……(ଅନ୍ତରାଳକୁ ମୁହଁକରି ଡାକିଲେ, "ଆସ ବାବୁ") ଖବରଦାର ! ନାରଣ ଯେମିତି କେଉଁଠି ନ ଯାଏ ! ସ୍କୁଲ ମଉସା— !

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

[ନାରଣ ଯେମିତି କାନ୍ଦୁଥାଏ, ଶକୁନ୍ତଳା ସେପଟେ ବୁଝାଉଥା'ନ୍ତି ବୁଝୁ ନ ଥାଏ ।]

ନାରଣ—ହଁ, ମୁଁ ମା' ପାଖକୁ ଯିବ !

ଶକୁନ୍ତଳା— ଭୁଲ ହେଲା ଭଲ ! ଛୁଆଟା ଯୋଉ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥିବ, ସେଇ ଜିଦ୍—ମିଛ ? ଯାଉନୁ—ତୋ' ବାପା ସେଠି ଥିବେ ଯେ……

[ଶେଖର ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ଏକାବେଳେ]

ଶେଖର—ଆରେ ସ୍ୱଜନ ! କେତେବେଳେ ଆସିଲ ବସିଛ···ତମେ ନାରଣକୁ ଚିହ୍ନନା କାହିଁକି ?

ନାରଣ—ବାବା, ମୁଁ ମା' ପାଖକୁ ଯିବ !

ଶେଖର—(ହାତ ବଢ଼ାଇ) ଆ—ଯିବା—ଆ—(ଶେଖରକୁ ଦେଖି ଡରିଗଲା) ଆରେ ଯିବୁ ଆ—

ନାରଣ—ବାବାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଦେଖି ଡର ମାଡ଼ୁଚି ! ତୁ ମତେ ନେଇ ଚାଲ ବୋଉ !

ଶେଖର—(ହସି) ତୁ ମତେ ଡରୁଚୁ ! ଆ-ବାପା—ଚକୋଲେଟ୍ ଦେବ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ତା' ଦୋଷ କିଛି ନାହିଁ ଶେଖର !

ଶେଖର—ତା' [illegible] ଉପରେ କାହିଁ ଗଲା !......
ନାରଣ, ନାରଣ [illegible] ତା' [illegible] ଛୁଆ
[illegible] ମା' ମା' [illegible] ଦେଖୁ !
ମୋର ମୁହଁଟା ତାକୁ ଭୂତ ପରି—

ଶକୁନ୍ତଳା—ତା' ବାପ କଥା [illegible] କି' କି ଜାଣିବା ଶେଖର !

ଶେଖର—ଜାଣିବା କ'ଣ ଜମା ! ପିଲାକୁ ବର୍ଷ [illegible] ଦେଖିବାରେ
[illegible] ନାହିଁ; ଆଜି [illegible] ଆସିଥିଲା ଟିକି । ସେ
[illegible] !
ଛୁଆ [illegible] ଟିକି [illegible] ଦୁନିଆଁ [illegible]
ଦେଲଣି !...... ଛୁଆ [illegible] ପାଖରୁ [illegible] !
ସେମାନଙ୍କ [illegible] !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଯିଏ ଜନ୍ମ ଦେଇଚି, ସେଇ ସେ କଥା ବୁଝିବ !

ଶେଖର—ଯିଏ ଜନ୍ମ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏବେ ଭାବନ୍ତୁ !
ବୁଝିଲ ଭାଉଜ ! ଝିଅ ମୁକ୍ତା ଏବେ ବଢ଼ି ଗଲଣି ଯେ,
ଯୋଉ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଅ—ହେଡ଼ମାଷ୍ଟ୍ର କହୁଛନ୍ତି—ସିଟ୍
ନାହିଁ ! ହସ୍ପିଟାଲ, ମାତୃମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ରରେ ପୋଏଟେ
ମାଇପଙ୍କୁ ସିଟ୍ ମିଳୁ ନାହିଁ ସେ ଝିଅ ଆଜି ମା'ଙ୍କୁ ସିମେଣ୍ଟ୍
ଚଟାଣରେ ଟେଣ୍ଡର ଦେଉଛନ୍ତି ! ବୁଝିଲ ଭାଉଜ ! ଝିଅ
ମୁକ୍ତାଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆଜିଠୁଁ ବୁଝି କର !
ଯିଏ ଜନ୍ମକଲ, ଗୋଟାଏ ଜୋରଦାର ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ଦିଅ !
ଅଉ ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟରେ କ'ଣ ମିଳିବ, ସେକଥା
ରଖ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଯିଏ ଖୋଜୁଛି ସେ ପାଉନି, ଯିଏ ନ ଖୋଜୁଛି
ତାଙ୍କୁରେ ତାଙ୍କୁ ବସିଲ ବସିଲ ଦେଉଛନ୍ତି !

ଶେଖର—ବୁଝିଲ ଭାଉଜ ! ଆମର ସାମ୍ୟବାଦ ସମାଜ ଗଢ଼ା
ଯାଉଛି ! ତେଣୁ ଆଜ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର ଦରକାର ନାହିଁ !
ଉତ୍ପାଦନକୁ ସମାନ ଭାବରେ—

ଶକୁନ୍ତଳା—କ'ଣ ସେ କୁହ ଏବେ ?

ଶେଖର—ମୁଁ କ'ଣ କହିବ ! ଏମ ଏଲ୍‌ଏମାନଙ୍କ ନିଜ ଆକାଶରେ
ଦେଖି ଆସିଲ ! ସେମିତି ଏଣି ବର୍ଷର ନୂଆ···ଲୋକମାନଙ୍କ
ଦେଖ, ଘର ଦୁଆର ଦେଖ·····ଆରେ ହଲ ବୁଝି ହେଲେ
ଆଜିଠୁଁ ବାଟ ଧର ! ଶୀଘ୍ର କରି ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯାଇ
ଗୋଟାଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର !

ଶକୁନ୍ତଳା—ସେଠିକି ଯାଇ ଲାଭ କ'ଣ ?

ଶେଖର—ଆରେ ନଈ ନ ଦେଖୁଣୁ ଲଙ୍ଗଳା ? ଆଗ ଯାଅ—

ଶକୁନ୍ତଳା—ସେଠା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଯୋଉ ମାଇପଟି ଅଛି, ତା'ର ପରା ଦଶ ବର୍ଷରେ ୧୧ଟି ପିଲା !

ଶେଖର—ହଁ, ସେ ତା'ହେଲେ ତମକୁ ଟପି ଯାଇଛନ୍ତି ! ଆରେ ବାବୁ ! ସେ କ'ଣ କଲେ ନ କଲେ ତମର କ'ଣ ଅଛି ? ଆମ ଦେଶରେ ଏମିତି ଚାଲିଛି ! ପିଲାଙ୍କ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସ୍କୁଲ ଗୋଟେଇ ନ ପାରି ବେସିକ୍ ସ୍କୁଲ କରାଗଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ଏ ବେସିକ୍ ଶିକ୍ଷା ଉପରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ...... କେବଳ ନିଜ ଟୁଆ ପିଲାଙ୍କୁ କନ୍‌ଭେଣ୍ଟ ବା ପବ୍‌ଲିକ୍ ସ୍କୁଲକୁ ପଠେଇଲେ !......ଏଏ କ'ଣ କଲ ନ କଲ ସେଥିରେ ଯାଏ ଆସେ କେତେ ? ତମେ ଶୀଘ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।— ଆବାଗା—ମିବା—ଆ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ତା' ବାପ ପରା ବାରବାର ମନା କରି ଯାଉଛି !

ଶେଖର—ଭାଉଜ, ତମେ ଖାଲି ଟୁଆ ଜନ୍ମ କରି ଜାଣ । ହେଲେ ମା'ମନ କ'ଣ ତମେ ବୁଝି ପାରିଲନି ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ତା' ଭାଗ ଯେତେ ସେଠି ପୁଅକୁ ଦେଖେ ନା—

ଶେଖର—ସେ ଆସିଲେ ଜନ୍ମ ଦେବ । ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଏତେ ବଢ଼ି ଗଲାଣି ଯେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ବି ରହିବାକୁ ଜାଗା ମିଳିବ ନାହିଁ

କୋଣାର୍କପୁରର ଅଗଣାଅଗଣା ବନସ୍ତରେ ଏବେ ଲୋକଙ୍କୁ ଘୂରେଇଲେଣି ! ଜନତାର ଜୁଆର ଏମିତି ବଢ଼ୁଚି ଯେ, ଆଜି ୬୦।୭୦ [illegible] ପିଣ୍ଡ ବୁଢ଼, [illegible] ଜାଗା ମିଳିବ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ ! ବୁଢ଼ିଲ [illegible], ନାରଣିକୁ [illegible] ପିଠୋଲ ଯାଉ·····[illegible]—

ନାରଣ—ମା' [illegible] ।

ଶେଖର—ମୁଁ [illegible] ! ଆ—[illegible] ଆ— ଆ—[illegible] ଧରାଅଛି-[illegible] ଯାଅ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—[illegible] ! [illegible] ! ଶେଖର·····

[illegible] ପଡ଼ନ୍ତି ଗଲେ]

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

— × ସୁକାନ୍ତ ଘର ଅଳନ୍ଦ × —

[ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ରଗିଣୀ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ଯେମିତି ତାହାର ଆସିବାକୁ ଅନେଇ ରହିଥିଲେ ! କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ଭିତରେ ବି ଜଣକର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ସେ ଯେପରି ଅସୁସ୍ଥତା ବୋଧ କରୁଥାନ୍ତି । କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ପୁଅ, ଝିଅ ସେଇ ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ—ଭୁରି ଭୋଜନ ପରେ ରଗିଣୀ ତାହାକୁ ଖେଳନା, ତାହାକୁ ଚକୋଲେଟ୍ ଦେଉଥିଲେ । ସେମାନେ ହସି ହସି ଯାଉଥାନ୍ତି, ରଗିଣୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦର କରୁଥା'ନ୍ତି । ଏତିକି ବେଳେ ମଣ୍ଟୁ ଆସିଲା]

ରଗିଣୀ—ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ—ମୁଁ ଖାଇ ପାରିଲିଣି ଖୁଡ଼ି ! ଭୁରିଭୋଜନ ! ଏ ଭୋଜନ ପରେ ଗୋଟାଏ ଘମାଘୋଟିଆ ନିଦ ଦରକାର !

ରଗିଣୀ—ତମେ ଟିକେ ଯାଇ ଦେଖ—ନାରଣ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ।

ମଣ୍ଟୁ—ଯିବ କୁଆଡ଼େ ! ଘରେ ଥିବ । ଗୋଟାକୁ ଗୋଟାଏ ଦୁଷ୍ଟ ବର୍ଗିତ ! ଆସିବ ଯେବେ ଆସିବ । ନ ଆସିଲେ ନାହିଁ !

ତା’ ଆସିବାକୁ “ବାଲଲୀଳା” କ’ଣ ଅପେକ୍ଷା କରଚ !
ତମେ ଯାଅ, ତେବେ ଛୁଆ ଗୁଡ଼ାକ ପୂଜାସକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ
କରୁଚନ୍ତି !

ରଗିଣୀ—ମଞ୍ଜୁଳ ଯାଉଚ ! ମଞ୍ଜୁ, [illegible] [illegible] [illegible]
ଗଲେ ଦେଖ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ !— ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ [illegible]
ତାକୁ ପଠେଇ ଦେବ !

[ଯାଉଥିଲା]

ମଞ୍ଜୁ—ଛୁଅ, ମଞ୍ଜୁଳ ଆସିଗଲା !

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ରଗିଣୀ—କଲେ, ନାଚୁଣୀ କାହିଁ ?

ମଞ୍ଜୁଳ—ଘରେ ନାହିଁ !

ରଗିଣୀ—ତା’ ବୋଉକୁ ପଚାରିଲୁ ନା... !

ମଞ୍ଜୁଳ—ତାଙ୍କ ବୋଉ କହିଲେ—ସେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି !

ରଗିଣୀ—ଆଜେ- ଛୁଆଟା [illegible] [illegible] ବୋଉଠେଇ, [illegible]
ସାଙ୍ଗରେ [illegible] [illegible] ?

ମଞ୍ଜୁଳ—ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ......

ରଗିଣୀ—ସେ କ’ଣ କହିଲେ ... ([illegible])
ମଜମା ! ନାଚୁଣୀ.....?

ମଞ୍ଜୁ—(ନୀରବ)

ରଗିଣୀ—ତା’ ବାପା ନାଚୁଣୀକୁ ପଠେଇଲେ ନାହିଁ !

ମନ୍ଥରା—ଗାଁ ଲୋକେ କହୁଚନ୍ତି—ନଅଁ ଦିଅ ଡିହ, ବ'ଠା ଛୁଆ ଆଣିଲେ ଯେ, ବର୍ଷେ ନ ପୁରୁଣୁ ସେ ବ'ଠା ଯାକ ମରିଗଲେ !

ରାଗିଣୀ—ମଞ୍ଜୁସା !

ଧର୍ମ—ଶେଖର ବାବୁ ପୁଅକୁ ନେଇ ଆସୁଥିଲେ, ତା' ବାପ ଛୁଆଟାକୁ ଛଡ଼େଇ ନେଲା !

ମନ୍ଥରା—ପର ପାଖରେ ଏମିତି ହାତ ପତେଇବା ଭଲ ନୁହେଁ ମା ! ସାଙ୍ଗ ଭାଇରେ ପୁଣି କହୁଚନ୍ତି—ପର ଛୁଆକୁ ଏତେ ଯିଏ ଲୋଭାଏ ସେ ଡାଆଣୀ !

ରାଗିଣୀ—ମନ୍ଥରା !! (ରାଗ ଓ ଦୁଃଖରେ)

ଧର୍ମ—କିଏ କଣ କହିଲା ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଏତେ ବିନେଇ ଚୂନେଇ କହିବା ଲାଭ କ'ଣ ! ହଁ, ତାଙ୍କ ଛୁଆ, ସେ ମନା କଲେ ! ......କେତେ ନେହୁରା ହୋଇ କହିଲି, ହେଲା ନାହିଁ ! ହଉ, ଭଗବାନ ତ ଦୁଃଖ ଦେଇଚନ୍ତି......

ରାଗିଣୀ—ଭଗବାନ ! ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି ମଞ୍ଜୁସା ? କାହିଁ ମୁଁ ତ ଦେଖି ପାରୁନି, ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନି ଏତେ ଓଷା ବ୍ରତ ମୋର ସବୁ ବିଫଳ ହୋଇଚି !

ମନ୍ଥରା—ସବାଖାଇଏ, ସଜ ମାଣ୍ଡରେ ପରା ପୋକ ପକେଇ ଦେବେ ! କହୁଚନ୍ତି କ'ଣ ନା—ଆଣ୍ଟୁକୁଡ଼ା ଡିହରେ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ !

ଧର୍ମ—ମନ୍ଥରା, ତତେ ନେତ୍ତୁରା ହଉଚି, ତୁ ଏଠୁ ଚାଲିଯା—
ଯା—

ମନ୍ଥରା—ମୁଁ—ମୋର ଏଥିରେ ଦୋଷ କ'ଣ ଯେ? ସଦାଲୋକ
ଯାହା କହିଲେ......ମୁଁ ଏବେ......

ଧର୍ମ—ସଦା ଲୋକଙ୍କର କହିବା ମାତ୍ର ସତ୍ୟ! ଜଗନ୍ନାଥ,
ତମେହିଁ ସାହା!

ରାଗିଣୀ—ମୁଁ ନିଜ ମଞ୍ଜୁଷା। ତା' ମା' ପାଖରେ ଶେଷଥର ପାଇଁ
ହାତ ପତେଇଲି! ସେ ଯେବେ ମନା କଲେ, ତା' ହେଲେ
......ହଁ, ମୁଁ ମୋର ମନକଥା କହି ଦେବି! (ଫେରୁ-
ଥିଲେ, ସୁକାନ୍ତ ଆସିଚନ୍ତି)।

ସୁକାନ୍ତ—ତମର ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ ରାଣି! [illegible]
ଭୁଆ ଆସି ଖାଇକରି ତ ଗଲେଣି! ସେ ଯୋଗାଡ଼ ହୁଆ,
ନ ଆସିଲା ନାହିଁ! ତା' ପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କ'ଣ
ଅଛି? ତମେ ତେଣେ ଦେଖ ମଞ୍ଜୁଷା!

(ଧର୍ମରାଜ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ରାଗିଣୀ—ନାରଣକୁ ସେ ଆଉ ଦେଖି ପାରୁନଥିବେ ନାହିଁ!

ସୁକାନ୍ତ—ନ ପାରନ୍ତୁ! ତାଙ୍କ ପୁଅ......ତମର କିଛି ଅଧିକାର
ଅଛି?

ରାଗିଣୀ—ଅଧିକାର ଥିଲେ, ତା କ'ଣ ମନା କରି ପାରନ୍ତା!

ସୁକାନ୍ତ—ଆରେ ନାରଣ ନ ହେଲା, ଖାଲି ନାତିରେ ସେମ

ଉପାସରେ କେତେ ମଣିଷ ଛୁଆ ଜୀବନ ହରାଉଛନ୍ତି;
ସେମାନେ ବି ନାରଣ ପରି ମଣିଷ ଛୁଆ ରାଣୀ । ସନ୍ଧ
ନେଲେ ସେମାନେ ବି ଆମ ପରି ମଣିଷ ହୋଇ ପାରିବେ !
ବରଂ ମନ ଯୋଉଟି ମାନୁଛି ଅନାଥାଶ୍ରମରୁ ହଉ, ବା
ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ହଉ, ଅନାଥ ଛୁଆଟିଏ ଆଣ ! ତାକୁଇ
ଆଦର କରି ପାରିଲେ·········

ରଗିଣୀ—ପର ଛୁଆକୁ ନେଇକରି, ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ମୁଁ ଆଉ
"ଡାଆଣୀ" ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ !
ନା—ପର ଛୁଆ ମୁହଁରେ ବୋଲ ଦେଇ, ନିଜକୁ ମୁଁ
ଠକେଇ ପାରିବି ନାହିଁ !

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ !
ରଗିଣୀ – ହଁ, ମୁଁ ଲୁଚେଇଁ ତୁମର ସନ୍ତାନ ! ଆଉ କେହ ଜନ୍ମ ହବ
ତମର ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭରୁ !

ସୁକାନ୍ତ – ରାଣୀ !!!
ରାଗିଣୀ – ନା – ନା – କୃପଣ ହୁଅନା । କେତେ କଷ୍ଟ ମାଗିନି । ଆଜି
ମତେ ନିରାଶ କରନା, ମତେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆଶି ଦିଅ !

ସୁକାନ୍ତ – ରାଣୀ ! ତମେ ସେ' କ'ଣ କହୁଛ ?

ରାଗିଣୀ – ହଁ, ତମେ ଆଉ ଥରେ ବିବାହ କର ।

ସୁକାନ୍ତ – ଆଉ ଥରେ ବିବାହ କରି ଏ ଘରକୁ ଗୋଟିଏ ସଉତୁଣୀ

ଅଣିଛ ? ରାଣୀ, ଶୁଣିଛ, ଦଶରଥଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ? ଜାଣିଛ, ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବନବାସ କଥା ?·····ସଉତୁଣୀ ଜ୍ୱାଳାରେ ଦୁନିଆଁ ଜଳିଯାଏ ରାଣୀ·····ସବୁ ପୋଡ଼ି ଭସ୍ମ ହୋଇ ଯାଏ !

ରାଗିଣୀ—ମୁଁ ବନ୍ଧ୍ୟା, ଅପାରଗ ! ଏ କୁଳର ରକ୍ତ ଯୁଗ ଯୁଗକୁ ଛୁଟେଇ ଦବାକୁ ମୁଁ ଅଯୋଗ୍ୟ—ମୋର ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ, ଏ ବଂଶର ଏତେ ବଡ଼ ସର୍ବନାଶ ମୁଁ କରିବିନି ! ତୁମକୁ ଆଉଥରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ହେବ !

ସୁକାନ୍ତ—ମୋର ସନ୍ତାନ କାମନା ନାହିଁ ! ଯାହାର ପୁତ୍ରଟିଏ କାହାକୁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ନେଇ ଯାଇ ନାହିଁ ! ମର ଲୋକଙ୍କ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ କରି, ଆଉ [illegible] ନିଜକୁ [illegible] ନଷ୍ଟ କରି ଦିଅ ନାହିଁ ରାଣୀ ! ଆମେ କେବଳ ଅଛୁଁ·····!

(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ରାଗିଣୀ—ଲୋକେ କହନ୍ତି···ତମେ ଆଣୁଥିଲା ମୁଁ ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ନା—ନା—ଏ ଅପବାଦ ମୁଁ ଆଉ ସହି ପାରିବି ନାହିଁ ! ତୁମକୁ ଆଉ ଥରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ହେବ !

(ଯାଉଥିଲେ ଭିତରକୁ, ଶେଖର ଆସିଛନ୍ତି)

ଶେଖର—ସତେ ! ଭଇନା ବା' ହେବେ କି, ଏ କୁଳରେ ରାମାୟଣ ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେଉ, ନା !

ରାଗିଣୀ — ଶେଖର ! ତମ ଭାଇ ଆଜ ଥରେ ବିବାହ କରିବେ ।

ଶେଖର — ଥରେ କାହିଁକି, ଦଶଥର ବିବାହ କରନ୍ତୁ ମୋର ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ! ହେଲେ ବିବାହ ପରେ ଏଠି ଯୋଉ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହବ, ସେ କଥା ଅନୁମାନ କରି ପାରୁଚ ?

ରାଗିଣୀ — ମତେ ତମେ ବିଶ୍ୱାସ କର ଶେଖର ।

ଶେଖର — ଏଠି ବିଶ୍ୱାସ ଅବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନି ଭାଉଜ ! ସତଭଉଣୀଟିଏ ଆସିଲେ, ସବୁଠି ଯାହା ଘଟିଥାଏ ଏଠି ନିଶ୍ଚୟ ସେଇଆ ଘଟିବ ! ହରି, ଚନ୍ଦ୍ରା, ବିଷ୍ଣୁ କେହି ତାକୁ ଅଟକେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ !

ରାଗିଣୀ — ଶପଥ କରୁଛି ଶେଖର ! ଯାହାକୁ ଏ ଘରକୁ ସତଭଉଣୀ କରି ଆଣିବି, ତାକୁ ନିଜ ସାନ ଭଉଣୀ ପରି ଆଦର କରି ମୋ କୋଳରେ ଥାନ ଦେବି ! ମୁଁ ସିନା ହତଭାଗିନୀ, ଭାଗ୍ୟକୁ ଭଗବାନ ତା' କୋଳରେ ଛୁଆ ବକଟେ ଦେଲେ ଏ କୁଳ କ'ଣ ରକ୍ଷା ହବ ନାହିଁ ?

ଶେଖର — ଭାଉଜ ! ସାତ ପିଢ଼ି ହବ ଏ କୁଳରେ ଛୁଆ ଜନ୍ମ ହଉ ନ ଥିଲେ, ଏ ବଂଶ କ'ଣ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ? ଯୁଗ ଯୁଗକୁ ଏ ବଂଶ ଯେମିତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ରହିଚି, ସେମିତି ରହିଥିବ ! ତମେ ବରଂ ଭାଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଅ—ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ହଉ, ଅବା ଅନାଥାଶ୍ରମରୁ ହଉ, ମନ ମୁତାବକ ଗୋଟିଏ ଛୁଆ ବାଛି ଆଣ !

ରାଗିଣୀ—ମତେ ଆଉ ସେ କଥା କୁହନା ଶେଖର ! ଘର ଛୁଆ-
ଠେଇଁ ଲୋକେଇ, ଦୁନିଆଁ ଆଗରେ ମୁଁ ଆଉ "ଡାଆଣୀ"
ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଶେଖର—ଘର, ଆପଣାର [illegible] ! "[redacted]"...
ଆଜି ଏତେ ବଡ଼ ଦୁନିଆଁରେ, ତିଳାଏ ମିଳି ଯାଉ
ବୋଲି ଝୁରି ପଡ଼ୁଛି ! ମଣିଷ ପାଇଁ ମୁଠାଏ [illegible] ପଡ଼ୁ-
ଯାଉଛି ଯେ, ରହିବା ପାଇଁ [illegible]-
ଲାଣି ! ଏମିତି ସମୟରେ [illegible] ତିଳାଏ [illegible]--
ସେ ପୁଣି କଣ୍ଟ ହବ ତମ [illegible] ?

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର !

ଶେଖର—ହଁ ସଜନ ! ଦୁନିଆଁର ଆଜି ସମସ୍ୟା ହଉଛି ଏଇଟା !
ବୈଜ୍ଞାନିକ ମାନେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର......ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି !
ବୃଦ୍ଧି ଜନ ସଂଖ୍ୟା ରୋକି ହୋଇ ଯାଉ ! ଲୋକେ
ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରନ୍ତୁ—

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର, ବୈଜ୍ଞାନିକ [illegible] ଚିନ୍ତା ଆଗରୁ
ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବେନି ?

ଶେଖର—ମୋ ମତରେ କୌଣସି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏମିତି [illegible]
ଆଦୌ [illegible] ନୁହେଁ ! [illegible]
ଛୁଆ [illegible]
ଆଉ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି [illegible] ?........

ଆମ ଦେଶର ମାଇପେ ଝୁଅ ଜନ୍ମ କରିବାକୁ ଧୁରନ୍ଧର,... କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବାକୁ ଅପାରଗ ! ହଁ, ତମେ ଠିକେ ଚିନ୍ତାକର ଭାଉଜ !

ରାଗିଣୀ—କ'ଣ ଆଜ ଚିନ୍ତା କରିବ ଶେଖର ? ମୁଁ ବଞ୍ଚିଲ ଭବିଷ୍ୟତ ଦେଖୁଛି, ମୋ ଝିଅକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ !

ଶେଖର—ହଉ ଦେଲ, ଯାମ ଝୁଅ ଆଣି ନିଜ ବୁକୁତଳେ ପାଳିବାକୁ ଯେବେ ଏତେ ଯତନ, ମୋର ଏଥିରେ ଆପତ୍ତି କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ? କିନ୍ତୁ ଭାଉଜ, ମୋ ସମସ୍ୟାଠାରୁ, ତମର ଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ! ଏକ ପକ୍ଷରେ ପୃଥିବୀର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟାକୁ କୁଆଡ଼େ ରୋକିବା ପାଇଁ ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆଟମ୍‌ବମ୍ ପକାଇ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ଚଳାଉଛନ୍ତି, ତମେ ସେଥି କ'ଣ କହୁଚ ଭାଉଜ ?

ରାଗିଣୀ—ତମେ ଥରେ ଭାଇଙ୍କୁ କହ ଶେଖର ।

ଶେଖର—ଭାଇଙ୍କି କ'ଣ କହିବି ? ଗୋଟାଏ ପକ୍ଷୁଣୀକୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ଆଣି, ମୋ ସୁଖର ସଂସାରକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦବାକୁ ?...ନା—ନା—ଏ ପରାମର୍ଶ ମୁଁ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ଭାଉଜ !—ନା—ମୁଁ ପାରିବି ନାହିଁ ।

(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ରାଗିଣୀ—ଶୁଣ ଶେଖର ! ଶେଖର ! ମୁଁ ଶପଥ କରୁଛି, ମୋର ସୁଖ ସଂସାର ତୋଳିବାକୁ ତମ ଭାଇଙ୍କୁ ଆଜି ପରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ! ହିଁ ! ବିବାହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ !

(ବୁଲି ଯାଉଥିଲେ ପଛେ ପଛେ)

[ରାଗିଣୀ ବୁଲିଗଲା ପରେ ପରେ ଆସିଲେ ପର୍ଶୁରାମ, ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବେଶୀ ଭିକ୍ଷୁକ ତିନି ଜଣ]

× ଗୀତ ×

ପର୍ଶୁରାମ — ଜାନୁଘଣ୍ଟି ପରଶୁରାମ,

ଜଗତ ବିଜୟୀ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ରାମ,
ଚିହ୍ନି ନାହଁ ମତେ ପରଶୁରାମ !
ଘର ଭିକମଗା ନୁହେଁ ମୁଁ ରାମ,
ଏଇ ପରଶୁକୁ ଅନାଅ ରାମ,
ରକତ ଲଖାଏ ପରଶୁରାମ । ୧ ।

ଏକୋଇଶ ବାର ପୃଥ୍ୱୀ ବୁଲି,
ଜାନୁରେ ଘଣ୍ଟି ବାନ୍ଧି ଦେଲି ।
କ୍ଷତ୍ରିବଂଶ ଧ୍ୱଂସ କଲି,
ଛତୀ ଉଡ଼ାଏ ଶିର ନୋକି ।
ଜାନୁ ପରଶୁରାମ । ୨ ।

ରାମ — ବୀରପଣ ତବ ଅଛି ତ ଜଣା,
ଜଗତେ ବାଜେ ବିକ୍ରମ ବାଜଣା;
କ୍ଷତ୍ରକୁଳ ଧୂମକେତୁ ଆପଣ,
ପ୍ରଳୟକାରୀ ତବ ଧନୁର୍ବାଣ;
ତବ ନାମ ଶୁଣି ଥରେ ବସୁଧା,
କମ୍ପି ଉଠେ ନାଗ ବାସୁକି ସୁଦ୍ଧା ହେ,
ଜଣାଏ ମୁଁ ପ୍ରଣିପାତ ହେ...
ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଳ ସମ୍ଭବତ;
ଦେବ ଜମଦଗ୍ନି ସୁତ ହେ ।୩।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ — ସତ କହିଲେ ଅଗ୍ରଜ ଆପଣ,
ସେ ତ ବିଧିରେ ଅଟନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ;
ବିଧି ମୁଖରୁ ସମ୍ଭୂତ ଯାହାର,
ମିଛ ଅଟଇ ଗର୍ଜନା ତା'ହାର;
ନବ ଗୁଣ ସୂତ୍ର ବନ୍ଧି ସ୍କନ୍ଧରେ,
ଦେବ ବୋଲାନ୍ତି ଏତ ନିର୍ବନ୍ଧରେ;
ଧରି ପରଶୁ କହନ୍ତି କି କଲେ,
ମାତ୍ର କ୍ଷତ୍ରିୟ ହିଂସା ଆଚରିଲେ;
ଏକି କୁଳ ନଷ୍ଟା ବୁଦ୍ଧି ବୁଡ଼ିଲି,
ଟେକେ ବାହୁ କରନ୍ତି ସେ ବଡ଼ାଇ ।୪।

ପର୍ଶୁ — ହିଂସା ବୃଥା ଭାଷ, ଅଜ୍ଞାନ ବାଳକ,
ଗର୍ବ ଖଣ୍ଡି କୁଠାରେ ଗଣ୍ଡ,
ତ ନ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଲୁଚିଲା ତୋ ପିତା,
ତେଣୁ ତେଜିଲି ତା ମୁଣ୍ଡ;

ରାଗିଣୀ—ଶୁଣ ଶେଖର ! ଶେଖର ! ମୁଁ ଶପଥ କରୁଚି, ମୋର ସୁଖ ସଂସାର ତୋଳିବାକୁ ତମ ଭାଇଙ୍କୁ ଆଉ ଥରେ ବିବାହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ! ହଁ ! ବିବାହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ !

(ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ପଛେ ପଛେ)

[ରାଗିଣୀ ଚାଲିଗଲା ପରେ ପରେ ଆସିଲେ ପର୍ଶୁରାମ, ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବେଶୀ ଭିକ୍ଷୁକ ତିନି ଜଣ]

× ଗୀତ ×

ପର୍ଶୁରାମ – ଜାନୁଘଣ୍ଟ ପରଶୁରାମ,

ଜଗତ ବିଜୟୀ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ରାମ,
ଚିହ୍ନି ନାହୁଁ ମତେ ପରଶୁରାମ !
ଘୁର ଭିକମଗା ନୁହେଁ ମୁଁ ରାମ,
ଏହି ପରଶୁକୁ ଅନାଅ ରାମ,
ରକତ ଚଖାଏ ପରଶୁରାମ । ୧ ।

ଏକୋଇଶ ବାର ପୃଥ୍ୱୀ ବୁଲି,
ଜାନୁରେ ଘଣ୍ଟି ବାନ୍ଧି ଦେଲି ।
କ୍ଷତ୍ରବଂଶ ଧ୍ୱଂସ କଲି,
କ୍ଷତ୍ରୀ ଜୁଡ଼ାଏ ଘର ବୋଲି ।
ଜାନୁ ପରଶୁରାମ । ୨ ।

ରାମ — ସାରପଣ ତବ ଅଛୁ ତ ଜଣା,
ଜଗତେ ବାଜେ ଡିଣ୍ଡିମ ବାଜଣା;
କ୍ଷତ୍ରକୁଳ ଧୂମକେତୁ ଆପଣ,
ପ୍ରଳୟକାଗ୍ନି ତବ ଧନୁର୍ବାଣ;
ତବ ନାମ ଶୁଣି ଥରେ ବସୁଧା,
କମ୍ପି ଉଠେ ନାଗ ବାସୁକୀ ମୁଣ୍ଡା ହେ,
ଜଣାଏ ମୁଁ ପ୍ରଣିପାତ ହେ···
ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଳ ସମ୍ଭବତ;
କେବ ଜମଦଗ୍ନି ସୁତ ହେ । ୩ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ — ସତ କହିଲେ ଅଗ୍ରଜ ଆପଣ,
ସେ ତ ବଧିରେ ଅଟନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ;
ବଧି ମୁଖରୁ ସମ୍ଭୂତ ଯାହାର,
ସିଦ୍ଧ ଅଟଇ ସର୍ଜନା ତା'ହାର;
ନବ ଗୁଣ ସୂତ୍ର ବନ୍ଧି ସ୍କନ୍ଧରେ,
ଦେବ ବୋଲନ୍ତି ଏତ ବର୍ଦ୍ଧରେ;
ଧରି ପରଶୁ କହନ୍ତୁ କି କଲେ,
ମାରି କ୍ଷତ୍ରୀୟ ହିଂସା ଆଚରିଲେ;
ଏ କି କୁଳ ଛଡ଼ା ବୁଦ୍ଧି ନୁହଁଇ,
ଟେକେ ବାହୁ କରନ୍ତି ସେ ବଡ଼ାଇ । ୪ ।

ପର୍ଶୁ — ହିଂସା ନୁହେ ତାହା, ଅଜ୍ଞାନ ବାଳକ,
ଗର୍ବ ଖଣ୍ଡିଛିରେ ଗଣ୍ଡ,
ତ ନାସ୍ତି ମନଧ ଲୁଟିଲା ତୋ ପିତା,
ତେଣୁ ତେଜିଲି ତା ମୁଣ୍ଡ;

ନୋହିଲେ କାହିଁକୁ ଜନମ ଲଭନ୍ତି,
ପାରନ୍ତୁ ଏ କଥା କହି,
ଏବେ ମଧ୍ୟ ଜାଣ ଆମିଷର ଗନ୍ଧ,
ପରଶରୁ ତୁଟି ନାହିଁ । ୫ ।

ରାମ—ବଧୂ ସରଜନା ଅଟେ ସକଳ,
ବୃଥା ଯୁକ୍ତିରେ ନାହିଁ କିଛି ଫଳ;
ସୃଷ୍ଟି କରତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ସିନା,
ସୃଷ୍ଟି ନ ରହଇ ପାଳକ ବିନା;
ବଧୂ ଦୋଷ ନୁହେଁ ଲିପିର ଦୋଷ,
ଏଥକୁ ନ ବହ ମନରେ ରୋଷ;
ବନ୍ଧୁର ଲକ୍ଷ୍ମଣ,
ସଦା ଶୁଭମୟ ହେବା ମିଳନ । ୬ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ—ମାନିଲି ଅଗ୍ରଜ ହେ ଗୁରୁ ବଚନ,
ବେନି ସଂଖ୍ୟାରେ ଘଟେ ଶୁଭ ମିଳନ;
ଜାୟା ପତିରେ ଚଳେ ସୁଖ ସଂସାର,
ତୃତୀୟ ପତ୍ନୀ ଆସି ଉଜାଡ଼େ ଘର;
ଦୁଇ ନୟନେ ଶମ୍ଭୁ ମଙ୍ଗଳ ମୟ,
ତିନି ନୟନ ମେଲିଲେ ଘଟେ ପ୍ରଳୟ;
ସୃଷ୍ଟି, ସ୍ଥିତି ମିଳନ ଅଟେ ସୁଷମ,
ପ୍ରଳୟ ମିଶ୍ରଣରେ ଫଳ ଭୀଷମ;
ପ୍ରଳୟଙ୍କର ଏବେ ପରଶୁରାମ,
ମିଳିଥିଲେ ହେବାକୁ ଜନମ ବାମ । ୭ ।

(ଏତିକି ବେଳେ ମଙ୍ଗୁଳି ଆସିଚ,
କଣ୍ଟୁ ଭିକ୍ଷା ଦେଇ)

ମଙ୍ଗୁଳି – ଯା---ବାବା---ଭିତରରେ ଆସିଲ ! ଯ୍ଯାକୁ ନେଇ ଯା·········

(ହସି ହସି ଗଲେ

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

+ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଶୟନ କକ୍ଷ+

[ସୁକାନ୍ତ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ନୀରବରେ ବସି ଥାଆନ୍ତି, ମୁଖ ମଣ୍ଡଳ ବିଷଣ୍ଣ । ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ଧକ୍କାରେ ଯେମିତି ସେ ମ୍ରିୟମାଣ, ପାଖରେ ଧର୍ମରାଜ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ! ମଙ୍ଗୁଳି ୨।୩ଟି ଲେମ୍ବୁ ନେଇ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ମିଶ୍ରି ପାଣି ଗିଲାସରେ]

ଧର୍ମରାଜ — ବାବୁ ! (ସୁକାନ୍ତ ନୀରବ)

ମଙ୍ଗୁଳି — ବାବୁ, ମିଶ୍ରି ପାଣି ଟିକିଏ ଦେଲେ ପିଇ ଦିଅ ।

ସୁକାନ୍ତ — (ନୀରବ) ।

ଧର୍ମ — ମଣିଷ ଏଇ ଗୁଡାକ ଦେଖିବ ବୋଲି ବଞ୍ଚି ରହିଛି ! କେତେ ଦିନ ହେବ ପାଣି ଟୋପାଏ ମୁହଁରେ ନ ଦେଇ ବୋହୂଟି ଠାକୁର ଘରେ କବାଟ କିଳି ପଡ଼ିଛି ! ତ'ଦିନ ହେବ ତମେ ଖାଡ଼ା ଉପାସ ! ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଦେଖି କେମିତି ଦେହ ଧରି ରହିବୁ କହିଲ ବାବୁ ?

ସୁକାନ୍ତ — ଉଃ — ତମେ କାହିଁକି ମତେ ବିରକ୍ତ କରୁଛ ?

ମଙ୍ଗୁଳି — ଦୁ' ଦିନ ହେବ ଏ ଘରେ ଚୁଲି ଜଳୁନି ! ଗୋରୁ, ଗାଈ, କୁକ୍କୁର, ବିଲେଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପାସ !

ସୁକାନ୍ତ — ହଜାର ଥର କହିଲି — ମତେ ବିରକ୍ତ କରନା; ଯାଅ— ତମେ ଖିଆ ପିଆ କର !

ଧର୍ମ — ଗାଁ ସାରା ହଇଚଇ ପଡ଼ିଛି ! ପଦାଲୋକଙ୍କୁ ଆଉ ମୁହଁ ଦେଖେଇ ହେଉନି !

ସୁକାନ୍ତ — ମତେ ଆଉ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣାଅ ନାହିଁ; ତାକୁ ଯାଇ କୁହ !

ଧର୍ମ — କିଏ ଶୁଣୁଛି ଆମ କଥା ! କବାଟ ବାଡ଼େଇ ବାଡ଼େଇ ଆସିଲି ! ହୁଁ ନାହିଁ କି ଚୁଁ ନାହିଁ !

ସୁକାନ୍ତ — ମୁଁ ଆଉ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣି ପାରିବି ନାହିଁ—ଯାଅ— ତମେ ଖିଆ ପିଆ କର !

ମଙ୍ଗୁଳି — ହଁ ଆମରି ପେଟରେ ଜଳି ଯାଉଛି ! ଖାଇ ପିଇ ତାକତ ହେଲେ ଏ ବୁଢ଼ା ବୟସରେ, ଗହ୍ମାର ବଳକୁ ବହନ କରୁ; ନେହୁରା ହଉଛି ବାବୁ, ଏ ମିଶ୍ରୀ ଗିଲାସଟା ପିଇ ଦିଅ ! ପେଟ ଗରମ ହେଇ ଯାଉଛି !

ସୁକାନ୍ତ — ତମେ ସବୁ ଏ ଘରେ ମତେ ରଖେଇ ଦେବନି ନା କ'ଣ ? ତମ ମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଜିଦ୍—ମୁଁ ଆଉ ଖାଇବି ?.....

ସେ ତ ସାତ ଦିନ ହେବ ଉପାସ ରହିଲାଣି, ତାଙ୍କୁ ଯାଇ କୁହ—ସେ ଯଦି ଚାହୁଁଛି···ସମସ୍ତେ ଉପାସ ଶୋକରେ ମରନ୍ତୁ ! ମୁଁ କଣ କରିବି !

ଧର୍ମୀ—ବାଇଆଙ୍କ ଘର ପେ' କ'ଣ କହୁଚ ବାବୁ ?

ସୁକାନ୍ତ—ଶେଷଥର ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଚି, ତମେ ସବୁ ଏଠୁ ଚାଲିଯାଅ ! ନ ହେଲେ ମୁଁ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯିବାକୁ ବାଧ ହେବି !

ଧର୍ମୀ—ଶୁଣୁଚୁ, ଶୁଣୁଚୁ ମଙ୍ଗୁଳି ! ଘରର ମାଲିକ ତିନି ଉପାସରେ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବ ? (ଫଟୋ ପାଖକୁ ଯାଇ) ସାଆନ୍ତେ ! ସାଆନ୍ତାଣୀ ! ଶୁଣୁଚ, ଶୁଣୁଚ ବାବୁ କ'ଣ କହୁଚି ? ତମେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲ ! ବିଧାତା ଏ ବୁଢ଼ା ଦି'ଟାକୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖି ଦାଣ୍ଡ ସାଧୁଚି, ଏଇଆ ଶୁଣେଇବ ବୋଲି ?

(ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଚନ୍ତି)

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ହଇ ହେ ମଙ୍ଗୁଳି ! ଏ ସବୁ କ'ଣ ? ତିନି ଦିନ ହେବ ରାଗିଣୀ ଉପାସ, ସୁକାନ୍ତ [illegible] ହେବ ଖାଇ ନାହାନ୍ତି ! ଶୁଣିଲି ମଙ୍ଗୁଳି, ତମେ ସମସ୍ତେ ଶୋକରେ ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ ହଉଚ ! ଏଇଟା କ'ଣ ବାହାରକୁ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଚି ? ଗାଁ ସାରା ହାଟ ବସିଚି ! ଛି, ଛି, ! ଏଇଟା କିବା କଥା ?

ମଙ୍ଗୁଳି—କ'ଣ ନଆଁ ଟିକ ଲଗେଇ ଦେଇ, ଦେଖିବାକୁ ଆସିଚ କେମିତି ଜଳୁଚି ?

ସୁଧା—ଶୁଣୁଚ, ଶୁଣୁଚ ମଞ୍ଜୁଷା ? ମଙ୍ଗୁଳି କ'ଣ କହୁଚି ?

ଧର୍ମ—ମା' ମୋର କେତେ ଆଶାରେ ତୁମ ପାଖରେ ହାତ ଧରେଇ ଥିଲି ! ତମେ ନାହିଁ କରି ପାରିଲ ସୁଧୁ ବାବୁ ?

ସୁଧା—ତମେ ମୋ' କଥା କ'ଣ ଜାଣିନା ମଞ୍ଜୁଷା ! ମୁଁ ତ ମନା କରୁନ ! ଗୋଟାଏ କାହିଁକି, ପୁଞ୍ଜାଏ ପାଞ୍ଚଟା ଝୁଅ ଦେଇ ଦବାକୁ ମୁଁ ରାଜି ! ମୋ ଅବସ୍ଥା ଦିନକୁ ଦିନ ଯାହା ହେଲଣି, ସେମାନଙ୍କୁ ପେଟପୂରା ଗଣ୍ଡେ ଖାଇବାକୁ ଦବା କାଠିକର ପାଠ । ନହେଲେ ତା' ବୋଉ କଥାତ ତମେ ଜାଣିଚ.........

ମଙ୍ଗୁଳି—ଅହା...ପର ଝିଅ ସେ ! ତାକୁ କନ୍ଦେଇବୁ କାହିଁକି ?

ସୁଧା—ହଁ, ତା'ର ବା ଦୋଷ କ'ଣ ? ବାର ଲୋକେ ବାରକଥା କହୁଚନ୍ତି.....ମା' ମନ ! ଦଶ ମାସ ଦଶ ଦିନ ଗର୍ଭରେ ଧରିଚି ସେତେବେଳେ, ମନକୁ ପାପ ଛୁଇଁଚି ! ସେତେ ଚଳୁଥିଲେ ସେ କ'ଣ ବୁଝୁଚି ? ତା' ପରେ ଆମର ଏ ପୋଡ଼ା ଗାଁ, ଏଠା ମାନ୍ଦେ.....

ଧର୍ମ—ମା' ମୋର କେତେ ଆଶାରେ ବାଟକୁ ଅନେଇ ବସିଥିଲା... ନାରଣୀ ଆସିବ ! ତମେ କ'ଣ କଲ ବାବୁ ? ଝିଅଟାକୁ ବାଟରୁ ଫେରାଇ ନେଲ ?

ସୁକାନ୍ତ — ମଞ୍ଜୁଷା, ସେ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ତଳେଇ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ !
ତମେ ଯାଅ —

ରାଧା — ଆରେ, ତମେ ଦେଖିଥିଲ ପରା ଛୁଆଟା ଦେହରେ କମିତି ଟାଣ ଥିଲା ! ଏବେ ବା କ'ଣ ତା' ଦେହ ଭଲ ହେଲାଣି ? ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ପଡ଼ି ମା' ମା' ବୋଲି ବାଳ ବକୋଉଛି ! ସେ ଆସିଥିଲେ ତା' ଦେହଟି ଆହୁରି ଖରାପ ହୋଇ-ଥା'ନ୍ତା !

ମଙ୍ଗୁଳି — ତମେ ଏ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣାଉ ନାହଁ ଯେ, ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଶୁଣୋଉଛି !

ରାଧା — ହଉ ହେଲା ! ମତେ ଯଦି ବିଶ୍ୱାସ ନ ହଉଛି, ମୁଁ ଜବାବ ଦଉଛି ! ଆସ — ଏଇନେ ମୁଁ ନାରଣଙ୍କୁ ପଠେଇ ଦଉଛି । ହେଲେ ତା' ମାଆକୁ ତମେ ସମ୍ଭାଳିବ ! ଜାଣିଲ ମଞ୍ଜୁଷା — ଯେତେ ବୁଝେଇଲେ ସେ କ'ଣ ବୁଝୁଛି ? କହୁଛି···ବିଷ ଖାଇଦେବ !

ଧର୍ମ — ହଉ, ଭଗବାନ ତ ଦୁଃଖ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେଇ ବୁଝିବେ !

ରାଧା — ଆରେ ସେ କଥା କ'ଣ କହୁଛ ? ହଁ ତମେ ଉଠିଲ ସୁକାନ୍ତ ! ଉଠ ! ଖିଆ ପିଆ କଲ ଆଗ !

ସୁକାନ୍ତ — ମତେ ଜାଣ୍ଟିକି କରୁଛ ! ଚାଲୁ କରୁ !

ସୁଧା—ସେ ଏବେ କୋଉ ନାଟକର କଥା କହୁଚ ଯେ ?

ସୁକାନ୍ତ—ମୁଁ ତେବେ ଆଜି ଥରେ ବିବାହ କରିବି ?

ସୁଧା—ମନ୍ଦ କ'ଣ ? "ପୁତ୍ରାର୍ଥେ କ୍ରିୟତେ ଭାର୍ଯ୍ୟା !" ବଡ଼ ବଡ଼ରେ କଥା ଅଛି ! ଏମିତି କେତେ କେତେ ଲୋକ ବିବାହ କରୁଚନ୍ତି ନା ?.....ମଜସା, ତମେ କ'ଣ ଦେଖିନା—ନା ଶୁଣିନା ?

ସୁକାନ୍ତ—ମତେ ଆଉ ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣାଅ ନାହିଁ—ମୁଁ ବେଶ୍ ଅଛି ! ଜାଣି ଜାଣି ମୋର ସର୍ବନାଶ ମୁଁ କରି ପାରିବି ନାହିଁ !

ସୁଧା—ତମେ ସେମିତି କାହିଁକି ଭାବୁଚ ଯେ ? [illegible] ଝିଅଟିଏ ଆଣିଲେ ସଙ୍ଗିଣୀ ଠିକ୍ ଚଳେଇ ନବ ! ତମେ ସଙ୍ଗିଣୀକୁ ଦଶବର୍ଷ ହବ ଦେଖି ଆସୁଚ ଟି ? ଖାଲି ତା' ମନ ମାଫି ଝିଅଟାଏ ମିଳିଲେ ହେଲା ! ହଁ ମୁଁ ଜବାବ ଦଉଚି... ତା' ମନ ଲାଖି କନ୍ୟା ପାଟିଟିଏ ମୁଁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେବି !

(ଏତିକି ବେଳେ ଶେଖର ଆସିଲ)

ଶେଖର—ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦବାକୁ ତମେ ଧୁରନ୍ଧର ସୁଧାକୃଷ୍ଣ ! ତମର ବ୍ୟୁରଆଡ଼େ ଏଜେନ୍‌ସି ଅଛି । କ'ଣ ହନୁମାନ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ନିଆଁ ଟା ଲଗେଇ ଦେଇ ମଜାଟା ଦେଖିବାକୁ ଚାଲି ଆସିଲ ?

ରାଧା—ତମେ କ'ଣ କହୁଚ ଶେଖର ?

ଶେଖର—ନିଆଁ ଯିନା ଲଗେଇ ଦେଇଥିଲ, ଏଥର କିରୋସିନ ନେଇ ଆସିଚ ! ଆହୁରି ଯେମିତି ହୁଭୁହୁଭୁ ହୋଇ ଜଳି ଉଠୁ ? ହଇ ହୋ......କଂଶଟା ଯାକ ଉପାସରେ ମଲେଣି, ତମେ ଆସି କନ୍ୟା ଠିକ୍ କରୁଚ ?......ତମ ଝୁଅ ତମେ ଦବାକୁ ମନା କଲ, କିଏ ତମକୁ ବାଧ କଲା ?......ସେ ଗରିବ ଘରୁ ଝିଅ ଆସିବ କି ବଡ଼ଲୋକ ଘରୁ ଝିଅ ଆସିବ, ସେଥିରେ ତମ ମୁଣ୍ଡ କାହିଁକି ବଥାଉଚ ? ଆଠ ବରଷ ଭିତରେ ଆଠଟା ଛୁଆ ଜନ୍ମ କରି ପାରିବ ବୋଲି, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କୁ ଲେଖ—ଗୋଟାଏ ସୁନା ପଦକ, ଆଉ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ପଦବୀ ଦିଅନ୍ତୁ !

ସୁକାନ୍ତ—ଏ ସବୁ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରି ଲାଭ ନାହିଁ ଶେଖର !

ଶେଖର—ଉପବାସ କରି କେଉଁ ଲାଭଟା ହଉଚି ଶୁଣେ ?

ସୁକାନ୍ତ—(ନୀରବ)

ଶେଖର—ହଁ ବୁଝ ? ତମ ସ୍ତ୍ରୀ, ଆଉ ତମେ ଅନଶନ କରି ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି କରି ପାର ! କହି ପାରିବ...? ଏ ଘରେ ପେଟ ବୁଢ଼ା ହେଁଟା, ଗାଈଗୋରୁ, କୁକୁରବିଲେଇ ତିନି ଦିନ ହବ ଭୋକ ଉପାସରେ ସଢ଼ୁଚନ୍ତି କାହିଁକି ?

ସୁକାନ୍ତ—ଏ କଥା ମତେ କାହିଁକି ପଚାରୁଚ ? ଯା—ତୋ' ଭାଉଜକୁ ପଚାର ।

ଶେଖର—ଭାଉଜଙ୍କୁ କ’ଣ ପଚାରିବ ? ଠାକୁର ଘର କବାଟ ତ ବନ୍ଦ ! ଡାକି ଡାକି ନାହିଁ ଜବାବ ମିଳିଲାନି—

ସୁକାନ୍ତ—ତା ହେଲେ···ମୋଠୁଁ କି ଜବାବ ଆଶା କରୁଚୁ ?

ଶେଖର—ମୁଁ କାହାଠୁଁ କିଛି ଜବାବ ଚାହୁଁନି ! ତମେ ଉଠିଲ— ଉଠ ! ତମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟା ପାଇଁ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରାଣୀ କାହିଁକି କଲବଲ ହେବେ ? ତମକୁ ପୁଣି ଅନଶନ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।······ଆରେ ବାବା, ଖିଆ ପିଆ କରି, ଯାହା କରିବା କଥା କର ! ନ ଖାଇ, ନ ପିଇ ତମେ ଝଡ଼େଁ ମରିପାର, ତା’ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରାଣୀ ମାରି ଦବାର ତମର କି ଅଧିକାର ଅଛି ?

ରାଧା—ମୁଁ ତ ସେଇ କଥା କହୁଚି, ଖିଆ ପିଆ କର ! ତା’ ପରେ ଭାବିଚିନ୍ତି ଯାହା କରିବା କଥା କରିବ ।

ଶେଖର—ତମେ ଉଠିବନି ଭାଇ !······(ସୁକାନ୍ତ କେବଳ ମୁହଁକୁ ବକ ବକ କରି ଚାହିଁ ରହିଲେ) ଆରେ ବକ ବକ କରି ଅନେଇଚ କ’ଣ ? ହଁ ମଙ୍ଗୁଳି ! ତମେ ଯାଅ— ସଙ୍ଗିଣୀ ଭାଉଜଙ୍କୁ ଏଠିକି ଡାକି’ଦିଅ ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ସେ ମିଶ୍ରୀ ପାଣି ଗିଲାସକ ପିଆଇ ଦିଅ ବାବୁ !

ଶେଖର—ଖାଲି ପେଟରେ ମିଶ୍ରୀ ପାଣି ପିଇଲେ ବାନ୍ତି ହେଇଯିବ ମଙ୍ଗୁଳି ! ବରଂ ମୁଁ କାଗେଜି ଲେମ୍ବୁ ପାଣି ଦଉଚି ! ତୁ ଯା···ଆରେ ଅନେଇଚୁ କ’ଣ ? ଯା—ଖାଇବାକୁ

ଯୋଗାଡ଼ କର, ଯା—ତମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅନଶନ ମୁଁ ଭାଙ୍ଗିବି !

(ମଙ୍ଗଳ ଓ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଚାଲିଗଲେ)

ସୁକାନ୍ତ—ଶେଖର, ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ?

ଶେଖର—ଓହୋ, ଆଗ ଖିଆପିଆ କର ସାର ! ତା' ପରେ ଯାତ୍ରା କରିବା କଥା, ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ବସି ଠିକ୍ କରିବେ !

ସୁକାନ୍ତ—ତା'ର ଏକା ଜିଦ୍, ମୁଁ ବିବାହ କରିବା ପାଇଁ 'ହଁ' ଭରିଲେ, ସେ ଯାଇ ଜଳସ୍ପର୍ଶ କରିବ !

ଶେଖର—ତମେ କଣ କହୁଚ ?

ସୁକାନ୍ତ—ନା—ଶେଖର ! ଆଉ ଥରେ ବିବାହ କରି ଏ କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗେଇ ପାରିବିନି !

ଶେଖର—ସେ କହୁଚନ୍ତି.....ଆଉ ଥରେ ବିବାହ କଲେ ଏ କୁଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେବ ! ସେ ଯାହା କହୁଚନ୍ତି, ତମେ ଠିକ୍ ତା'ର ଓଲଟା କହୁଚ ! ମୋର ଏଥିରେ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ! ଅନଶନ କରି ତ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ହେଇ ଯାଇଚ; ଅନଶନ ଭାଙ୍ଗିବା ପରେ ନିରୋଳାରେ ବସି, ତମ ନିଷ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକି ମିଶେଇ ଗୋଟାଏ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଦେବ ।

ସୁକାନ୍ତ—ତୁ ତେବେ କହୁଚୁ...........

ଶେଖର—ମୁଁ କ'ଣ କହିବ ? ମୁଁ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ କଥା କହୁଛି······ !
ଆଚ୍ଛା ଅନଶନ ସୂଆଙ୍ଗ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସେ, କଥା
କଥାକେ ଅନଶନ, ଧର୍ମଘଟ, ଅସହଯୋଗ ! ନେଲ······
ଏ ଲେମ୍ବୁପାଣି ଟିକକ ପିଇ ଦେଲ !

ସୁକାନ୍ତ—ତୁ ତାକୁ ଟିକେ ବୁଝେଇ ଦେ ଶେଖର !

ଶେଖର—ତମେତ ଏତେ ବୁଝେଇ ବୁଝେଇ ପାରିଲ ନାହିଁ, ମୁଁ
ଆଉ କ'ଣ ବୁଝେଇବି ? ମୋ ସମସ୍ୟା, ଆଉ ତାଙ୍କ ସମସ୍ୟା
ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ! ମୁଁ ଚାହେଁ ଲୋକସଂଖ୍ୟା କମୁ, ସେ
ଚାହାନ୍ତି ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢୁ ! ମୋର ପୃଥିବୀ ସମସ୍ୟା,
ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟା········

ସୁକାନ୍ତ—ତୁ ତେବେ ରହୁ—ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ବିବାଦ କରିବ !

[ଏତିକି ବେଳେ ଧର୍ମରାଜ ରାଗିଣୀକୁ ଧରି ଧରି ଆସିଲେ]

ଶେଖର—ଆସି ଗଲେଣି·····ସ୍ବାର ଉତ୍ତର ସେ ଦେବେ ! ତମ
ଦୁହିଁଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟାରେ ଆମକୁ କାହିଁକି
ଟାଣୁଛ ? ଭାଉଜ··ଏଇ ନିଅ, ଲେମ୍ବୁପାଣି ! ଅନଶନ
ଭାଙ୍ଗ !

ଧର୍ମ—ସାତ ଦିନ ହେବ ଉପବାସ ! ମା'ର ମୋର ଦେହ
ଥକୁଛି !

ଶେଖର—ତମେ ବୁଝ ମଜସା ! ଖିଆପିଆ କର (ଧର୍ମରାଜ

ବୁଲିଗଲେ) କ'ଣ ଭାଉଜ, ମଣିଷ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଲଣି ନା, ନାହିଁ ? ମଣିଷ ହେଇ, ମଣିଷ ଗୁଡ଼ାକୁ ଉପବାସରେ — ଆଉ ଦହଗଞ୍ଜ କରି ନାଇଁ ! ଭାଇଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଚ ! ଖିଆପିଆ କରି ସାରି, କେବେଳାରେ ବସି ଯାହା ଠିକ୍ କରିବାକଥା କରିବ ! ତମର ସ୍ୱେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟାରେ ଆଉ କାହାର ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ! ଆରେ ମଙ୍ଗୁଳି କ'ଣ ଖାଇବାକୁ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା···? (ଭିତରୁ "ହଁ ବାବୁ" ବୋଲି ଜବାବ ଆସିଲା) ହରିଅପ୍····· ହରିଅପ୍ !!

[ଶେଖର ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ରାଗିଣୀ—ତମର ପାଞ୍ଚ ଓଳି ହବ ଉପବାସ !

ସୁକାନ୍ତ—ସାତ ଓଳି ହବ, ତମେ ପାଣିଟିକେ ହେଲେ ଛୁଇଁ ନାହଁ·····ଠାକୁରେ କ'ଣ କହିଲେ·····?

ରାଗିଣୀ—ଠାକୁରେ କହିଲେ—ସ୍ୱାମୀ ହଉଚନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀର ସାକାର ଦେବତା !

ସୁକାନ୍ତ—ସେଇ ସାକାର ଦେବତାର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିବା କ'ଣ ସ୍ତ୍ରୀର ଧର୍ମ ?

ରାଗିଣୀ—ମୁଁ ତ କେବେ ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିନ ? ସ୍ତ୍ରୀର ଧର୍ମ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ, ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରୁଚି !

ସୁକାନ୍ତ—ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତି ରାଣୀ ! ଜାଣି ଶୁଣି ତୁମକୁ ମୁଁ ଅଭିଶାପ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ !

ରାଗିଣୀ—ମୋର ସେଇ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଭିକ୍ଷା !

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ !!!

ରାଗିଣୀ—ତମେ କାନ୍ଦ ନାହିଁ ! ହସି ହସି "ହଁ" ଭର ! ମୁଁ ତମର ସ୍ତ୍ରୀ, ସେବିକା ! ତମର ସୁଖରେ ଆତ୍ମବଳୀ ଦେଇ, ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ପାଇବ !

ସୁକାନ୍ତ—ପାଗଳୀଙ୍କ ପରି ତୁମେ କଣ କହୁଚ ରାଣୀ ?

ରାଗିଣୀ—ହଁ, ମୁଁ କହୁଚି, ତମେ ମୋ ପାଇଁ ବରବେଶ ହୋଇ ଯିବ ! ସାଥିଟିଏ ଆଣି ମୋ' ପାଖରେ ଥୁଇ ଦବ ! ତା' ନ ହେଲେ ମୁଁ ପାଗଳୀ ହୋଇଯିବ !

ସୁକାନ୍ତ—କିନ୍ତୁ ମୁଁ କ'ଣ ସୁହେ ଶୁଣିବ.........ଚିରଦିନ ତମ ଦେହରେ ବସନ୍ତର ଶ୍ରୀ ଲାଗି ରହୁ ! ତମେ ଚିରଦିନ ବନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ରୁହ ! ତମର ବାହୁବନ୍ଧନ ଭିତରେ ରହି ମୁଁ ହୁଏ ତମର ପୁତ୍ର, କନ୍ୟା, ସ୍ୱାମୀ, ସବୁ କିଛି ! ଆସ—ମୋ ପାଖକୁ ଆହୁରି ଲାଗି ଆସ ରାଣୀ ! ଅନାଥ ମତେ.........

ରାଗିଣୀ—ଯୁଗ ଯୁଗକୁ ଏମିତି ଅନେକ ରହିଥିବ ! ତମେ ଖାଲି ହସି ହସି "ହଁ" ଭର ! କୁହ "ହଁ"—

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ ସୁହୁଚ ?.....ହଁ, ମୁଁ ତୁମକୁ ସୁଖୀ କରେଇବ !

ମତେ ଅନ୍ୟ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ତୁମେ ସବୁ ସୁଖୀ
ହବାକୁ ଚାହଁ·····ତା' ହେଲେ ଜାଣି ରଖ ରାଣୀ··ଆଜିଠୁ
ସୁକାନ୍ତର ମୃତ୍ୟୁ ହେଇଚି !

[ରାଗିଣୀ ମୁଣ୍ଡରୁ ସିନ୍ଦୁର ଲିଭାଇ]

ରାଗିଣୀ—ଏ···ପ୍ରେ ତୁମେ କ'ଣ କଲ ?··ନା – ନା—ତୁମେ
ମୋ ମଥାର ସିନ୍ଦୁର···ତୁମେ ମୋ କପାଳର ଟୀକା—ତୁମେ
– ଅଛ·····ମଉସା ମଉସା !

ସୁକାନ୍ତ—ମଉସା ! ତମ ରାଗିଣୀ ଜାପୁ ହେଇ ରହିବାକୁ ଚାହେନା !
— ସେ ହେବ ଜନନୀ·····

ରାଗିଣୀ—ହଁ, ହଁ ମୁଁ ହେବ ଜନନୀ ! (ଫଟକୁ ଅନାଇ) ଶୁଣୁଚ,
ଶୁଣୁଚ ବାପା ! ତୁମ ପୁଅ ବିବାହ କରିବେ—ଆଜ ମୁଁ
ସଉତୁଣୀକୁ····· [ଆନନ୍ଦାତିଶଯ୍ୟରେ]

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ·····

[ଦୁଃଖ ଓ କୋହରେ ସେମିତ ଫାଟି ପଡ଼ୁଥିଲେ]

--*×*—

★ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଙ୍କ★

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଶୟନ କକ୍ଷ

[ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁସ୍ମିତାର ମା ସୁଶୀଳା ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଶୋଇ ଥା'ନ୍ତି । ମନ୍ଥରା ଡ଼ବାଟିରେ ପାନ ସଜାଡ଼ି ମଣ୍ଡ ଉପରେ ରଖି ଦେଇ ଦେଇ କହିଲେ······]

ମନ୍ଥରା—ଯେତେ ହେଲେ ସଉତୁଣୀ ବୁଢ଼ୀମା···ସାନ ସା'ନ୍ତାଣୀ ଚଉଳ ମୁଠାଏ, କି ପଇସାଟାଏ କାହାକୁ ହାତ ଟେକି ଦେଇ ପାରିବେ ?······କିଛି ଗୋଟାଏ ଉପାୟ ନ କଲେତ କାଲି କାଲିକୁ ସାନ ସା'ନ୍ତାଣୀ ସଉତୁଣୀ ହାତଟେକାକୁ ଅନେଇ ରହିବେ ।

ସୁଶୀଳା—କି ଉପାୟ କରିବି ଲୋ ଝିଅ ? ଗରିବ ଘରେ ହେଲେ ଦେଖି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତି ! ବିଧି ମନରେ ଏଇଆ ଥିଲା ବୋଲି, ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣିଥିଲି ?

ମନ୍ଥରା—ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ଜୁଆନ ଝିଅ ! ବାବୁ ମନକୁ ପୁଣି ପାଉନି ?··· ବୁଝିଲ ବୁଢ଼ୀମା ! ବଡ଼ ନଷ୍ଟେ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରୁଚ ! ଭଲେଇ ହବାକୁ ସିନା "ଲଉଣୀ, ଲଉଣୀ" ବୋଲି ପାଣି ପିଉନି; ହେଲେ ଭିତରେ ଭିତରେ ଚେର କାଟୁଚ !

ସୁଶୀଳା—ମେଡ଼ ଗୁଡ଼ କନ୍ଧୁଣୀକି ବୋଲୁ ଯାଉଛ ଲୋ ଝିଅ ! ମତେ ତ ଚଉଆଡ଼ ଅନ୍ଧାର ଦିଶୁଚି ।

ମନ୍ଥରା—କିଏ କୁଆଡ଼େ ଶୁଣିବ ବୁଢ଼ୀମା ! (ଚଉଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ) ଦେଖ, ମଳିକ ପୁଅ କ'ଣ କରୁଚି ! ଏ ମଧ୍ୟ ମଣ୍ଡଳରେ ଏମିତି ଗୁଣିଆ ପରା ନାହିଁ ! ଏଇ ରଘୁବାବୁ ବାପ ପରା ତା ବୋଉକୁ ଅନଉ ନ ଥିଲ ।

ସୁଶୀଳା—ଆମ ରଘୁବାବୁ ବୋଉ ?

ମନ୍ଥରା—ହଁ ମ ! ତେଣେ କୁଆଡ଼େ ଗୋଟାଏ ଝୀଅ ରଖିଥିଲା ! ପାନ ଖିଲଟାରେ କି ଭେଦ ଦେଲା କେଜାଣି, ବୁଢ଼ା ପରା ବୁଢ଼ୀକୁ ଛାଡ଼ି, ତକ୍ଷେ ତାଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ସୁଶୀଳା—ତୋ ଇଚ୍ଛା ଲୋ ଝିଅ !

ମନ୍ଥରା—ତମେ ଚାଲ ବୁଢ଼ୀମା ! ମଳିକ ପୁଅକୁ ଡାକି ପଠେଇଚି, ଟିକେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଇ ଆସିବ ! ସେ ରଘୁବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଅନେଇ ବସିଥିବ !

ସୁଶୀଳା—ହଉ, କାମ ଦାମ ସାରିଦେ—ଯିବା ! ମୋ ସାଙ୍ଗରେ
ନ ଗଲେ, ମୁଁ କଣ କରିବି ଯେ ?

ମନ୍ଥରା—ହାୟରେ ବିଧାତା ! କାମରେ ହାତଦେଲେ ଏ ଘର
କାମ କ'ଣ ଏଇନେ ସରୁଚି ?

ସୁଶୀଳା—ତୁ ନ ଗଲେ, ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣେ ? ତାକୁ ମୁଁ କଣ
କହିବି ?

ମନ୍ଥରା—ମୁଁ କ'ଣ ଯିବାକୁ ମନା କରୁଚି ! ବଡ଼କୁ ତମେ
ଟିକଏ କହି ଦିଅ—

ସୁଶୀଳା—କ'ଣ କହିବି ?

ମନ୍ଥରା—କହିବ—ମୁଁ ଟିକେ ଗାଁ ବୁଲି ଯିବି, ବୁଆଲୋକ,
ମନ୍ଥରା ଟିକେ ମୋ' ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ ।

ସୁଶୀଳା—ଆଉ ଘରର କାମଦାମ ?

(ଏତକ ବେଳେ ରାଗିଣୀ ଆସିଚି)

ମନ୍ଥରା—ସେ କରିବେ ନାହିଁ ! ତମେ କହିଲେ ସେ ମନା
କରିବେ ? ସବୁ କାମ କରୁଚନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖେଇ ହଉଚନ୍ତି
ନା, ସେତକ ଲାଗିବ ନାହିଁ !

ରାଗିଣୀ—ବୋଉ, ବୋଉ ! ···ଶୋଇଲଣି !

ମନ୍ଥରା—କେତେ କାମ ପଡ଼ିଚି ବୁଢ଼ୀମା ! ତମେ ଟିକେ ଶୋଇପଡ଼ !

ରାଗିଣୀ—ମନ୍ଥରା ! ବୋଉଙ୍କ ପଲଙ୍କରୁ ମଇଳା ଗୁଦରଟା ବାହାର କରି ଦେଇ ବିଛଣା କରି ଦେଇନୁ ? ସେଇ ମଇଳା ବିଛଣାରେ ଶୋଇଛନ୍ତି !

ସୁଶୀଳା—ନାଇଁଲୋ ଝିଅ ! ବସୁ ବସୁ ବିଛଣାରେ ଟିକେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲି; (ଉଠ ଉଠ) ତାଙ୍କ ପାଇ ମାଇନେଟ, ନେହୁରା ହେଇ ଖବର ପଠେଇଚନ୍ତି ! ଭୁଚ୍ଛାଟାରେ ବସି ବସିତ ବିରକତ ଲାଗିଲୁଣି, ଯାଉଚି, ଟିକେ ତେଣେ ବୁଲି ଆସିବ ।

ରାଗିଣୀ—ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ । ଖରାବେଳରେ ଟିକେ ଶୋଇପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ଦେହରୁ ଅଳସ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥାଆନ୍ତା···

ସୁଶୀଳା—ନାଇଁଲୋ ଝିଅ ! ଦିନରେ ମତେ ନିଦ ହୁଏ ନାଇଁ ! ମୁଁ କ'ଣ କହୁଥିଲି ଝିଅ, ଏ ଗାଁରେତ ମୁଁ ନୂଆ-ଲୋକ, ମନ୍ଥରାକୁ ଟିକେ ସାଙ୍ଗ କରୁଥିଲି······

ରାଗିଣୀ—ମନ୍ଥରା, ବୋଉଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକେ ଯାଇ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ କରି ଦେଇ ଆ ! —ଛଅମାସ ହେଲା ବୋଉ ଆସିଲେଣି ଏ ଘରକୁ ! ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ । କେତେ ଏମିତି ପାଟି ବୁଜି ବସି ରହିଥିବେ !

ସୁଶୀଳା—ହଁ ଲୋ ଝିଅ ! ଚଢ଼େଇ ପେଟ ଜାଣି ତୁ'ତ ଖାଇବାକୁ

ଦଉ ! ମୁଁ କ'ଣ କହୁଥିଲକ, ଘରର କାମଦାମ ତ କେତେ ପଡ଼ିଚ, ମନ୍ଥରା ବା ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ କେମିତ ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ସମସ୍ତେ ତ ଖାଇ ପିଇ ସାରିଲେଣି । ଆଉ କାମ କ'ଣ ? ବାସନ କେଇଖଣ୍ଡିତ, ମୁଁ ଧୋଇ ଅଣିବ ! ତୁ ଯା-ମନ୍ଥରା—ବୋଉଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯା ।

ମନ୍ଥରା—ନାଇଁ, ମୁଁ ବାସନ ଦ'ଖଣ୍ଡ ଧୋଇ ଦେଇ ଆସେ !

ସୁଶୀଳା—ଆଉ ବେଳ କୋଉଠି ହବଲେ ଝିଅ; ଏତେ ବଡ଼ ଗାଁଆଟା······

ରଙ୍ଗିଣୀ—ନାଇଁ ବୋଉ, ସେ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଉ !

ସୁଶୀଳା—(ପାନବଟା ଧରି)ଆ'ଲେ—ସାଭୁଟା ଘରର କାମ ପର ଝିଅକୁ ମୋର ନଅଣ୍ଟ ! ତୋ'ପାଇଁ କୋଉ କାମଟା ଅଟକି ଯାଉଚ ! ଆ-ଯିବା—ଯାଉଚ ଲେ ଝିଅ ! (ଯାଉଥିଲେ, ମନ୍ଥରା ଯେମିତ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅନୁଧାବନ କରୁଥିଲ) ପୁଷ୍ପା ମୋର ଶୋଇଲାଣି ଝିଅ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—(ବିଛଣା ସଜାଡ଼ି ସଜାଡ଼ି) ହଁ, ଖାଇସାରି ସେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲା ।

ସୁଶୀଳା—ତୁ ଖାଇଲୁଣି ଝିଅ !······ ସକାଳଠୁଁ ସକଳ କାମ

କରୁଚୁ ! ସଭିଙ୍କ କଥା ବୁଝୁଚୁ, ତୋ'କଥା ଟିକେ ସେ ବୁଝନ୍ତା ନାହିଁ ?

ରାଗିଣୀ—ମୋ କଥା ସେ ବୁଝନ୍ତି ବୋଲି, ତମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ବୋଉ ? ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଏଇନେ ପରା ଦୁହେଁ ଖାଇଲୁ !

ସୁଶୀଳା—ହଁ ଝିଅ ! ମନ ମିଳେଇ ଦୁହେଁ ଚାଲିଗଲେ ହେଲା···! ଦେଖିଲୁ ଝିଅ ! ଯାଉଥିଲି, ପୁଣି ଗପ ଯୋଡ଼ି ଦେଲି ! ମୁଁ କ'ଣ କହୁଥିଲିକି·····ତା' ଦେହ ଖରାପ, ସେଥିକି ଟିକେ ନଘା ରଖିଥିବୁ ! ଗରିବ ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା, ଝିଅ ମୋର ଘରେ, କୁଟା ଖଣ୍ଡକୁ ଦି' ଖଣ୍ଡ କରୁନଥିଲା ! ଯାଉଚି ଲୋ ଝିଅ ! (ପୁଣି ଫେରି ପଡ଼ି) ହଁ ଝିଅ, ପୋଖରୀକି ଗଲାବେଳେ ପିକଦାନୀଟା ନେଇ ଟିକେ ଧୋଇ ଆଣିବୁ ! ଆଇଲା ଦିନୁ ସେମିତି ଅସନା ହୋଇ ପଡ଼ିଚି ! (ସୁଶୀଳା ଚାଲିଗଲେ, ପଛେ ପଛେ ମନ୍ଥରା ଗଲା, ରାଗିଣୀ ବିଛଣା ଝଡ଼ାଝଡ଼ି କରୁଥିଲା—ଧର୍ମରାଜ ଆସିଲେ)

ଧର୍ମରାଜ—ଆଜି କ'ଣ ଖିଆ ପିଆ ହବନାହିଁ ମା ? ଦିନ ପରା ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ ଗଡ଼ିଲାଣି !

ରାଗିଣୀ—ଯାଉଚି ମଉସା ! ଘରଟା ଅଳିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, ଟିକେ ଓଳେଇ ଦେଇ ଯାଉଚି ।

ଧର୍ମ—ଏ ଘର ହତଶିରୀ ହୋଇଯିବ ମା ! ହଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏଠୁ
ଆପେ ଆପେ ଛଡେଇ ଯିବେ !

ରାଗିଣୀ—ତମେ ଯେ କ'ଣ କହୁଚ ମଉସା !

ଧର୍ମ—କ'ଣ ଆଉ କହିବି ! ମନ୍ଥରା ଫାଟିବା ଆଗରୁ ଉଠି,
ଗାଧୁଆ ମାଧୁଆ କରି ଖଟୁଚ ଯେ, ଆସି ଦି'ଟା
ବାଜିଲାଣି, ପାଣି ଟୋପାଏ ପିଇନା—ଆଉ ଖାଇ ପିଇ,
ଶୋଇ ଉଠି, ଏ ଘରର ଯୋଇଲା ଗାଁ ବୁଲି ବାହାରି
ଗଲେ !

ରାଗିଣୀ—ଛି, ମଉସା, ମୋ ରାଣ ! ତମେ ପାଟି କରନି ! ସେ
ଶୁଣିବେ ! ···ମୁଁ କ'ଣ ଖାଇବି ନାହିଁ ! ମୋ ଘର
କାମତ ଆଉ କିଏ କରିବ ? ନୂଆ ନୂଆ ମଣିଷ, ଗାଁ
ବୁଲି ଯିବାକୁ ମନ କଲେ, ମନ୍ଥରା ଟିକେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ
ନ ଗଲେ, ସେ ଜୋଉଠିକି ବା ଯିବେ ? ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ
ବସି ବସି ତାଙ୍କୁ ଅରକ୍ତ ଲାଗିଲାଣି ।

ଧର୍ମ—ଆଉ ଏ ଘରର କର୍ତ୍ତାଙ୍କି ନାମ କରି କରି ମରିବାକୁ ବି
ସମୟ ମିଳୁନି ?

ରାଗିଣୀ—ସ୍ୱାମୀର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ! ଏ ସବୁ ଶୁଣିଲେ ସେ
କ'ଣ ଭାବିବ ! ମୋ' ରାଣ ମଉସା ! ତମେ
ଯାଅ—ଟିକେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ ! ଏଇ ବାସନ ଦି'ଖଣ୍ଡ ଧୋଇ
ଆଣିଲେ ମୁଁ ଯାଇ ଖାଇବି । ଯାଅ ତମେ ।

ଧର୍ମ—ରାଣ ପକେଇ ତମେ ସବୁବେଳେ ଜିତିଗଲ ମା ! ହଁ ମୁଁ
ଶୋଇବି ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଯାଉଚି···ଆରାମରେ ଶୋଇବି !

ସେଇ ଶୋଇବା ବେଳେ ଠାକୁରେ ଯେବେ ଏ ଖାବନଟା ବାହାର କରି ନଅନ୍ତେ ନା—

(କହୁଁ କହୁଁ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ସଗିଣୀ—(ତକିଆରୁ ଖୋଳ ବାହାର କରି) ଇସ୍ ଖୋଳଟା ଏକବାରେ ମଇଳା ହୋଇ ଯାଇଚି······ମଙ୍ଗୁଳି ! ମଙ୍ଗୁଳି !

ପୁଷ୍ପା—(ପ୍ରବେଶ କରି) ମଙ୍ଗୁଳିକି କାହିଁକି ଡାକୁଚ ଅପା ?

ସଗିଣୀ—ଆରେ, ତୋ ଦେହ ପରା ଭଲ ନାହିଁ, ଶୁଣି କପୂର ପକେଇ ଏତେ କମ୍ବଳ—ହେଲ୍ନା······? ନା—ତତେ ଆଜି ପାରି ହବ ନାହିଁ !······

ପୁଷ୍ପା—ଘର ଗୋଟାକ ଯାକର କାମ ତମେ ଏମିତି କରୁଥିବ ! ଆଉ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଶୋଇଥିବି, ବସିଥିବି !

ସଗିଣୀ—ତୁ କାମ କରିବୁ ? କାହିଁକି ? ତୋ' ଅପା କ'ଣ ମରି-ଗଲାଣି, ନା ତା' ହାତ ଗୋଡ଼ ଅଚଳ ହୋଇ ଗଲାଣି ?

ପୁଷ୍ପା—ସେ ସବୁବେଳେ କରନ୍ତି ହଉଚନ୍ତି······

ସଗିଣୀ—(ହସି) ତାଙ୍କ କଥା ତୁ ଶୁଣୁଚୁ କାହିଁକି ? ତୋ' କାମ କରିବା ବେଳ କ'ଣ ଘୁଞ୍ଚି ଗଲାଣି ! ମୋ'. ଶୁଣ ! ତୁ ଯା— ତାଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ! ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଟିକେ ଗପସପ କରିବୁ—ଯା ।

ପୁଷ୍ପା—ରାଣ ପକେଇ ସବୁ କଥାରେ ତୁମେ ଜିତୁଚ !

[ଯାଉଥିଲା]

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଆରେ, ଶୁଣ ଶୁଣ !

[ପୁଷ୍ପା ଫେରିଲା]

ପୁଷ୍ପା—କ'ଣ ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଆ—(ନିଜ କାନର ଗୋଲାପ ଫୁଲଟିଏ କାଢ଼ି ପୁଷ୍ପା ଗଣ୍ଡରେ ଖୋଷି ଦେଲେ) ଯା—ଖରା ବେଳଟା, ଟିକେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବୁ ! (ପୁଷ୍ପା ଚାଲିଗଲା—ରଙ୍ଗିଣୀ ହସି ଦେଇ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ପିକଦାନି, ଅନ୍ୟ ହାତରେ ତକିଆ ଖୋଳ ଧରି ଯାଉଥିଲେ, ଆସିଲେ ସୁକାନ୍ତ)

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ ! ଏ ସବୁ କ'ଣ ହଉଚି ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—କାହିଁ ! କ'ଣ ?······ତମକୁ ଏତେ ବୁଝେଇ କହିଲି·· ତା' ଦେହଟା ଭଲ ନାହିଁ—

ସୁକାନ୍ତ—ମୁଁ ପଚାରୁଚି, ତମର କ'ଣ ହେଉଚି ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ମୋର କାହିଁକି କ'ଣ ହବ ?

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଇନା ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—କଏ କହିଲା ମୁଁ ଖାଇନି ?

ସୁକାନ୍ତ—ମୋ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କ'ଣ ସରିନି ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ତମେ ପୁଣି ଗୁଡ଼ା କ'ଣ କହୁଚ ? ପୁଷ୍ପାର ଦେହ ଭଲ

ନାହିଁ ! ଏତେ ନେହୁରା ହୋଇ କହିଲ·····! ଯାଅ—ତା ସାଙ୍ଗରେ ଟିକେ ଗପସପ କର !

ସୁକାନ୍ତ—ପୁଷ୍ପା, ପୁଷ୍ପା ହୋଇ ତମେ ମରିବ, ମତେ ମାରି ପକେଇବ !

ରାଗିଣୀ—ଆରେ, ତମେ ଇମିତି ପାଗଳଙ୍କ ଭଳି କ'ଣ ହଉଚ ! ବୋଉ ଶୁଣିବେ; ଆଉ ପୁଷ୍ପା ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ·····ତା' ମନର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେବ କହିଲ ?

ସୁକାନ୍ତ—ଦିନକୁ ଦିନ ମତେ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଇ ନିଜେ ଅଲଗା ହୋଇ ରହୁଚ·····କୁହ ? ମୁଁ ତମ ପାଖରେ କି ଦୋଷ କରିଚି ? ସବୁବେଳେ କେବଳ ପୁଷ୍ପା, ପୁଷ୍ପା·····ପୁଷ୍ପା ମୋର କିଏ ?

ରାଗିଣୀ—(ହସି) ତମ 'ରାଣୀର ଅବତାର ପୁଷ୍ପା ! ପୁଷ୍ପା ଦେହରେ ତମେ ରାଣୀ'କୁ ଖୋଜି ପାଇବ ।

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ············

[ହାତକୁ ଧରି ପକେଇ]

ରାଗିଣୀ—ଛି, ଛାଡ଼ ଦିଅ ! ପୁଷ୍ପା ଆସିବ ! (ଖୁବ୍ ଆସ୍ତେ ହାତ ଛଡ଼େଇ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ—ପୁଷ୍ପା ଆସିଚି)

ସୁକାନ୍ତ—ସେ କି ଆଦର୍ଶ ରାଣୀ ! ପାଗଳାମିର ଗୋଟାଏ ସୀମା ଅଛି । ତମେ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଉଚ ! ହଁ, ତମର

ଏଇ ଭଲ ପଣିଆ, ମତେ, ମୋ 'ପରିବାରକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି-
ଦବ ।

[ମୁହଁ ଫେରାଇଲେ]

ପୁଷ୍ପା—କ'ଣ ହେଇଚି ତମର !

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ ଦେଖୁଚ ପୁଷ୍ପା, ରାଣୀକୁ ଦେଖୁଚ ?

ପୁଷ୍ପା—ଦେଖିବି କ'ଣ ? ରାଣ ନପୁମ ପଢେଇଚନ୍ତି ମତେ କାମ କରେଇ ଦଉ ନାହାନ୍ତି ।

ସୁକାନ୍ତ—ନନ୍ଦର କୁଆଡେ ଗଲା ?

ପୁଷ୍ପା—ବୋଉ ସାଙ୍ଗରେ ଗାଁ ବୁଲି ଯାଇଚି ।

ସୁକାନ୍ତ—ଏ ଘର ଚାକରାଣୀର ମନ ସୁଖ କରିବାର ଅଛି, ଆଉ ଖାଲି ଯାହା ରାଣୀର ନାହିଁ !

ପୁଷ୍ପା—ମୁଁ କ'ଣ ତାଙ୍କୁ ମନ ସୁଖ କରିବାକୁ ମନା କଲି ?

ସୁକାନ୍ତ—ତମର ଦୋଷ ନୁହେଁ ପୁଷ୍ପା ! ସେ ମୋ ଭାଗ୍ୟର ଦୋଷ ।

ପୁଷ୍ପା—ସେ ଏବେ ଭଲେଇ ହବା ପାଇଁ ସକାଳୁ ସଞ୍ଜ ଯାଏ ଖଟିବେ, ମୁଁ ହେବି ଦୋଷୀ ?

ସୁକାନ୍ତ—ତମ ବୋଉତ ସବୁ ଦେଖୁଚନ୍ତି, ଛଅମାସ ହବ ତମେତ ସବୁ ଦେଖୁଚ; ଖିଆ ନାହିଁ ପିଆ ନାହିଁ, ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଗୋରୁ ପରି ଖଟୁଚି······! ତମେ ସବୁ ମଣିଷ ନା କ'ଣ ? ଟିକିଏ ହେଲେ ତମର ଦୟା ନାହିଁ !

ପୁଷ୍ପା—(କାନ୍ଦିବାର ଛଳନା କରି) ଗଣିବ ବୋଲି ବୋଉ
ସିନା ତମ ଘରେ ଆଶ୍ରା ନେଇଚି, ତମେ ପୁଣି ସେଥିରେ
ଯାଉଣୁଁ, ଆସୁଣୁଁ ଚିଡ଼ ଚିଡ଼ ହଉଚ !

ସୁକାନ୍ତ—ତମ ବୋଉକୁ ଯିଏ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଚି, ତା' ପ୍ରତି ତମ
ମାନଙ୍କର କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଛି ନା—ନାହିଁ ?

ପୁଷ୍ପା—ଆମ ଉପରେ ସବୁବେଳେ ତୁମର ଭୁଲ ଧାରଣା !
ସୁକାନ୍ତ—ତୁମଆଁ ଠାକୁ ମୁଁ ବି ଧାରଣାରେ ଆଣି ପାରୁନି ପୁଷ୍ପା ।
(ପୁଷ୍ପା କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା) ତୁମେ କାନ୍ଦୁଚ ? କାନ୍ଦ !
କାନ୍ଦିଲେ ଅବା ତୁମର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ହୋଇ ପାରେ। ରାଣୀକୁ
ଦେଖିଚ ? ତାଠୁଁ କଷ୍ଟ ହେଲେ ଶିଖି ପାରୁନା —

ପୁଷ୍ପା—ରାଣୀ, ରାଣୀ ! ରାଣୀ ରାଣୀ ବୋଲି ବାଇ ହବାକୁ ଯେବେ
ମନ ଥିଲା···ମତେ ବିବାହ କରୁଥିଲ କାହିଁକି ?
ସୁକାନ୍ତ—ପୁଷ୍ପା ! [ଦୃଢ଼କଣ୍ଠରେ]

ପୁଷ୍ପା—ତମେ କେମିତି ବୁଝୁଚ ଯେ ପୁଷ୍ପା ରାଣୀ ହୋଇ ପାରିବ
ବୋଲି ?

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ କଲୁ ନାରୀ ପୁଷ୍ପା !
ପୁଷ୍ପା—ଯୋଉ ପୁରୁଷ ନାରୀର ହୃଦୟ ଚିହ୍ନି ପାରେ ନା, 'ସେ
କେମିତି ପୁଷ୍ପାଠୁଁ ନାରୀତ୍ୱ ପାଇବ ।
[ଚାଲି ଯାଉଥିଲା]

ସୁକାନ୍ତ— କ'ଣ ରାଗିଲ ?

ପୁଷ୍ପା—ମତେ ଛାଡ଼ିଦଅ !

[ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ହାତରୁ ଛାଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ]

ସୁକାନ୍ତ—ଅଭିମାନ କଲ ?

ପୁଷ୍ପା—କାହା ପାଖରେ ଅଭିମାନ କରିବ ?

ସୁକାନ୍ତ—ଚାହିଁ, ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପୁଷ୍ପା !

ପୁଷ୍ପା—(ମୁହଁ ଫେରାଇ) ସେଠି ମୋ ପାଇଁ କିଛି ନାହିଁ ! ସବୁଠି ଖାଲି ତମର ସେଇ "ରାଣୀ"……

[ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ]

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ କ'ଣ କହୁଚ ଶୁଣେ ପୁଷ୍ପା !

ପୁଷ୍ପା—(କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ହାତ ଛୁଟିଦେଇ ଚାଲିଗଲ)

ସୁକାନ୍ତ—ମୁଁ ଜାଣେ ପୁଷ୍ପା, ରାଣୀ ସାପ ଛୁଆ ଆଣି ପାଳିଚ ! ତା'ର ସ୍ନେହ ମତେଇ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ !

—*—○—*—

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

✻ରାଧାକୃଷ୍ଣ [illegible]✻

[ଆଗରେ ମଣ୍ଟୁ, [illegible] ଆସିଲେ ଶକୁନ୍ତଳା]

ଶକୁନ୍ତଳା—ମଣ୍ଟୁ ! ତତେ ନେହୁରା ହେଉଛି ଧନ, ଟିକେ ଦୋକାନକୁ ଯାଇ ଚାଉଳ ଗଣ୍ଡାଏ ଆଣ !

ମଣ୍ଟୁ—ଦୋକାନକୁ ଯିବ, କ'ଣ ମାଛ ଖାଇବାକୁ ? ଅଖା ଝୋଟେଇ ପକେଇ ଦେଇ ଘରେ କହିଲ – ବୋ' ବା ଅଜା ଏଠି ଆଣି ଥୋଇ ନାହାନ୍ତି !! —ଦେଉଛ, କ ଦ' ଟଙ୍କା । ଚାରି ବାକି ଟଙ୍କା ଦେ, ଦୋକାନକୁ ଯିବି ! ନଇଲେ ସେ ଦୋକାନ ପିଣ୍ଡା ମୁଁ ମାଡ଼ିବି ନାହିଁ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ନ ହେଲେ ସଗିଣୀ ପାଖକୁ ଟିକଏ ଯା—ପିଲା ଗୁଡ଼ା କାଲଠୁଁ ଖାଇ ନାହାଁନ୍ତି !

ମଣ୍ଟୁ—ହଁ, ଯୋଉ ସୁଖରେ ତୁମେ ତାକୁ ରଖିଚନା ଦେଇ ଗଲାକ୍ଷଣି, ଗୌଣୀ କ ଗୌଣୀ ଚାଉଳ ମାପିଦେବ ?......

ସେତେବେଳେ ସିନା ସେ ଘରେ ଗୋଟାଏ ମାଲିକ ଥିଲା,
ଏବେ ତ ସେଠି ଦୁଇ ମାଲିକ ! ଆଉ ସେ ଯୋଉ ମୋଟି
ବୁଢ଼ୀ ଅଛି ନା—ତା' ବୁଦ୍ଧି ଖିଆଲକୁ ମୋର ଦଣ୍ଡବତ !
ନା—ମୁଁ ମାଲ ସେଠି ଦାନା ଜକାଟି ମାଗି ପାରିବ ନାହିଁ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ମୁଁ ଲାଟ୍‌ସାହେବଙ୍କ ପୁଅ ନା, ମାନ୍ ଗଲେ ପଡ଼ି ଯାଉଛି ? ବୋପାରଙ୍କ କୋଉ କଥାରେ ନେହଜ ପଶୁନି, ଆଜି ପୁଅଙ୍କର ବାଲଙ୍ଗି ଦେଖ ?

ମଣି—ହଁ, ଗୋଟାଏ ଆଡ଼ଭୁତ ନେହଜ ପଶିଛି ! ପର ଘର ଝିଅ ବାହୁ ମିଳି ପୁଅ ପୁଣିଏ ନା ତା' ଘର କ'ଣ ରହିବ ? ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଘଡ଼ିବ ନାହିଁ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ନା ହେଲେ ମଣିଷ ହୁଅନ୍ତୁ, ମୋର ଦୁଃଖ ଯାଆନ୍ତା !

ମଣି—ଯୋଉ ମାର ମୁଣ୍ଡାକର ମକେଇଲ......? ଆଉ ମଣିଷ ହେବ ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ... କଏ ମନା କଲା ? ତିନି ତିନି ଥର ଫେଲ୍ ହେଲ........

ମଣି—ତିନିଥର ଫେଲ୍ ହେଲି ବେଶୀ ହେଇଗଲା, ନାହିଁ ? କେତେ ୨୫ ଥର, ୫୦ ଥର ଫେଲ୍ ହଉଛନ୍ତି ! ମୁଁ ଏବେ ମୋଟେ ତିନିଥର ଫେଲ୍ ହେଇଛି ! ଚତୁର୍ଥ ଥର ପରୀକ୍ଷା ଦବା ବେଳକୁ—ଅନ୍ତରେ ହେଇଗଲା କ'ଣ ନା—"ତୋ'ର ପଢ଼ା ବନ୍ଦ !" ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ମଣିଷ ହୁଏ—ଗୋରୁ ! ହଉ ହେଲା, ମୁଁ ତ ଗୋରୁ ! ମୋ ପଛରେ କାହିଁକି ଲାଗିଛ ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ଝୁଅ ଗୁଡ଼ାକ ଭୋକରେ ଆଉଟି, ହଉଚନ୍ତି, ଟିକେ ରାଗିଣୀ ପାଖକୁ ଯା—

ମଣ୍ଟୁ—ତୋ' ଝୁଅ ତୁ ମାରିବୁ କି ବଞ୍ଚାଇବୁ, ସେ ହିସାବ ମତେ କାହିଁକି କହୁଚୁ ? ଜାଣିଲୁ ବୋଉ—ଏମିତି ଝଙ୍କରଝଙ୍କର ଲଗେଇଲେ, ମୁଁ ଆଉ ଏଠିକି ଆସିବି ନାହିଁ । ସେଇଠି ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ଲାବ୍ରୋଟେରୀରେ ରହିବି, ଖାଇବି, ଶୋଇବି । ହଁ ସେ ମଠ, ସେ ଗୋଠରୁ ଶତଗୁଣେ ଭଲ ।

ଶକୁନ୍ତଳା—ଆରେ ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—କହିବି ଛେଳାଗୁଡ଼ା ! ପାଠ ବି ପଢ଼େଇଲ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଖରଚ କରୁଚ । ଯେବେ ଉଙ୍କୁରେ ଟଙ୍କା ପାଇ ଯାଏ ନା—ଦେଖିବୁ, ତୋ' ଭାଗ୍ୟକୁ ଯେବେ ଓଲଟେଇ ନ ଦେଇଚି—

ଶକୁନ୍ତଳା—ତୁ ଚୂଲିକି ଯାଆ, କି ଡାକ୍ତର ହୋ……ଭଳେ ନେହୁରା ହଉଚି, ଯା—ଟିକେ ଖଡ଼ି ପାଖରୁ ଗଣ୍ଡେ ଖୁଦଲ ଆଣ । ସକାଳୁ ସଞ୍ଜ ଯାଏ ତୋ' ସାଙ୍ଗରେ ମୁଁ ଏତେ ବକରବକର ହେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

[ଭିତରେ ଚାଲିଗଲେ]

ମଣ୍ଟୁ—ଗେଣ୍ଡା ମାଳ ପରି ଆମକୁ ସଂସାରକୁ ଆଣିବାକୁ ଭୟ କରୁଥିଲ; ଆଉ ଏମିତି ଦହଗଞ୍ଜ ହବାକୁ ଭୟ କରୁଚ ? ତମରି ବୁଦ୍ଧିରେ ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଗଲା, ମାନ, ମହତ ସବୁଗଲା !

ଢଦରେ ଭିଜଣା ଦ'ଖଣ୍ଡ ଥିଲା ଯେ ଶୁଖିଲା କଣାରେ ସେତିକ ବି ଗଲା ! ଏଥର······? ପିଲା ବନ୍ଦୀ କର । ଆଉ ପଚାଶ ମିଳିଯିବ !

[ଯାଉଥିଲା ମଣ୍ଟୁ, ନାରଣ ଏତିକି ବେଳେ ଠୁଙ୍ଗାରେ ମୁଢ଼ି ଧରି ଆସିଲା]

ମଣ୍ଟୁ—ଆରେ ଠୁଙ୍ଗାରେ କ'ଣ ?

ନାରଣ—ମୁଢ଼ି, ଆଣ୍ଡିଆ କସ୍‌କୁଠ୍ !

ମଣ୍ଟୁ—କ'ଣ କହିଲୁ ଆଣ୍ଡିଆ କସ୍‌କୁଠ୍ ? ଦୂର ବୋକା ! ଆଣ୍ଡିଆ ନୁହେଁ, ଏଣ୍ଡିଆନ୍ କସ୍‌କୁଠ୍ !

ନାରଣ—ହୁଁ, ଶେଖର ଦାଦା କହିଲେ········

ମଣ୍ଟୁ—ତୋ' ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡି କହିଲେ ! ଦେଲୁ ଗଣ୍ଡାଏ ମୁଢ଼ି !

ନାରଣ—(କାନ୍ଦି) ବୋଉ ଲୋ, ମୋ ମୁଢ଼ି ଖାଇଗଲା !

ଶକୁନ୍ତଳା—(ଭିତରୁ କହୁ କହୁ ଆସି) ହଇରେ ହେ ମଣ୍ଟୁ ! ତୋ ପେଟ କମିତ ପୋଡ଼ୁ ଥାଉଛି ? ତୁ କୁଆଡ଼ୁ ଛଡ଼େଇ ଖାଉଚୁ ? (ଜୋରକରି ନେଇ) ଦେ—ମରେ ଦେ ! ସିଏ ଛଡ଼େଇ ଖାଇବବ । ସେ ଗଲେ ଖାଇବୁ ?

ନାରଣ—(କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ) ଉଁ, ମୋ ମୁଢ଼ି ।

ମଣ୍ଟୁ—ଖୁଡ଼ ପାଖରୁ କଏ ନିବ ?

ନାରଣ—(ଛୁଟିକି ଯାଇ) ମୁଁ ଯିବ ଭାଇ !

ମଣ୍ଟୁ—ତୁ ଯିବୁ ? ନା—ମୁଁ ତତେ ନେବ ନାହିଁ !

ନାରଣ—ନେ—ମୁଡ଼ି ନେ ! ମତେ ମା' ପାଖକୁ ନେଇ ଚାଲ !

ମଣ୍ଟୁ—ନାରଣ ଆମର ସୁନା ପିଲା ! ଦ—ମୁଡ଼ି ଦେ ! ତ
ମୁଁ ମା' ପାଖକୁ ନେଇଯିବି ! (ନାରଣ ମୁଡ଼ି ବଢ଼େଇ ଦେ
(ମଣ୍ଟୁ ମୁଡ଼ି ଧରେ) ଆ—ନାଚ ହୋ ! (ନାରଣ ନ
ହେଲା) ହନୁମାନ ଗୋଟାଏ କୁଦାରେ ଯେମିତି, ଲଙ୍କା
ପହଞ୍ଚିଗଲା, ମୁଁ ତତେ ସେମିତି ଗୋଟାଏ କୁଦାରେ
ପାଖରେ ପହଞ୍ଚେଇ ଦେବ । ହୁଁ, ଆଖି ବୁଜ୍—(ଶକୁନ୍ତ
ହାତରେ ମୁଡ଼ି ଠୁଙ୍ଗା ଧରେଇ ଦେଲା) ତୋ ବାନ
ସେନାଙ୍କ ପାଇଁ ଅସ୍ଥାୟୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଗଲା ! ରେଡ଼ି
ଷ୍ଟାର୍ଟ-ଟୁ-ଥ୍ରୀ······ହୁଁ······

[ନେଇ ଚାଲିଗଲା

ଶକୁନ୍ତଳା—[ମୁଡ଼ି ହାତରେ ଧରି] ଆଜ ମୁଡ଼ି ଗଣ୍ଡାଏ ଦେଖି
ଛୁଆଙ୍କୁ ମୋର ଅପୂର୍ବ ପଣ ଲାଗୁଚ ! ଭଗବାନ—ଏଇ
ଭଲ ?

(ଯାଉଥିଲେ, ଏତିକି ବେଳେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ହଇ ହେ, ଛୁଆଡ଼େ ଗଲେ ! ସେବେଇବାସ କ'
ସରନ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଗାଧୋଇ ଆସ । ମୁଁ ଠାଆ କରୁଚ !

ରାଧା—ଏ ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦବାକୁ ଡର ମାଡ଼ିଲାଣି ! ଯାଉ

ଆସୁଣୁଁ ତ ଖାଲି ଫଁ ଫଁ……! ନା—ଆଜି ରହି ହବନି ଏଠ !

କୁନ୍ତଳା—କାଲିଠୁ ଘରେ ଚୂଲି ଜଳନି ! ଝୁଆଏ ମୋର ଉପାସ ଭୋକରେ ଇସ୍କୁଲକୁ ଗଲେ । ଦୋକାନୀ ତ ଚାଉଳ ଦବାକୁ ମନା କଲା ! କଏ ବୁଝୁଚି ଏ କଥା ? ପର ଘର ଚିନ୍ତାରେ ତ ବେଳ ଅଣ୍ଟୁ ନାହିଁ………

ଧା—ଖବରଦାର ! ଦାଣ୍ଡ କଥାରେ କଥା ଲୁହନ କରୁଚ । ମାମଲତ ଉପରେ ଯେବେ କଥା ଲୁହନା — ଆଉ କିଛି ବାକି ରଖିବି ନାହିଁ; ପିଲାମାଇପ, ଘରଦ୍ୱାର ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ କରିଦେବି !

କୁନ୍ତଳା—(କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ) ଝୁଆଙ୍କୁ ମୋର ଦି’ଓଳିରେ ଭୋକ ମିଳୁନି, ସେଥିରେ ଫେର୍ ଏ ଯାଇ ଜଦାରେ ମାମଲତ କରିବେ ?

ଧା—ଆହେ, ଦେଖ ହେ ! ସ୍ତ୍ରୀ ମାଈପିଟା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନାକୁ ଶାସନ କରୁଚି ? ପିଲେ ଝୁଆ ଜନ୍ମ କରିବାକୁ କଏ କହୁଥିଲା ଆଉ ଇମିତ ସଜେଇ ହବାକୁ କଏ କହୁଚି ?

କୁନ୍ତଳା — ଆମ ଘରୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଝୁଆ ଗୁଡ଼ାକୁ ଆଣିଥିଲ ?

ଧା — ଆଚ୍ଛା, ଦୋକାନୀ ଯେବେ ଚାଉଳ ଦବାକୁ ମନା କଲା,

ତମ କାନ ଫୁଲ ଢ'ଷା ସେ ଟୋକା ହାତରେ ଛଟେଇ ଦେଲ ନାହିଁ ?

ଶକୁନ୍ତଳା — ସବୁ ତ ସରିଲା, ଏ କାନ ଫୁଲ ଢ'ଷା ଉପରେ ତମର ଆଖି ? (କାନ ଫୁଲ ଖୋଲି) ନିଅ — ଇଏ ସରିଗଲେ, ସେଇଠୁ ? ମଣ୍ଡୁ କହିଲା ପରି ······ ସବୁଠୁଁ ତ ସବୁ ସରିଲା ଏଥର ପଲା ବନ୍ଦୀ କର !

[ରାଗରେ ଗଲେ]

ରାଧା — ଉଁ — ସେଉଁ ଗୁଣର ମାଇକନାଷା ନା ? ହୁଁ — ସିଏ ମୋର ଚିରଦିନ ଶତ୍ରୁ, ଯା'ର ସେ ମିତ୍ର !

[ଏତିକି ବେଳେ ମନ୍ଥରା ଓ ସୁଶୀଳା ଆସିଲନ୍ତି]

ମନ୍ଥରା — କାହା ଉପରେ ଏମିତି ଗରଜୁଛ କି ବାବୁ ?

ରାଧା — ଆରେ ! ମାଉସୀ ! ଅପରୂବ କୁଆଡ଼େ ?

ସୁଶୀଳା — ତମେ ତ କିଛି ବୁଝିଲ ନାହିଁ ବାବୁ ? ଝିଅଟା ଦେହ ପନ୍ଦର ଦିନ ହେବ ଭଲ ନାହିଁ······ ପାଟିକି ପାଣି ଟୋପାଏ ବି ନେଉନି ! ଡାକ୍ତର କି କବିରାଜ କେହି ଟିକିଏ ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି !

ମନ୍ଥରା — ନିଜ କଥା ନିଜେ ନ କଲେ, କିଏ କରିବମ ବାବୁ ? ଯେତେ ହେଲେ ସଉତୁଣୀଟି ? ବାବୁକୁ ସେ ବଶ, କି କମିଆଁ କରିଚି କେଜାଣି ପାନ ଗୁଇ ପଢ଼ିଲେ ଚସ,

ବାବୁଙ୍କ ଜାଣ୍ଟ ଲେଖିଛି !

ରାଧା—(ହସି) ସବୁ ଠିକ୍ ହେଇଯିବ ମାଉସୀ । ତୁମେ ଖାଲି ଟିକଏ ଥପ୍ପ ଧର !

ମନ୍ଥରା—ବାବୁ, ସେ ମଳକ ଟୋକା ଦେଖା ହେଲା ?

ରାଧା—ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ପୂରେଇବା ଦରକାର ନାଇଁ; ଯାହା କରିବା କଥା ମୁଁ କରୁଚି ! ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ କହି ଆସିଚି; ଆଉ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାହାରି ପଡ଼ିବି !

ମନ୍ଥରା—ସଉତୁଣୀ ହାତ ଟେକାକୁ ଆଉ କେତେ ଦିନ ଇମିତି ଆଶା କରିବ ମୋ ସାନ ସା'ନ୍ତାଣୀ !

ସୁଶୀଳା—ମୁଣ୍ଡ ନୁଖୁରୁ ହେଲେ ତେଲ ଟିକେ ପାଇଁ କଣ୍ଡର ହାତକୁ ଅନେଇ ବସୁଚି ମୋ ଝିଅ.........

ମନ୍ଥରା—ଟଙ୍କା, ପଇସା, ଜିନିଷ, ମନ, ସବୁଥିରେ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ! ସେ ଘରେ ସାନ ସାଆନ୍ତାଣୀ ଯେମିତି ଗୋଲି ?

ରାଧା—ତା' କୋଷ୍ଠିରେ ଅଛୁ ମାଉସୀ ! ଝିଅ ତୁମର ସେ ଘରେ ରାଣୀ ହବ ! ତମେ ଟିକେ ସବୁର କର ।

ସୁଶୀଳା—ଜାରକଟା.........

ରାଧା—ଅବଧାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଆସିଚି ! ସେ ଆଜ ଆସି କହିବ !

ସୁଶୀଳା—ତମକୁ ଆଶା କରି, ଝିଅଟାକୁ ମୋର ଜାଣି ଜାଣି ନଇକୁ ଠେଲି ଦେଲି !

ରାଧା—ବୁଝିଲ ମାଉସୀ, କଥା ଦେଇଚ ଯେତେବେଳେ...... ତମର କିଛି ଭାବିବା ଦରକାର ନାହିଁ ! ତମେ ଖାଲି ଦେଖ ମୁଁ କ'ଣ କରୁଚ !

[ଏତକ ବେଳେ ମଙ୍ଗୁଳି ଡାକଚ ବାହାରୁ]

ମଙ୍ଗୁଳି—ବୁଢ଼ୀମା ସାଆନ୍ତାଣୀ ଅଛନ୍ତି ? ବୁଢ଼ୀ ମା—

ମନ୍ଥରା—ମୁଁ କ'ଣ କହୁଥିଲି ବୁଢ଼ୀ ମା ? ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ୁ କାଢ଼ୁ ଝୁକରକୁ ପଠେଇ ଦେଇଚ......କୋଉଠି କ'ଣ ଗପସପ କଲେ କ......? କ'ଣ ଏମିତି ଗୁଡ଼ ଘରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଲାଗି ଯାଉଚି କେଜାଣି ?

ମଙ୍ଗୁଳି—(ପ୍ରବେଶ) ପିମ୍ପୁଡ଼ି ନୁହେଁ ବା, ଏଡ଼କ ଏଡ଼କ ଜନ୍ତା ଲାଗି ଯାଇଚନ୍ତି ।

ମନ୍ଥରା—ଭୁ ଝୁକର ନୋକ ! କେତେ କେଡ଼େ କଥା କହୁ ଯାଉଚୁରେ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆହା—ହାଲୋ '' ଣୀ !

ମନ୍ଥରା—ଦେଖୁଚ, ଦେଖୁଚ ବାବୁ ? ଝୁକରଟା କ'ଣ କହୁଚ ।... ପୁଣି ବୁଢ଼ୀମା ସାନ୍ତାଣୀଙ୍କ ସାମନାରେ ।

ମଙ୍ଗୁଳି—କାହିଁକି ମିଛୁଟାରେ ବକବକ ହଉଚୁବେ ! ଶୁଣ ! ତମ ସାନ ସା'ନ୍ତାଣୀ କାନ୍ଦୁଚନ୍ତି......ଲୁହ ବନ୍ଦ ହଉନ ! ମା' ଡାକୁଚନ୍ତି—ଚଞ୍ଚଳ ଆସ ।

ସୁଶୀଲା—ଆଲୋ, ମୋ ଝିଅକୁ କିଏ କ'ଣ କହିଲା ?

ମନ୍ଥରା—ଗୋଡ଼ ଗୋଡ଼କେ ତମେ କେତେ ଜଗିବମ ବୁଢ଼ୀମା ?

ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ୁକାଢ଼ୁ ଭାଡ଼ାଲ କୁକୁର ପରି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗିଲେଣି !

ମଙ୍ଗଳା—ହେ ବୃଦ୍ଧ କୁତ ! ଟିକଏ ମୁହଁ ସମ୍ଭାଳି କଥା କହ !

ମନ୍ଥର—ଶୁଣୁଚ, ଶୁଣୁଚ ବାବୁ ?

ଶ୍ୟା—(ଶମନ କଣ୍ଠରେ) ମଙ୍ଗଳା ! ଟିକଏ ସାବଧାନ ହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା କର !

ମଙ୍ଗଳା—ତମ ଘରକୁ ଆସିଚ ବୋଲି ନାଲି ଆଖି ଦେଖାଉଚ ବାବୁ ! ବୁଝିଲ·····ଏ ମଙ୍ଗଳା ନମକ ଯାହାର ଖାଏ ତା' ବାନା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସେ ଡରେ ନାହିଁ ! ହୁଁ !

ସୁଶୀଳା—ସଖୀ, ତମେ ଦେଖୁଥା—ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କୁ ଟିକଏ କହିବ !

ମଙ୍ଗଳା—(ଫେରିପଡ଼ି) ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କୁ ପଛେ କହିବ ! ଚାଲ ଆସ ! ତେଣେ ଝିଅ ସାନ୍ତାଣୀଙ୍କର ସୁନା ଲୁଡ଼ିଗୁଡ଼ା ଚଳେ ଚଉ ଯାଉଚି । (ମନ୍ଥରକ ପ୍ରତି) ବୁଲି କୁଆଡ଼େ ଘର ସ୍ୱଳ ବାଟିବୁ । (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ମନ୍ଥର—ଶୁଣୁଚ, ଶୁଣୁଚ ବାବୁ ! ମୋତିଠା ରଇଜଲା କ'ଣ କହିଲା ଶୁଣିଲେ ? (ଅଙ୍ଗନରୁ ଦେଖାଇ) କହୁଛି ଆ ଘର ସ୍ୱଳ ବାଟିବୁ !

ସୁଶୀଳା—ଦେଖୁଚ ସଖୀ ! ଘରର କୁକୁର ବଳେଇ ବି ଆମକୁ କହିଲେ !·····କୁ ଆ'ରେ ମନ୍ଥର,-ଝିଅଟା ମୋର ତେଣେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ମରିଯିବ ।

ରାଧା—ତମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନା ମାଉସୀ, ତମେ ଯାଅ—ମୁଁ ଯାଉଚ, ଡାକ୍ତର ଡାକ ଆଣିବ ।

[ସୁଶୀଳା ଚାଲିଗଲେ, ମନ୍ଥରା ଯାଉ ଯାଉ ଫେରିପଡ଼ି]

ମନ୍ଥରା—ମୋ କଥା ମନେ ଅଛିଟି ବାବୁ ?

ରାଧା—ଆଃ—ତୁ ଏଇନେ ଯା—ସବୁ ମୋର ମନେ ଅଛି । ତୁ ଟିକିଏ ସବୁ କଥାକୁ ନଜର ରଖିଥା—ଯା ।

["ମନ୍ଥରା" ବୋଲି ସୁଶୀଳା ଡାକିଲେ]

ମନ୍ଥରା—ଗଲି ବୂଢ଼ୀମା ! ଟିକିଏ ରୁହ ! (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ରାଧା—ହେଇଟି ମଣ୍ଟୁ ବୋଉ ! ଶୁଣୁଚ........ସେ ଟୋକା ଆସିଲେ, ତା' ହାତରେ କାନ ଫୁଲ ଦି'ଟା ପଠେଇ ଦେଇ ଚାଉଳ ନେଇ ଆସିବ ! ମୁଁ ଗଲି, ମତେ ବେଳ ନାହିଁ ! (ଯାଉଥିଲେ)

ଶକୁନ୍ତଳା—(ଭିତରୁ ଆସୁ ଆସୁ) ଆମି ଏଗାରଟା ବାଜିବ, ତମର ବେଳ ନାହିଁ; ସେ ଆସିଲେ କାନଫୁଲ ବନ୍ଧା ପକେଇ ଚାଉଳ ଆଣିବ, ରନ୍ଧା ହେବ, ମୋ' ପିଲାଏ ଖାଇବେ !

ରାଧା—ଧନ ଓଜନରେ କେହି ମରିଯାଏନି, ବୁଝିଲ !.....ଗୁଡ଼, ତମ ପାଖରେ ମୁଁ ଏତେ କଜିଆ କରି ପାରିବ ନାହିଁ !

ମୁଁ ଯାଏ, ମୋର ଟିକେ କାମ ଅଛି । ମଣ୍ଟୁ ଆସିଲେ ପଠେଇ ଦବ ।

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ଶକୁନ୍ତଳା—ତମେ ବାପ ହେଇ, ତମ ମନ ତରକୁନ, ଶତ୍ରୁ ହେଲେ ବି ଆହା କରୁଚ ?···(ଏତିକି ବେଳେ ମଣ୍ଟୁ ଆସିଚି, ପିଠିରେ ଅଖା ।)

ମଣ୍ଟୁ—ହଁ, ଖାଇବା ବେଳକୁ ଗୋଟେ, ଆଉ କାମ କରିବାକୁ ମୁଁ ଜଣେ !·····ଖୁଡ଼ିଟାକୁ କହିଲି·····ଗଉଣୀଏ କ ଢ'ପା ବୁଲିକ ୪ଦ—ମତେ ଥୋଡ଼ାଏ ବଳଦ ମନେ କରି ଲଦି ଦେଲି ୪।୫ ଗୋଣୀ ! ଉହୋ ହୋ ! ନାରଣ ତ ପିଠିଟାକୁ ଅଧେ ସାରିଥିଲି । ଏଥର ପିଠିଟା ଏକଦମ ରଦ୍ଦି ହେଇଗଲି !

ଶକୁନ୍ତଳା—ତୋ ବାପ କ'ଣ କହିଲା ଶୁଣରେ ମଣ୍ଟୁ ।

ମଣ୍ଟୁ—ବାପା ତତେ କହିଲେ·····ମତେ ସେ ବୁଢ଼ା କାହିଁକି କହୁଚୁ ? ଯା—ଚୂଲି ଲଗା ! ତୋ' ବାନରସେନା ଏଇନେ ଆସିପିବେ ! (ଶକୁନ୍ତଳା କାନ୍ଦଲେ) କଲୋ କାନ୍ଦୁଚୁ କାହିଁକି ?·····ଜନମ ତ ଦେଇଚୁ, ତୁ ନ କାନ୍ଦ ଆଉ କାନ୍ଦିବ କିଏ ? ଯା—

[ଶକୁନ୍ତଳା ଚୂଲିଗଲେ-ମଣ୍ଟୁ ବୁଜୁଲି ଅଖାନେଇ ଗଲା]

—*O×O*—

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

* ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଶୟନକକ୍ଷ *

[ପଲଙ୍କ ଉପରେ ପୁଷ୍ପା ବସି କାନ୍ଦୁଥାଏ, ସଙ୍ଗିଣୀ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଉଥିଲେ]

ସଙ୍ଗିଣୀ – ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କଥାକୁ ଛଳ କରୁଚୁ ପୁଷ୍ପା ?

ପୁଷ୍ପା – ତମେ ଏତେ ଆଜି ଭୁଲେଇ ଦୁଅ ନାହିଁ !

ସଙ୍ଗିଣୀ – ଆଚ୍ଛା ହେଲା, ସବୁ ଦୋଷ ମୋର !

ପୁଷ୍ପା – ଦୋଷ ତମର କାହିଁକି ହବ ? ଦୋଷ ମୋର, ଦୋଷ ମୋ ମା'ର !......ଆମେ ସବୁ ଖାଇ ଯାଉଚୁ, ନେଇ ଯାଉଚୁ ପଲଙ୍କରେ ସକାଳ ସଞ୍ଜେ ଶୋଇ ରହୁଚୁ !

ସଙ୍ଗିଣୀ – ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ବାସନ ଦ'ଖଣ୍ଡ ଧୋଇ ଆଣିବାକୁ ଯାଉ ଯାଉ ଏତେ କଥା ଘଟିଗଲା ?

ପୁଷ୍ପା – ଘଟିଗଲା କ'ଣ ? ସବୁବେଳେ ଫୁସୁ ଫୁସୁ ହେଇ ତାଙ୍କ କାନରେ କହୁଚ ? ଆଜି ଆମେ କଣ କଲୁ ? ଆମ ଅବସ୍ଥାତ ପୋଇଲୀ ପରିବାରଙ୍କଠୁଁ ଆହୁରି ହୀନ !

ସଗିଣୀ—ପୁଷ୍ପା !

ପୁଷ୍ପା—ନା—ଆମେ ଏଠି ରହି ପାରିବୁ ନାହିଁ ?

ସଗିଣୀ—ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ପୁଷ୍ପା ? ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ବାଣ୍ଡରେ କ'ଣ କହିବେ ?

ପୁଷ୍ପା—ଲୋକେ କୋଉ କଥା ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସେ ? ଲୋକଙ୍କ କଥାକୁ ଯେବେ ଏତେ ଡର, ଏ ଘରେ ଏ ସବୁ ନାଟ ଲଗୁ କାହିଁକି ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବାଧା ହେଉଚି; ମୋର ଯେବେ ଦୋଷ ହେଲା, ତମେ ମରେ କହିବ ? ମୋ ମା'କୁ କହିବାକୁ ତୁମେ କିଏ ?······ନା ମୁଁ ଏଠି ମୋଟେ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ !

ସଗିଣୀ—ସେ ଘର ତୋ'ର ପୁଷ୍ପା ! ତତେ ପୁଣି କହିବ କିଏ ?

ପୁଷ୍ପା—ଏ ଘର ଶୁକର କୁକୁର ଆମ ଉପରେ ଦାଉ ସାଧୁଚନ୍ତି; ଆଉ କୁଆଡ଼େ ମୋର ଘର ?······ନା—ବୋଉ ଆସୁ ! ସେ ଆଜ ଏଠୁ ଗଲେ, ଯାଇ ମୁଁ ପାଣି ଛୁଇଁବ !

ସଗିଣୀ—(ହାତ ଧରି) ଛି ପୁଷ୍ପା ! ତୁ ଏ ସବୁ କଥା ବୋଉକୁ କହିବୁ ?

ପୁଷ୍ପା—(ହାତ ଛାଡ଼ି) ଗଲିବ ବୋଲି ତମେ ସବୁ ଇମିତ କହି ପାଉଥିବ; ଆଉ ପଥର ପରି ସେ ସବୁ ସହି ଯାଉଥିବ ?

[ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଘୁରିଗଲା, ସଗିଣୀ ପାଖକୁ ଯାଇ]

ରାଗିଣୀ—ସ୍ୱାମୀ ସେ ! ରାଗରେ ପଦେ କଣ କହିଲେ, ସେ ଗୁଡ଼ାକ ପଦାରେ ପକେଇଲେ ଲୋକେ ନିନ୍ଦା କରିବେ ପୁଷ୍ପା !

ପୁଷ୍ପା—ତମେ ମନ୍ଦ ବୁଝୁଛଅ ! ଭାଗ୍ୟରେ ମୋର ଯାହା ଅଛି···

[ଏତିକି ବେଳେ ସୁଶୀଳା ଆସିଲ]

ସୁଶୀଳା—ଜନମ ଦିନା ଦେଇଛି, କରମ ଦେଇନି ! ନିଲଠା ଷଠି ଗୋସେଇଁର ତୋ' କରମରେ ଏଇଆ ଲେଖିଥିଲା···

ରାଗିଣୀ—ବୋଉ !

[କରୁଣ ଅନୁନୟରେ]

ସୁଶୀଳା—ଥାଉ ଲୋ, ଥାଉ ! ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ—ଏତେ ଭଲେଇ ହେବା ନାହିଁ ! (ପୁଷ୍ପା ପାଖକୁ ଯାଇ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ) ମୋ ସୁନା ଝିଅ କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ହମା କପାଳୀ··· ପିଲଦିନୁ ତ ବାପାକୁ ଖାଇଲୁ ମୁଁ ଯାହା ବଞ୍ଚି ରହିଛି, ଏଇ ଗୁଡ଼ାକ ଦେଖିବି ବୋଲି !

ରାଗିଣୀ—ମୁଁ ତମ ହାତ ଧରୁଛି ବୋଉ, ସବୁ ଦୋଷ ମୋର !

ପୁଷ୍ପା—ତୁ ଏଠୁ ଚାଲିଯା ବୋଉ ! ସେ ମତେ ଯାହା କହିବେ କୁହନ୍ତୁ; ମୁଁ ଛାତିକି ପଥର କରି ସବୁ ସହିବି ! ଏ ଘର ବୁକର ବୁକରାଣୀ ତ ବାର କଥା କରି ରଚେ କହୁଛନ୍ତି । ତୁ ଚାଲି ଯା—ଏଠୁ ! ନ ହେଲେ ମୁଁ ବିଷ ଖାଇ ଦେବି ।

[କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଚାଲିଗଲେ]

ରାଗିଣୀ—ପୁଷ୍ପା !!!

ସୁଶୀଳା—(କାନ୍ଦ ପକେଇ) ଏମିତ ଆମ ମା' ଝିଅ ଦି'ଟାଙ୍କୁ ଦହଗଞ୍ଜ କରି ମାରୁଚୁ କାହିଁକି ? ତୋ' ମନରେ କି'ଣ ଅଛି, ସଫା ସଫା କହି ଦଉନୁ ?···—ତିନି ଦିନ ହେଲା ଝିଅଟାର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ! ପାଣି ଟୋପାଏ ବି ପାଟିକି ନଉନି ! ସେଥିରେ ପେର ଯାଉଣୁଁ ଆସୁଣୁଁ, ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କୁ କି'ଣ ଶିଖେଇ ଦଉଚୁ ଯେ, ସେ ତା ଶିରି ଦେଖି ପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି···

ରଙ୍ଗିଣୀ—ବୋଉ !!!···ତୁମେ ଏ କଥା—

ସୁଶୀଳା—ଦାଣ୍ଡ ଲୋକେକେ ଗୁହାରି ଲଗେଇ ଦଉଚନ୍ତି । ତୁ ଆଗ ମତେ କହିଲୁ—ସେ ଶେଖର କିଏ ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଶେଖର, ଏ ଘରର ଭଣଜା, ବୋଉ !

ସୁଶୀଳା—ଏ ଘରେ ମାଲିକତ ସମସ୍ତେ, ଖାଲି ମୋ ଝିଅ ଯାହା ପୋଇଲି ।

ରଙ୍ଗିଣୀ—ବୋଉ, ତମେ ସ୍ୱେ କି'ଣ କହୁଚ ?

ସୁଶୀଳା—ମ-ଏ କଥା ପଚା ଦାଣ୍ଡରେ ପଞ୍ଚ ହାଟରେ ଉଡ଼ୁଚି ! କାଲ କାଲକୁ ଝିଅ ମୋର ସଉତୁଣୀ ହାତ ଟେକାକୁ ଅନେଇଁ ବସିଥିବ, ଆଉ ତୁ ଜ୍ୱାଇଁକୁ ହାତ ମୁଠାରେ ରଖି ଆନନ୍ଦ, ଧେଇ ଧେଇ ନଚେଇବୁ ।·····ତୋ' ମନରେ ଏତେ କଥା ଥିଲା ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ? ହଉ ହେଲା !·····ମୁଁ ବଞ୍ଚି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଏ କଥାସବୁ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ ! ଦାଣ୍ଡକୁ ପାଞ୍ଚ ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକ, ଝିଅକୁ ନେଇ ମୁଁ ମୋର ଅଲଗା ହେଇଯିବି !

ସଗିଣୀ—ସଉତୁଣୀ କିଏ ବୋଉ ?·····ତମ ମନରେ ଯେଉ ବିଷ କିଏ ପୂରେଇଲା ? ତମ ଗୋଡ଼ ଧରୁଚି ବୋଉ । ତମେ ଦାଣ୍ଡକଥା ଶୁଣ ନାହିଁ ।

ସୁଶୀଳା—(ହାତ ଛୁଟି ଦେଇ) ଦାଣ୍ଡରେ କିଏ 'ଣ କହିବ ଲୋ ! ମୋ ଆଖି କ'ଣ ଫୁଟି ଯାଇଚି ? ଟେଲ ଟିକେ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିବାକୁ ମନ କଲେ, ଟୋ'ର ହାତକୁ ଅନେଇ ବସୁଚି ! ଜ୍ୱାଇଁଟା ପୁଣି ସେଥିରେ ସବୁବେଳେ ତା' ଉପରେ ଚିଡ଼ ଚିଡ଼ ହଉଚି ! ମୁଁ କ'ଣ ଶୁଣୁନି, ନା ଜାଣୁନି !

ସଗିଣୀ—ମୁଁ ଭଳୋଇ ଦେଖେଇ ହଉଚି·····? (ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ପକେଇ ଗୁବଟି କାନରୁ ବାହାର କରି ସୁଶୀଳା ହାତରେ ଦେଇ) ବୋଉ ! ପୁଷ୍ପା ପିଲାଲୋକ, ତମେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ମୁଁ କାହିଁକି ଏ ଜଞ୍ଜାଳ ବୋହିବି ?

ସୁଶୀଳା—ତମ ଘର ଗୁବ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ଲୋ ?

(ନବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଇ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରୁଥା'ନ୍ତି)

ସଗିଣୀ—ଯେଉ ଘର ତମର ବୋଉ ! ପୁଷ୍ପା, ସଗିଣୀ ଦୁଇ ଭଉଣୀ ତମରି ପେଟରୁ ଜନ୍ମ ! ତମେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ, ଆମେ କାହିଁକି ଏ ବୋଝ ମୁଣ୍ଡେଇବୁ !

ସୁଶୀଳା—କିଏ କାଳେ ଦେଖିବ ଲୋ ଝିଅ ! ଦେ—ମତେ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଭଲ ଲାଗୁନି ! (ଗୁବଟେନ୍ଥା ଦେଲା) ଝିଅଟାକୁ ମୋର କିଛି ଲୁଚୁନି ! ଡାକ୍ତର କି କବିରାଜକୁ ତ ଟିକିଏ

ନାହିଁ……? ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଘର ମଣିଷଟା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଧାଇଁ ଯାଇଚି । ଦେଖେଁ—ଡାକ୍ତର କେତେବେଳେ ଆସୁଚି !

[ଗୁବ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ]

ଗିଣୀ—(ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଦ'ଠୋପା ଝରି ପଡ଼ିଲା, ମନକୁ ମନ କହି ଉଠିଲେ) ମୁଁ ଭଲେଇ ହେଇ ଦେଖେଇ ହେଉଚି ? ନା—ନା—ତୁ ମତେ ଭୁଲ ବୁଝନା ପୁଷ୍ପା ! ବାପା, ତମେ ଶୁଣୁଚ………

[ଶେଖର ଆସିଚି]

ଖର—ମନ୍ଦର କହିଲା ପୁଷ୍ପା କାନ୍ଦୁଚି ! କାହିଁ, ପୁଷ୍ପାତ କାନ୍ଦୁନି ? ……କାନ୍ଦୁଚ ତମେ !

ଗିଣୀ—ଶେଖର !

ଖର—ଜୀବନରେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରିବା ତମର ଶେଷ ହବ ନାହିଁ ଭାଉଜ !

ଗିଣୀ—ନା—ଶେଖର ! ମୁଁ ଏଥର ଖାଲି ହସିବ ! ବୋଉଙ୍କ କାନରେ ଗୁବ ବାନ୍ଧି ଦେଇ ଏ ଘର ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁକ୍ତ ପାଇଚି ! ଏଥର ଭାଇଙ୍କ ସେବାରେ………

ଖର—ଓ, ଭାଇଙ୍କର ସେବା କରିବ ?

ଗିଣୀ—ସେତକ କରିବାକୁ ମୁଁ କ'ଣ ଅକ୍ଷମ ?

ଖର—ସକ୍ଷମ ହେଇଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ହାତକୁ

ବଢ଼ନ୍ତିର ହେଉଥା'ନ୍ତ କେମିତି ?

ରାଗିଣୀ—ଲୁହ ଶେଖର ! ମତେ ବତେଇ ଦିଅ; କ'ଣ କଲେ ଏମାନଙ୍କୁ ସୁଖୀ କରି ପାରିବି ।

ଶେଖର—ଦୁନିଆଁ ର ନିୟମରୁ ତମେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବ କମିତି ? ଦୁଇଜଣ ତରୁଣୀକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଘର ଗଢ଼ା ହୋଇ ପାରେନା—

ରାଗିଣୀ—ତମେ କ'ଣ କହୁଛ ଶେଖର ?

ଶେଖର—ମନେ ଥିବ ଭାଉଜ ! ମୁଁ କହିଥିଲି ନା—ଯେମିତି ମୋଟେ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧର ଆରମ୍ଭ······ତମେ ତମର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଖଟେଇ ଗଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, ପୁଷ୍ପା ତା'ର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଭାଙ୍ଗିବ !

ରାଗିଣୀ—ମୁଁ କ'ଣ ତେବେ ହାରିଗଲି ଶେଖର ?

ଶେଖର—ମୁଁ କିନ୍ତୁ ନୈରାଶ୍ୟବାଦୀ ନୁହେଁ ଭାଉଜ ! ମୋର ଗବେଷଣା ଚାଲିଛି । ଆଚ୍ଛା ଭାଉଜ ପୁଷ୍ପାର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ, ତୁମେ ଆଜି ଟିକିଏ ଆଗେଇ ଯାଇ ପାରିବ ?

ରାଗିଣୀ—ହଁ ଶେଖର ! ପୁଷ୍ପାକୁ ସୁଖରେ ରଖିବା ପାଇଁ ମୁଁ ସବୁ କିଛି କରିବାକୁ ରାଜି !

ଶେଖର—ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣର ଉଠାମାଟି ଗୁଡ଼ ତୁମକୁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପାରିବ ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ସବୁ ପାରିବ ଶେଖର ।······ହେଲେ ଏଠୁ ମୁଁ କୋଉଠି କ ଯିବ ? ରାୟବଂଶ ଦେଇ ପିଣ୍ଡି ଯେ ମୋର ତୀର୍ଥମାଟି !

ଶେଖର—ନିଜର ପିଣ୍ଡ ରଖିବା ପାଇଁ ତମକୁ ସେଇଆ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଜଳ ପୋଡ଼ ପ୍ରାଚୁଁର୍ଯ୍ୟ ଯଦି ହୁଏ, ହେବ ଏଇଠି ! ହଁ ଶେଖର, ଏଇଠି ମୁଁ ମୁକ୍ତି ପାଇବି । ହେଲେ ଏଠୁ ଭୁଆଁଡ଼େ ମୁଁ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ! ନା—ନା—ମୁଁ ଭୁଆଁଡ଼େ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ !

[କାନ୍ଦି ଚାଲିଗଲେ]

ଶେଖର—(ହସି) ସେ ରାୟବଂଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାୟକ ନାୟିକା ହେବେ ମୋର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଗବେଷଣାର ବସ୍ତୁ ! ହାଃ— ହାଃ—ହାଃ—

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ—(ପ୍ରବେଶକରି) ତୁ ଏମିତି ହସୁଚୁ ଶେଖର !

ଶେଖର—ବଡ଼ ଭାଉଜ କାନ୍ଦୁଥିଲେ ବୋଲି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ—ବଡ଼ ଭାଉଜ କାନ୍ଦିଲେ ତୋ'ର ହସିବାର କ'ଣ ଅଛି ?

ଶେଖର—ହସ କାନ୍ଦ ଆପେକ୍ଷିକ ଭାଇ ! ଅର୍ଥାତ୍ ଜଣେ କାନ୍ଦିଲେ, ଆଉ ଜଣେ ହସିବା ଦରକାର ! ନଚେତ୍ ସାମ୍ୟଭାବ ରହିବ କେମିତି ?······ଆଚ୍ଛା ଭାଇ, ପୁଷ୍ପା ତମର କିଏ ? ······କହୁନ ?

ସୁକାନ୍ତ — ପୁଷ୍ପା !

ଶେଖର — ମୋର କହିବାର କଥା, ଭଗିନୀ ପରି ପୁଷ୍ପା ତମର ସ୍ତ୍ରୀ ! ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ।

ସୁକାନ୍ତ — (ନୀରବ)

ଶେଖର — ଉତ୍ତର ଦିଅ ?......ଏ ପକ୍ଷପାତ ବସ୍ତୁର କାହିଁକି ? ତମେ କ'ଣ ଚାହଁ......ପୁଷ୍ପା କେବଳ ଭଗିନୀର ଅନୁଗ୍ରହର ପାତ୍ରୀ ହୋଇ, ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବ ?

ସୁକାନ୍ତ — ଶେଖର !

ଶେଖର — ଅନ୍ୟାୟ କରିବ ଭଗିନୀ, ଆଉ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କରିବ ପୁଷ୍ପା ? ବେଶ୍ ବିଚାର !

ସୁକାନ୍ତ — କହ ଶେଖର, ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ?

ଶେଖର — ଏ କଥା ମତେ ନ ପଚାରି, ଭଗିନୀ ଭାଉଜଙ୍କୁ ପଚାର ! ପ୍ରଥମରୁ ମୁଁ ଏଇକଥା କହି ଆସିଛି ! ପୂର୍ବ ଭୁଲର ଆଉ ସଂଶୋଧନ ହୋଇ ପାରେନା ! — ପୁଷ୍ପା ଚାହେଁ ତାର ଭାଗ ! ତାର ନ୍ୟାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ୟ ତାକୁ ଦବାକୁ ହବ !

ସୁକାନ୍ତ — ପୁଷ୍ପା ମୋର କିଏ ?

ଶେଖର — ପୁଷ୍ପା କିଏ, ତା'ର ଆଉ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଦରକାର କ'ଣ ?...ସେ ତମର ଧର୍ମପତ୍ନୀ । ବିଗତ ଦଶବର୍ଷ ହବ ଭଗିନୀ ତା'ର ଭାଗ ପାଇ ସାରିଛି; ଏଥର ପୁଷ୍ପାର ପାଳି !

ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ପୁଷ୍ପାର ସ୍ୱାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଗୀଣୀକୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ଆଶ୍ରୟ ନବାକୁ ପଡ଼ିବ !

ସୁକାନ୍ତ—ଶେଖର·····ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ! ତୋ କଥା ମୁଁ କିଛୁ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ !

ଶେଖର—କିଛୁ ବୁଝି ପାରିଲୁ ନାହିଁ ?

ସୁକାନ୍ତ—ନା—ମୋର ବୁଝିବା ଦରକାର ନାହିଁ !

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ଶେଖର—(ହସି) କଳା ଶ୍ରେଣୀର କୃତବିଦ୍ୟ, ଆଇନଜ୍ଞ ସୁକାନ୍ତବାବୁ କିଛୁ ବୁଝି ପାରିଲେନ······? ହେଲେ ଗୋଟାଏ ଅଖ୍ୟାତନାମା ବଙ୍ଗାଳ ଗ୍ରହର ବୁଝିବାକୁ ସେ ଗୋଟାଏ ମାମୁଲି କଥା ! ବୁଝିଲ ଭାଇ ! ସମାନ ଭାବରେ ଗତି କରୁଥିବା ଦୁଇଟି ସରଳରେଖା, କେବେହେଲେ ମିଶି ପାରେନା ।—ସଗିଣୀ, ସଗିଣୀ, ପୁଷ୍ପା, ପୁଷ୍ପା······

[ଏତକ ବେଳେ ମନ୍ମଥ ଆସିଲ]

ମନ୍ମଥ—ସାଆନ୍ତେ, ସାଆନ୍ତେ ! ସେ ଶେଖର ବାବୁ, ସାଆନ୍ତେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ?

ଶେଖର—ଏଇ ସାଆନ୍ତେ ତୋର ଚାଲିଗଲେ ଦେଖି ପାରୁନୁ ? କେତେ ଦୁର୍ବଳ ସେ !

ମନ୍ମଥ—ସାନ ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କର କ'ଣ ପିଲା ହବ ବୋଲି ଡାକ୍ତରାଣୀ କହିଲେ ଯେ·········

ଶେଖର—ତା ହେଲେ ପୃଥିବୀର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବଢ଼େଇବା ପାଇଁ ରାଗିଣୀ ଦେବୀଙ୍କ କାମନା ସଫଳ ହେଇଚି !

ମନ୍ଥରା—ଏତେ ବଡ଼ ଖବରଟା ବାବୁଙ୍କୁ ଦେବ ବୋଲି ଦଉଡ଼ି ଆଇଲି ଯେ······ବାବୁ ନାହାନ୍ତି······!

ଶେଖର—ରାଗିଣୀ ଖବର ଜାଣିଲେଣି ?

ମନ୍ଥରା—କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ବାଉଳ ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଫେର ନାହାଁନ୍ତି !

ଶେଖର—ବାଉଳ ଯାଇଛନ୍ତି ?······ଆଚ୍ଛା, ଖବରଟା ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ଦଉଚି !······ଖବର, ! ଖବର ! ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବଢ଼େଇବାରେ ତମେ ଯଶସ୍ୱୀ ହେଇଚ !

[କହୁ କହୁ ଚାଲିଗଲେ—ଆସିଲେ ସୁଶୀଳା]

ସୁଶୀଳା—ହଇଲୋ ଝିଅ ! ଭୂତଟା ପରି କିଏ ଦୌଡ଼ିଗଲା ?··· ଜ୍ୱାଇଁ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ? ଖବରଟା ସିଏ ପାଇଲେଣିଟି ?

[ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ]

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ମାଉସୀ ! ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଆଠ ଟଙ୍କା ଭିଜିଟ ଦବାକୁ ହବ । ରାଗିଣୀ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ସୁଶୀଳା—ତା’ ଠେଇଁ କ’ଣ ଅଛି ? ବାକ୍ସ ଚାବି ତ ମୋ’ ପାଖରେ !

[ମନ୍ଥରା ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ରାଧା—ତା’ହେଲେ ଠିକ୍ ଅଛି । ଦେଖିଲ, ଦେଖିଲ ମଉସୀ !

ତମ ଭାଗ୍ୟକୁ ଭଗବାନ କମିତି ସବୁ ଠକ୍ କରି ଦଉଚନ୍ତି··· ପୁଷ୍ପା ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବତୀ !

ସୁଶୀଳା—ତମେ ତା'ର ସାହା ଭରସା ବାବୁ ! ତମକୁ ସେ ଲଗିଲା । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ତାର ଦିନ ଯାଉଚି !

ସୁଧା—ଏଥର ସେ ଖାଲି ହସିବ ମାଉସୀ ! ଜ୍ୟୋତିଷ କହୁଚି— ରଜାପୁଅ ପରି ପୁତ୍ରରତ୍ନ ପାଇବ !

ସୁଶୀଳା—ଠାକୁରେ ସେଇଆ କରନ୍ତୁ, ତା' ଦୁଃଖ ଯିବ !

ସୁଧା—ହେଲେ ଗୋଟାଏ କଥା ମାଉସୀ ! ସଗିଣୀ ଯେବେ ଏ ଖଞ୍ଜାରେ ରହେ ନା······ପିଲାର ମଙ୍ଗଳ ହବନି । କ'ଣ ସେ ଶ୍ଳୋକଟା କହିଲା—ଧେ'ତେରି······ତା' ମାନେ ହଉଚି, ଆଣ୍ଠୁକୁଡ଼ୀ ସଗିଣୀର ଛାଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ ଛୁଆ କେବେ ଉଧେଇବ ନାହିଁ ।

ସୁଶୀଳା—ସୁଧୁ ବାବୁ !!

ସୁଧା—ସେଥିରେ କ'ଣ ଅଛି ? ସଗିଣୀକି ମୁଁ କହିଦେବି ! ସେତ ଏ କୂଳରେ ଛୁଆଟିଏ ପାଇଁ ବିକଳ ହଉଚି ? ଛୁଆର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଏ ଖଞ୍ଜାରୁ ବାହାରି ଯିବାକୁ, ସେ କେବେ ଆପତ୍ତି କରିବ କାହିଁକି ?

ସୁଶୀଳା—ସେ କଥା ତୁମେ ଟିକେ ତାକୁ ବୁଝ ପୁଅ !

ସୁଧା—ସଗିଣୀକୁ ଏ କଥା କହିବ ବୋଲିତ ଖୋଜୁଚି ! କୁଆଡେ ଗଲା ସେ ?

(ଏତିକି ବେଳେ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆସିଲା ରଙ୍ଗିଣୀ)

ରଙ୍ଗିଣୀ—ବୋଉ ! ଠାକୁରେ ମୋ ଡାକ ଶୁଣିଚନ୍ତି—ମଣ୍ଟୁ ବାପା, ତମ ଋଣ ମୁଁ ସୁଝି ପାରିବି ନାହିଁ । ବୋଉ, ପୁଷ୍ପା କୁଆଡ଼େ ଗଲା—? ପୁଷ୍ପା, ପୁଷ୍ପା !

[ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସରେ ଯାଉଥିଲା; ସୁଶୀଳା ଅଟକାଇଲେ]

ସୁଶୀଳା—ରହ ଲୋ ଝିଅ ! ତୋ' ଛାଇ ପଡ଼ିଲେ ଛୁଆର ଅମଙ୍ଗଳ ହବ—। ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଚି ଆଣ୍ଟୁଡ଼ୀ ଅମଙ୍ଗଳୀର ଛାଇ ପଡ଼ିଲେ ଏ କୁଳରେ ଛୁଆ ଉଧେଇବେ ନାହିଁ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ବୋଉ !!!

[ସବୁ ଆନନ୍ଦ ଯେମିତି ମଉଳି ଗଲା]

ରାଧା—(କୃତ୍ରିମ ହସି) ସେ କିଛି ନୁହେଁ ରଙ୍ଗିଣୀ ! ଛୁଆଟା ଜନ୍ମ ହେବାର ଛଅ ମାସ ପରେ, ଷଷ୍ଠୀ ପୂଜା ସରିଲେ ତୁମେ ଏଠିକି ଚାଲି ଆସିବ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—(ପାଗଳୀଙ୍କ ପରି) ମୋ ଛାଇ ପଡ଼ିଲେ ଯେବେ ପିଲାର ଅମଙ୍ଗଳ ହବ ତା' ନହେଲେ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଚାଲିଯିବି । ......ବାପା, ଶୁଣୁଚ...ସପ୍ତବଂଶ କୁଳ-ପ୍ରଦୀପର ମା' ହେଲା ପୁଷ୍ପା......ମୁଁ କ'ଣ ଜନମା ହେଲିନି ? ...ବୋଉ, ପୁଷ୍ପା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? ତାକୁ ଥରେ କୋଳକରି ଏ ଘରୁ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି ! ଖାଲି ଥରେ ଆଦର କରି କହିବି......ତୁ ସପ୍ତବଂଶର କୁଳଲକ୍ଷ୍ମୀ, ତୁ ଏ କୁଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିଚ, ଯାହା ମୁଁ ପାରିନି !

(ଯାଉଥିଲା ବେଳେ ପୁଣି ସୁଶୀଲା ବାଧାଦେଲେ)

ସୁଶୀଲା—ନାଇଁ ଲୋ ହିଂଅ ! ଯାହା ପଛେ ମତେ କହ, ଶୁଣିଲୁ
ପର ସ୍ୱଧୁବାବୁଙ୍କଠୁଁ, ଜ୍ୟୋତିଷ କ'ଣ କହୁଛି ?.....
ଜାଣୁ ଜାଣୁ ତୁଆଟାର ଅମଙ୍ଗଳ ମୁଁ କରି ପାରିବି ନାହିଁ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ବୋଉ !!! ନା—ନା—ଏଠି ଆଉ ଦଣ୍ଡେ ବି ନୁହେଁ...
ମଉସା, ମଉସା !

[ଡାକ ଡାକ ଭୁଲିଗଲେ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ
ହସି ଉଠିଲେ କୁଟିଳତାର ସହିତ]

★ ★

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଅଳନ୍ଦ

[ରାମ, ପର୍ଶୁରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବେଶଧାରୀ ଭିକ୍ଷୁକ ଛନ୍ଦେଁ ଆସିଲେ]

ଗୀତ

ପର୍ଶୁରାମ—ଜାମଦଗ୍ନ୍ୟ ପରଶୁରାମ —
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଚିହ୍ନି ନାହିଁରେ ରାମ,
ଭୁବନ ବିଜୟୀ ପରଶୁରାମ !
ଆଖିର ପଲକେ ଜାଳିବ ଜଗତ,
ଦେଖରେ ମୋହର ଶକତି ରାମ । ୧ ।

ରାମ—ନକର ନକର ତେଜ ଅହଙ୍କାର,
ଶକତି ବିଧିର ଦାନ,
ବ୍ରତ ଗୁଢ଼ ଅଣହିତ ସାଧନରେ,
ଶକତି ହୁଅଇ ମ୍ଳାନ ।
ସେ ଦିନ—
ଭାଙ୍ଗିଯିବ ଏ ଗୁମାନ ।
ଟେକା ପରଶୁକୁ ଟେକ ନ ପାରିବ କଲ ମୁଁ କଳାହରଣ ।୨।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ— ବିଧାତାର ବରେ ଶକତି ଥିଲା କୁମ୍ଭର,
କରି ନ ପାରିଲ ଜଗତେ ତା'ର ବେଭାର ।

ମାତୃ ହତ୍ୟାକାରୀ ତୁମେ ହେ ପରଶୁରାମ,
ପିତୃ ସତ୍ୟ ପାଳି ସତ୍ୟସନ୍ଧ ଶ୍ରୀରାମ;
ପର-ହିଂସାକାରୀ ଧିକ ଏ ଶକତି ତେଜ,
ମୁଖ ଟେକିବାକୁ ନାହିଁକି ଆତୁର ଲାଜ ।୩।

ରାମ— ତୁନି ହୁଅ ବୀର ଲକ୍ଷ୍ମଣ
ଏଥର ଆଉ କନ୍ଦ ନ ଯୋଗାଇ,
କପି ଦୋଷ ବୋଲି ଯାହା
କହୁଥିଲ ସେ କଥା କ ହେବୁ ନାହିଁ ।୪।

ପର୍ଶୁ— ଧନ୍ୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବୀର, ତୁମ୍ଭ ଶାନ୍ତ ଆଦରଣ ମୋର ।୫।

ରାମ— ଶକତି ଥିବଇଁ ଜଗତ ମାରଣେ,
ଜନ ହିତେ ବଧି ବଧି ସେ,
ଧନ ତ ନୁହଇଁ ଗ୍ରାର ଭୋଗ ପାଇଁ
ପର ଲାଗି ସିନା ଲଭି ସେ,
ଭେଦ ମାନସେ,
ଧନ ତାର ପୁତ କ୍ଷମତା ରାଜଲ୍କ ହ'ଏନ ଲାଗିଏ ମାନସେ ।୬

ପର୍ଶୁ— ଧନ୍ୟ ହେଲୁ ଆଜ ପରଶୁରାମ
ନମସ୍ୟ ହେ ତୁମେ ମୋର ଶ୍ରୀରାମ ।୭।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ— ଏଥର ବୁଝିଲ ହେ ପରଶୁରାମ,
ହିଂସା ତେଜ ହେଲ ସଫଳ କାମ ।

ଜଗତରୁ ହଟିଲୁ ଭୃଗୁପତିରୁ ଟଳୁ ରାମ,
ତପ ଆଚରି ଜପ 'ଜୟ-ଶ୍ରୀରାମ' ।୮।

ପର୍ଶୁରାମ— ହାରିଲ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ହେ ସୁଗୁଣଧାମ,
ମାନିଲ ନର ନୁହେଁ ଦେବ ଶ୍ରୀରାମ ।
ଚେତିଲ ଖରଧାର ପରଶୁ ରାମ,
ଭିକାରୀ ଜାନୁଘଣ୍ଟ ପରଶୁରାମ,
ଜାନୁଘଣ୍ଟ ପରଶୁ ରାମ ।୯।

[ଗୀତାନ୍ତେ ଶେଖର ପ୍ରବେଶ କରି ଡାକୁଛି]

ଶେଖର—ହେ। ଜାନୁଘଣ୍ଟ ! ଜାନୁଘଣ୍ଟ ନା ଜାନୁଖଣ୍ଡ !!!

ପର୍ଶୁରାମ—ତମେ ଏ କଣ କହୁଛ ବାବୁ !

ଶେଖର—ଏ କେଉଁ ଅବତାର ?

ପର୍ଶୁରାମ—ପରଶୁରାମ ଅବତାର । ବୁଝି ପାରୁନା ବାବୁ ?

ଶେଖର—ତମ ଗୁରୁ ଅଛନ୍ତି ।

ପର୍ଶୁରାମ—ହଁ ମଠରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଶେଖର—ସେ ଚୋର ।

ପର୍ଶୁରାମ—ଭିକ ନ ଦେଲେ ନାହିଁ ବାବୁ.....!

ଶେଖର—ଦିନରେ ଭିକ ମାଗିବା ବାହାନାରେ ବାବାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଓର ଜଣି ଖବର ନେବ । ରାତିରେ ଚୋର ସାଙ୍ଗ ଚୋରି କରିବ ।

ପର୍ଶୁରାମ—ବାବୁ !

ଶେଖର—ଆରେ, ପାରିବାଲୋକ ଗୁଡ଼ାକ ! କାହାକ ମୂଲ ଲାଗୁନା ? ଖଣ୍ଡିଆ ଖାଦ୍ୟଗୁଡ଼ା ନା ଅନ୍ଧ କଣା—ଲାଗି ନ ଖାଇ ମାଗି ଖାଉଚ କାହିଁକି ?

ପର୍ଶୁରାମ—ସେ ସେଇଁ ପାଷା ନେଇଚ ନା ବାବୁ !

ଶେଖର—ପାଷା ଦେଖାଉଚୁ ମତେ ! ମୁଁ କହୁଚି ଯା ଏଠୁଁ ! ନୋହିଲେ.........

ପର୍ଶୁରାମ—ଭିକ ମୁଠାଏ ନ ଦେଲେ ନ ଦେବ ବାବୁ !

ଶେଖର—କୁନ୍ତିଲ ଭିକ ଯେ ଦଉଥିଲା, ସେ ଏଠି ନାହିଁ; ଯାଉ କରିବା ଘରେ ପଡ଼ିଚି ।

ପର୍ଶୁରାମ—ସେଇଆ କହୁନା, ଏମିତି ଗାଳି ଦେଉଚ କାହିଁକି ? ଜାନୁଘଣ୍ଟ ପରଶୁରାମ—ଜାନୁଘଣ୍ଟ ପରଶୁରାମ.........

[ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲାବେଳେ ଶେଖରକୁ ଅନେଇ ଅନେଇ ଯାଉଚି]

ଶେଖର—ବାବା, ତମେ କିଏ ?

ଲକ୍ଷ୍ମଣ—ମୁଁ ଲ-କ୍ଷ୍ମ-ଣ !

ଶେଖର—ଲକ୍ଷ୍ମଣ ! ଆଉ ସେ ଟୋକାଟା ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ—ରାମ ।

ଶେଖର—ରାଅମ୍ । ଆରେ କୁ କୁଆ ପିଲାଟା ଆଜହୁଁ ଏ ବୁଦ୍ଧି କାହିଁକି ?

ଲକ୍ଷ୍ମଣ—ମୋ ମା ବାପ ମୋତେ ବାବାଜି କରି ଦେଇଚନ୍ତି । ତମେ ଏମିତି କାହିଁକି ପଚାରୁଚ ହେ ବାବୁ !

ଶେଖର — ଏମିତ କାହିଁକ ହେଉଛ ? ତୋର ଏ ଶହେ ଏଗାର ଟଙ୍କା ଦେଖି । ଆରେ ମୂର୍ଖରେ ଶହେ ଏଗାର କାହିଁକ ଲେଖିବୁ ? କାଲଠୁଁ ଗ୍ରହଣ ଷଣ୍ ଲେଖେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ — ହଉ, ଥାଉ ବାବୁ ।

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ଶେଖର — ତମକୁ ଯିଏ ପୋଷୁଥିଲା ତାକୁ ଏଥର ଗୁହଳ ଗଣ୍ଡାଏ ମିଳିବକ ନାହିଁ ଦେଖ । (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

[ମଙ୍ଗଳ ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ବାପା ୰ ରାମମୋହନଙ୍କ ଫଟୋଟି ଧରି ଯାଉଥିଲା, ପଛେ ପଛେ ଆସିଲା ମନ୍ଥରା]

ମନ୍ଥରା — ହଇରେ ହେ ମଙ୍ଗଳ ! ଅଇଁଠା ବାସନ ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିଛି, ନବାବଙ୍କ ଭଳି କୁଆଡ଼େ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ ?... ଆଉ ତୋ' କାଖରେ ପୁଣି ସେଇଟା କ'ଣ ? ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ସବୁ ଏ ଘରେ କଳା କନା ବୁଲେଇ ଦବୁ ବୁ !

ମଙ୍ଗଳ — କ'ଣ କହିଲ ? ଅଇଁଠା ବାସନ ମୁଁ ଉଠେଇବ ? ହଇଲେ ହେ, ଏ ଘରେ ମୋର ଜନ କୋଡ଼ ପଚିଶ ବରଷ ହେଲା ! ଆଜି ତୁ ମତେ ଅର୍ଡର କରୁଚୁ, ମୁଁ ଅଇଁଠା ବାସନ ଉଠେଇବ ?

ମନ୍ଥରା — ସେ କାଳ ପଖାଳ ଆଉ ନାହିଁରେ ପୁଅ । ଭଲ ଦଶା ଅଛିତ ସେ ଫଟୋ ଯୋଉଠି ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିଲା, ସେଇଠି

ଟାଙ୍ଗି ଦେଇ, ସହଳ ସହଳ ବାସନ ଦୁ'ଖଣ୍ଡ ଧୋଇ ଆଣ !
ଆଜି ମୋ ଦଇବଚଢ଼ା ବୁଦ୍ଧିକ ଗୁଣ୍ଡ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଧେତ୍ ତେଷ୍ଣ ତୋ' ଦଇବ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଣ୍ଡ ! ଦଇବ ଆଜି ଏ ଘରେ ନାହିଁ ! ଶନି ମହାରାଜ ପରା ହପ୍ତାଏ ହେଲା ଏ ଘରେ ବିରାଜମାନ କଲେଣି ! ଶନି ଏଥର ରାଜୁତି କରିବ !

ମନ୍ଥରା—ଆରେ, ତୁ କାହାକୁ କହୁଛୁ ଶନି ! ଶୁଣୁଚ ବୁଢ଼ୀମା— ତମେ କୁଆଡ଼େ ଶନି ! ହଇରେ ତୁ ମୋର ପଇତରଙ୍କେ ଖାଇବୁ, ସେଇ ପଇତରରେ—ଛି ଛି ! ମୋ ଘରେ ପରା କଲୁ ରଖିବ ନାହିଁ, ସବୁ ଉଜାଡ଼ ଦବ ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ମୁଁ ଉଜାଡ଼ ଦେଲେ, ତୋ' ରାଧୁବାବୁ ସଜାଡ଼ ଦେବେ ନାହିଁ !

ମନ୍ଥରା—ମଙ୍ଗୁଳିଆ, ମୁହଁ ସମ୍ଭାଳି କଥାବାର୍ତ୍ତା କର ! ନଇଲେ ତୋ' ଉଚ୍ଚତ ମହତ ଦକଡ଼ା କରିଦେବ ! ହଇରେ, ତୁ ଟା ରାଧୁବାବୁ ନାଁ' ଧରିବାକୁ କିଏ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ମୁଁ......? ମୁଁ ତୋ' ଯମ !

ମନ୍ଥରା—ଜାଣିଥା, ତୋ ପଣ୍ଡ ସେରକ ଆଜଠୁଁ ବନ୍ଦ ! ତୁ ଆଉ ଏ ଖଣ୍ଡା ମାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ ! ଯା—ସେଇ ବଗିଆ ଘରେ, ମୁହକୁ ମୁହଁ ଯୋଡ଼ି ଫୁସୁ ଫୁସୁ ହବୁ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଫେର ସେ ବଗିଆ ଘର ନାଁ ଧରିଲୁ ! ଖବରଦାର

କହୁଚ, ଆଜ ଯେବେ ସେ ବଭିଙ୍କ ଘର ନାଁ ଧରୁନା—
ଗୋଟାଏ ଗୁପୁଡ଼ାରେ ତୋ' ଦାନ୍ତ ଝାଡ଼ ଦେବ !

ମନ୍ଥରା—ତାଇରେ ରଣ୍ଡିଜଲା ତୁ' ମତେ ମାରବୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ମାଇଲେ କୋଉ ବୋପା ତୋ' ପିଠିରେ ପଡ଼ିବ !

[ଯାଉଥିଲା,ମନ୍ଥରା ଫଟୋକୁ ଧରି ଅଟକେଇଲା]

ମନ୍ଥରା—ଏ ଘରୁ ଜନିଷ ଉଠେଇବାକୁ ତୁ କଏ ? ଦେ—ଗୁଡ଼ !
ଗୁଡ଼ କହୁଚ........

ମଙ୍ଗୁଳି—ମନ୍ଥରା—ଗୁଡ଼ ଦେ କହୁଚ ! (ଫଟୋ ଟାଣିଲା ବେଳେ
ଠେଲି ଦେଲା, ମନ୍ଥରା ପାଟି କରି ଉଠିଲା)

ମନ୍ଥରା—ଧାଇଁ ଆସଲେ ବୂଢ଼ୀମା ସା'ନ୍ତାଣୀ । ସେ ରଣ୍ଡିଜଲା
ମୋତେ ମାରି ପକେଇଲା ।

[ଭିତରୁ ସୁଶୀଳା ଦୌଡ଼ ଆସିଲେ]

ସୁଶୀଳା—ଆରେ ହେ, ହେ ମଙ୍ଗୁଳି ! ତତେ କ'ଣ ଭୂତ ଲାଗିଚ
କରେ ? ତୁ ମାଇପିଟାକୁ ହାତ ଉଠେଇ ମାରୁଚୁ ?

[ମନ୍ଥରାକୁ ଉଠେଇଲେ]

ମନ୍ଥରା—ଉହୋ ହୋ ! ଅଷ୍ଟାଟା ଆଉ ସଳଖି ହଉନ ବୂଢ଼ୀମା ।
ତମେ ଦୌଡ଼ ଆସିଲ ବୋଲି, ନଇଲେ ସେ ମତେ
ଜୀବନରେ ରଖି ନ ଥାନ୍ତା ! ଉହୋ......ହୋ—ହୋ...

ସୁଶୀଳା—କ'ଣ ହେଲା କ'ଣ ?

ମନ୍ଥରା—ବୂଢ଼ୀମା, ସେ ରଣ୍ଡିଜଲା ଖ୍ୟେଉ କରି ପକଉଥିଲା ।

ତାକୁ ଧରିଲି ବୋଲି ମତେ ମାରୁଛ । ଓହୋ—ହୋ···
ଅଣ୍ଡିରାକୁ ସଲଖି ହଉନ ବୁଢ଼ୀମା !—ହେ ଧରମ, ତୁ
ବୁଝ୍ ! ସେ ରଣ୍ଡଜଲାକୁ ସାପ ଖାଉ ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆବେ ପୁଣି ସେମିତ ହଉଚୁ ? ଦେଖିବୁ ଏଇନେ······

(ମାରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହଉଥିଲେ)

ସୁଶୀଳା—ତବେ କ'ଣ ଧରମ ଛାଡ଼ିଲଣି କରେ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ! ମୋ
ଆଗରେ ତୁ ତାକୁ ମାରିବୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ମତେ ଧରମ ଛାଡ଼ିଲେ କ'ଣ ହେଲା, ଧରମ ସବୁ ତମ
ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼ଉଚ ।

ସୁଶୀଳା—ଖବରଦାର କହୁଚ ମଙ୍ଗୁଳିଆ·········

ମଙ୍ଗୁଳି—ହେ—ପାଟି ଖରାପ କରନା କହୁଚ ! ତାକୁ ମାଇଲେ
କିଏ ମୋର କ'ଣ କରିବ ? ଏଥର ମାଇଲେ କ୍ଷମିତ
ମାରିବ ଯେ, ହାତ ଗୋଡ଼ ସବୁ ସବ ହେଇ ଯିବ !
ଆଉ ସେମିତ ଉଠି ପାରିବ ନାଇଁ କି କାହା ସାଙ୍ଗରେ
ଫକ୍‌ଡ଼ାଷ୍ଟି କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ସୁଶୀଳା—ସିଏ କ'ଣ କରିବ ! ତା' ଦାନା ପାଣିର ଏବୁ
ଉଠିଲଣି ! ଥାଉ ଲୋ ହିଁଅ, ମୁ ତୁଖରା ସାଙ୍ଗରେ କାହିଁକି
ବକବକ ହଉଚୁ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆହା, ମରି ଯାଉଥାଏ ଲୋ, ମୋ ପାଠୁଆ ଲୋକଟା···
ତମ ପାଠକୁ କି କହୁଁ । (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ସୁଶୀଳା—ହଉ ହେଲା ! ଏକା ମା ଘରେ ଶୀତ ଯାଉନ ମ
ଉଇଜଳା 'ବୋପା ବହପ ପାଇଚୁ ନାଇଁ ? ଏ ବସେ
ଓଳଏରେ ତୋ' ବମାକ ଯଉ ଛଡ଼େଇ ନ ଦେଇଚ ।

ମନ୍ଥର—ଏ ଅଣ୍ଡା ଆଉ ସଳଖି ହଉନ ବୁଢ଼ୀମା ! ସହଜେତ
ବାଭୁଆ ବହୁ·········

ସୁଶୀଳା—ତୁ ସେ ନରମୁଳଆଠା ସାଙ୍ଗରେ କାହିଁକ ବସ୍ଵବସ
ହଉଥିଲୁ ?

ମନ୍ଥର—ଦେହ ସହିଲା ବୁଢ଼ୀମା—! ମୋର ଆଖି ଆଗରେ
ଏମିତ ସବୁ ବୋହୁ ନେବେ, ଆଉ ମୁଁ ଜଲ ଜଲ କଣ
ଚାହିଁଥିବ ?

ସୁଶୀଳା—ଆଲୋ ଫଟୋଠା ପାଇଁ, ତୁ କଜିଆ କରଥିଲୁ କାହିଁକ ?
······ଏଥିରୁ କ'ଣ ଗୁଡ଼ ବୋହୁ ପଡ଼ୁଚ !

ମନ୍ଥର—ତମେ ଜମାରୁ ଜାଣିନା ବୁଢ଼ୀମା ! ସେଥିରେ ମରମ
ଅଛୁ ! ବଗିସ୍ତ ଘରେ ଏ ଫଟୋଠା ଟାଙ୍ଗି ଦେଇ, କାଲୁଲୁ
ଦେଖେଇ ହବ କ'ଣ ନା, ଶଶୁରଠେଇଁ ତା'ର କେମିତ
ଯୋଗ ! ଏଇଥିରୁ ତମେ ବୁଝ ବୁଢ଼ୀମା ! ନଡ଼ଆରେ କୋଉ
ଶିଷରେ ପାଣି ପଶୁଚ ?······ଟିକଏ ହେଜ !

ସୁଶୀଳା—ଆଲୋ ସତେ ଝିଅ ! ଯା' ଭିତରେ ପୁଣି ଇମିତ କଥା
ଅଛୁ ?······ତୁ ଟିକେ ସବୁର କର ସଧୁ ଆସି ଯାଉ ।

ତା' କଥା ବୁଝିବକା !

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—(ପ୍ରବେଶି) ହଇଲେ ମନ୍ଥରା ! ତୁ କୁଆଡ଼େ ଘର କଳି କଜିଆ କରୁଚୁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଶୁଣିଲି ।

ସୁଶୀଳା—କଳି କଜିଆ ସିଏ କରୁଚି ନା—ଓଲଟି ମଙ୍ଗୁଳିଆ ମାଇପିଟାକୁ ହାତ ଉଠେଇ ମାରୁଚି !

ରାଧା—ଆଃ—ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କଥା କୁହ ମାଉସୀ ! ଶେଖରକୁ ସେ ଏଇନେ କହୁଥିଲି······ଆସୁ ଆସୁ ମୋ କାନରେ ପଡ଼ିଗଲା !

ମନ୍ଥରା—ଗଲୁ ସେଇଠୁ ! ମତେ ଏଇନେ ହାଣ୍ଡିରେ ପୂରେଇ, ଫାଣ୍ଡି କି ନେଇଯିବ ପରା !

ସୁଶୀଳା—ଜ୍ୱାଇଁ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ! ସେ ଆଜି ଏ କଥା ବୁଝନ୍ତୁ ! ନ ହେଲେ ମନ୍ଥରା ଆଉ ପୁଷ୍ପାକୁ ନେଇ, ଏ ଘରୁ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି !

ରାଧା—ଓହୋ ହୋ······ମାଉସୀ ! ତମେ ସେ ତୁଆଙ୍କ ଘର କ'ଣ ବୁଝୁଚ ? ଟିକେ ସବୁର୍ କର ! ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କ ପାଖରେ ବାରକଥା ଲଗେଇ ଭଗିଣୀ ଏଇନେ ପୋଡ଼ି ଦବ । ଟିକେ ଧର୍ଯ୍ୟ ଧର ! ତଳକୁ ଡାଲକୁ ପାଖେଇ ପାଖେଇ ନ ଖାଇଲେ ହାତ) ପୋଡ଼ିଯିବ ଯେ, ଖାଲି ଫୋଟକା ସାର ହବ !

ମ—ସେ ଘର ଅଣ୍ଡିର ପୁଅଟା, ମତେ ମାର ଜାଣ ପଳେଇ ଥା'ନ୍ତା !······ତମେ କାଳେ କ'ଣ କହୁବ······

ରାଧା—ମୁଁ କ'ଣ କହିବି ? ରୋ' ଦେଖିଗଲି କାମ ଭୁ କଲୁ ନାହିଁ !

ମନ୍ଦର—ଏଇତକ ଯେବେ ମୁଁ ଆଗରୁ ଶୁଣିଥାନ୍ତି ନା ସା'ଆନ୍ତ, ଦେଖିଥା'ନ୍ତ ମୁଁ କ'ଣ କରିଥାନ୍ତି ! (ଏତକ ବେଳେ ଧର୍ମରାଜ ଆସୁଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଦେଖି କାନ୍ଦିବାର ଛଳନା କରି) ସାଆନ୍ତ, ତମେ ଏ କଥା ବୁଝି ନ ଦେଲେ, ଏ ଘରେ ମୁଁ ମୋଟିଏ ରହିବି ନାହିଁ ! ନାହିଁ ନ ଥିବା କଥା ଏ ଘରେ ଘଟିଲି ? ମାଇପି ଲୋକଟା ବୋଲି ମତେ ସେ ମାରିବ ?

ଧର୍ମରାଜ—(ଆସିତନ୍ତି) ମାଇଲି ? କିଏ ମାଇଲି ? ସେଇ ତାହା ମିଛ କଥାଗୁଡ଼ା ତୁ କାହିଁକି କହୁଚୁ ? ସେଇ ଫଟୋଟା ପାଇଁ କାହିଁକି ଏତେ ବଖର ପଡ଼ିଚି ?

ରାଧା—କ'ଣ କହିଲ ମଉସା ? ବଖର ପଡ଼ିଚି······ଆରେ କି ଫଟୋ, କି କଥା ? ମନ୍ଦରକୁ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ମାଇଲି ବୋଲି, ସେ ମୋ ଆଗରେ ଫେରାଦ ହଉଚି ! ସେଇଥା ମୁଁ ତାକୁ ବୁଝେଇ ସୁଝେଇ କହିଲି ବେଳକୁ···ତମେ ସେଇ ଗୁଡ଼ା କ'ଣ କହୁଚ ମଉସା ?

ଧର୍ମ—ଏ ଘରର ସବୁ କଥା ଜାଣିବା ତମର କି ଦରକାର ରାଧୁ-ବାବୁ ?······ତମ ମନରେ ତ ଯାହାଥିଲି ସବୁତ ଘଟିଗଲି ! ଯିଏ ଦିନ ରାତି କରୁଚ, ସେଇ ସବୁ ଦେଖୁଚାଁ ଆଜ ତମ ମନରେ କ'ଣ ଅଛି ? ଆଜ କ'ଣ ଭଙ୍ଗେ ଚାହୁଁଚ ?···(ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନୀରବ ରହିଲେ) ମନ୍ଦର, ସ୍ପା'ଜ

ପାଇଁ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ସାଙ୍ଗରେ କଜିଆ କରୁଥିଲୁ ନା—? କେ
—ମା' ମୋର ଫେରେଇ ଦେଇଚ !

ମନ୍ଥରା—ଚୂଲିପଶା, ସବାଖାଇଏ ପରା ମୋ'ର ନାଆଁରେ ବାର କଥା ଯୋଡ଼ି କହୁଚନ୍ତି । ମଚେ ମାଇଲା, ଓଲଟି ମୋ'ର ନାଆଁରେ କହୁଚ କ'ଣ ନା—ମୁଁ କଜିଆ କଲି ? ଶୁଣ—ରାଧୁବାବୁ ଶୁଣ ! ସେ ଯୁଗ ନ୍ୟାପୁ ଏଇଆ ! ସାନ ମା' ସକାଳେ ସଞ୍ଜେ ଏ ଫଟୋ ପୂଜା ନ କଲେ ଖାଉ ନାହାନ୍ତି···

ଧର୍ମ—ହଉ ହେଲା ! ସେଇଆ ଶୁଣିଚ ମା' ମୋର ଫଟୋଟା ଫେରେଇ ଦେଇଚ ! ଏଇଟା ଯୋଉଠି ଥାଉ ନା କାହିଁକି; ସେ ମୋ ମା' ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସବୁବେଳେ ଅଛନ୍ତି !

ସୁଶୀଳା—ଦିଅ, ଦିଅ ! ସେ ଫଟୋଟା ଦିଅ ! (ଫଟୋନେଇ) ସେ ବଗିର୍ତ୍ତି ଘରେ ଯେମିତି ଦିନକୁ ଦିନ ଅନାଚାର ଘଟିଲାଣି ତମେ ଶୁଣିଚ, କହୁନା ପୁଅ ?

ରାଧା—ଆରେ ମୁଁ କ'ଣ କହିବ ! ସେଇ ମଉସା କ'ଣ ଶୁଣୁ ନାହାନ୍ତି ?

ଧର୍ମ—କୋଉ କଥା ଏ କାନରେ ନ ଶୁଣୁଚ ରାଧୁବାବୁ !······ ହେଲେ ସବୁ କଥା ଏ କାନରେ ପୂରେଇ, ସେ କାନରେ କାଢ଼ିଦେଉଚ !

ରାଧା—ଯେତେ ହେଲେ ମଉସା, ଏଇଟା କ'ଣ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିକି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଚ ?

ସୁଶୀଳା—ତୁ କହୁନୁ ଲୋ ମନ୍ଥରା !

ମନ୍ଥରା—ମ, ମୁଁ କ'ଣ କହିବି ବା' ? ଦାଣ୍ଡମୁଣ୍ଡରେ ହାଟ ବସିଛି ! ଲୋକେ ଛି ଛି କରି ବାରି କଥା କହୁଛନ୍ତି !

ରାଧା—ତାଙ୍କର ଏବେ ଦୋଷ କ'ଣ ? ଯାହା ଆଖିରେ ଦେଖିଲେ ସେଇଆ କହିଲେ ! ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ କିଏ କ'ଣ ବାଡ଼ ବତା ଦବ ?

ସୁଶୀଳା—ସଖି ପଣିଆ ଦେଖେଇ ହଉଛି ! ଘରେ ସଜ ହେଲା ନାହିଁ ବୋଲି, ବଗିଚା ଘରେ·····ତମେ କହୁନା ପୁଅ·····?

ରାଧା—ହଁ ସେ ଶେଖର ସାଙ୍ଗରେ ରାଗିଣୀ·····

ଧର୍ମ—(ଦୁଇ କାନ ବନ୍ଦକରି) ବନ୍ଦକର, ବନ୍ଦକର ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ମା ଧରଣୀ ! ଏ କଥା ଶୁଣି, ତୁ ରହିଚୁ କମିତି ?····· ତମେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଦେହରେ କଳଙ୍କ ବୋଳୁଛ ? ହେ ଧର୍ମ ଦେବତା, ତୁ କ'ଣ ଦୁନିଆଁ ଟା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲୁ ।

(ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ରାଧା—ଔଷଧ ପାନଟା ଠିକ୍ ବେଳେ ଚଢ଼େଇ ଦେଇଛି ମାଉସୀ ! ହେଇଟି ସୁକାନ୍ତକୁ ଯାହା ଧରେଇଛି·····ତମେ ଖାଲି ଟିକେ ଚେଷ୍ଟାକରି, ଶେଖର ରାଗିଣୀ କଥା ତା' ମୁଣ୍ଡରେ ଭୂତକରି ଦିଅ—ଦେଖିବ··ତମ ଜ୍ୱାଇଁ ଆଉ ରାଗିଣୀ ମୁହଁକୁ ମୋଟେ ଅନେଇବ ନାହିଁ !

ସୁଶୀଳା—ତମେ ଏକା ସାହା ଭରସା ପୁଅ ! ଯେବେ ସାହା କଲେ, ବଗିଚା ଘର କ'ଣ ସେ ଛାଡ଼ୁଚି ?

ରାଧା—ଏଥର ଗୁଡ଼ ଗୁଡ଼ ହେଲାଣି ମାଉସୀ—

ସୁଶୀଳା—ସବୁ କଥାରେ ପରା ନାଗ ସାପ ପରି ଆମ ଉପରେ ଫଁ ଫଁ ହଉଚ !

ରାଧା—ଗଦ ଶୁଦ୍ଧେଇ ଦେଇଚ ମାଉସୀ । ତମେ ଖାଲି ଦ'ପଦ ପଦ୍ମତୋଳା ଶୁଣାଇ ଦଅ—ଦେଖିବ·····

ମନ୍ଥରା—ମତେ କୋଉ କଥା ବଦଳେଇ ଯିବ ନାହିଁମ ବାବୁ ! ହେଲେ ସେ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ଏଠୁ ବିଦା ନ ହେଲେ, କହି ଦଉଚ, ଏ ଘରେ ମୁଁ ରହିବ ନାହିଁ !

ରାଧା—ଆଃ—ଥରେ ପରା କହିଲି·····

ମନ୍ଥରା—କହିବ କ'ଣ ? ତାକୁ ଆଜ ଏଠୁ ତଡ଼, ନଇଲେ ମୋ ଆଶା ଗୁଡ଼ ! ହଁ ମୁଁ କହୁଚ, ନିଶ୍ଚେ ଜୀବନ ହରେଇ ଦେବ ! (ତମତମ ହେଇ ଗୁଲିଗଲା)

ରାଧା—ଆଲୋ ହେ, ହେ ମନ୍ଥରା ! ଆରେ ମାଉସୀ ତାକୁ ଟିକେ ବୁଝେଇ ଦଅ ! ରାଗିଣୀକୁ ଏଠୁ ତଡ଼ିବାକୁ ମତେ ବଳେ ଲାଗିଲା ନାହିଁ, ଆଉ ମଙ୍ଗୁଳିଆଟାତ ଗୁଭ ଗୁକରଟାଏ····· [ଭିତରୁ ମନ୍ଥରା କହିଲା]

ମନ୍ଥରା—ବଡ଼ୀମା ! ସାଆନ୍ତେ ଆସୁଚନ୍ତି·····

ରାଧା—ମାଉସୀ ! ସୁକାନ୍ତ ଆସିଗଲା, ସେ ଯେବେ ଦେଖିବ ନାଁ—ନା—ମୁଁ ଏଇବାଟେ ଗଲି, ତମେ ଟିକେ ଆଢ଼େଇ ହେଇ ଯାଅ— [ପ୍ରସ୍ଥାନ]

× × ×

ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ

Laboratory

ଶେଖରଙ୍କ ~~ଲେବୋରେଟ୍ରୀ~~

[ମଣ୍ଟୁ କେତେ ଖଣ୍ଡ କାର୍ଡ଼ ମନ ନିବେଶ କରି ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲା]

ମଣ୍ଟୁ—ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ! ସୁକାନ୍ତ ରାୟ ! ବିଶ୍ୱେଷଣ ଲାଟଗଜ ଦାର ! ଶଙ୍ଖି ବିଲେଇ·····ଆରେ ମଣିଷଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବିଲେଇ କାର୍ଡ଼ ? ଭୁଲ ଡମିକୁଡ଼, ନା—ଏଠି ଆଉ କାମ କରି ହବ ନାହିଁ ! ମଣିଷ, କୁକୁର, ବିଲେଇ ସମସ୍ତଙ୍କ କାର୍ଡ଼ ଗୋଳମାଳ ହେଇ ଯାଇଚି···? ଗୁରୁଦେବ ପରା ସବୁ ଗୋଳମାଳ କରି ଦେବେ ? କହିଲେ ତ ଖରା···କାଠିକର ଖାଠ !

[ସେ ବୁଢ଼କ ସଜାଡ଼ିଲେ]

ମଙ୍ଗୁଳି—(ପ୍ରବେଶି) ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ ।

ମଣ୍ଟୁ—(କାର୍ଡ଼ ଦେଖୁ ଦେଖୁ) ମହାରାଜ ! କଏ ଡାକୁଛ କଲ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଚିକ୍ଳି ପାରୁନ ବାବୁ !

ମଣ୍ଟୁ—(ମୁହଁ ଉଠେଇ) ଏ-ହେଃ ! ମିଷ୍ଟର ଧୂରମୁସ୍ ଶମା ! ଖବର କ'ଣ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଶେଖର ବାବୁ କାହାଁନ୍ତି ?

ମଣ୍ଟୁ—କ'ଣ ତାଙ୍କ ନାଆଁରେ ଓ୍ୱାରଣ୍ଟ ନେଇ ଆସିଚୁ ?······ ଆସାମୀର ତ ମୁଲାକାତ ନାହିଁ···ମତେ ଘଣାରେ ଯୋଚ ଦେଇ···ଦେ ଚମ୍ପଟ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଭଲ ଖବରଟିଏ ଆଣିଥିଲି ଯେ·········

ମଣ୍ଟୁ—କଅଣ, ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ପୃଷ୍ଠଭଙ୍ଗ ଦେଇଛି ସଂଗ୍ରାମ୍ରୁ ? ତମେ ହାରିଗଲ ମିଷ୍ଟର ମଙ୍ଗୁଳି···ଆଉ ଜରାପଟ ମାରି ନେଇଚ ମିସେସ୍ ମନ୍ଦୁଡ଼ ଦେବୀ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଏଥର ମୁଁ ଜିତି ଯାଇଚି ବାବୁ !

ମଣ୍ଟୁ—ତୁ ଜିତି ଯାଇଚୁ ? ବାସ୍···ତା ହେଲେ ଖିଲାଓ !······

ମଙ୍ଗୁଳି—ଖିଲେଇବି କ'ଣ କହୁଚ ବାବୁ !

ମଣ୍ଟୁ—ଆରେ ତୁ ସବୁ ଜିତି ଗଲୁ ? ମିଠେଇ ଖୋଇବୁ ନାହିଁ ? ସେ ଯୋଉ ସଂଗ୍ରାମ ହଉଚନା—ସ୍ୱର୍ଗିଣୀ ଖୁଡ଼ୀର ସେନାପତି ତୁ, ଆଉ ପୁଷ୍ପା ଖୁଡ଼ୀର ସାରଥି ହଉଚି ମିସେସ୍ ମନ୍ଦୁସ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ସତ କହୁଚ ବାବୁ, ମୁଁ ଜିତି ଯାଇଚି !

ମଣ୍ଟୁ—ଆରେ କଣ ଜିତିଚୁ କହ ?···କ'ଣ ପୁଷ୍ପା ଖୁଡ଼ୀର ସୁଅ ହେଲ ?···ତା ହେଲେ ତୋର ଘରଭିତର ମାଲିକ ହେବ !

ଆରେ ଦେଖିଲୁ ପିଲା ଗର୍ଭରେ ଆସ୍ଥାନ ଜମେଇବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗଗିଣୀ ଖୁଡ଼ୀକୁ ଦରଆ ପାରିକରି ଏକଦମ ଜଙ୍ଗଲରେ ଛାଡ଼ି ଦିଅଗଲା ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ସେ ଜଙ୍ଗଲରେ ମଙ୍ଗଳ ହବ ବାବୁ । ଶେଖର ବାବୁ କୁଆଡ଼େ ଗଲେମ ?

ମଣ୍ଟୁ—ଆରେ ଖବରଟା କ'ଣ କହ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଖବର ତମ ପାଖରେ ନାହିଁ ବାବୁ, ମୁଁ ଆଗ ଦେଖେଁ ସେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ !

[ଲାବୋରେଟୋରି ଭିତରକୁ ଯାଉଥିଲେ]

ମଣ୍ଟୁ—(ଅଟକେଇ) ହେ, ହେ ମିଷ୍ଟର ମଙ୍ଗୁଳି ! ଆରେ କହିଯା—ଗୁରୁଦେବ ଆସିଗଲେ, ଖବରଟା ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେବି ! ସେ ଆସାମୀଙ୍କି ତୁ କୋଉଠି ଠଉର କରିବୁ ! ଲାବୋରେଟୋରି ଘରେ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଛି—ଫୁଟିବ ଅଙ୍ଗ ହେଇଯିବୁ ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ସେ ଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ସେଠି ରଖିଚ । ସବେ ତମେ ଠିକେ କହିଦବ ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ; ସୀତା ବନବାସ କରିଚନ୍ତି, ଲବକୁଶ ଦୁଇଟି ପିଲା ହେବେ !

ମଣ୍ଟୁ—ଆରେ କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ ତୁ କହୁଚୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଠାକୁରେ ଅଛନ୍ତି ବାବୁ । ମାଙ୍କ କଥା ଏବେ ବନେ ବୁଝିଲେ ।

ଶ୍ଚ—ଆରେ ତୁ କାହାକଥା କହୁଚୁ ? (କାର୍ଡ଼ ଦେଖି) ନାଁ—
ମୋ ବନ୍ଧୁରେଭ ପୃଷ୍ଠା ଖୁଡ଼ୀର ନାଁ ଅଛି ।

ଙ୍ଗୁଳି—ସେ କାର୍ଡ଼ରେ ମା'ଙ୍କ ନାଁ ଲେଖି ଦଅ ବାବୁ !

ଶ୍ଚ—ଆରେ, ମୁଁ ତ ଏ ଗାଁର ବୁଲାକୁତ, ଶାଙ୍ଗି ଭଲେଇ, ଉମିତ କ ଜଦା, ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଭୁଆ ଜନ୍ମ କଲେ ସେ ଖବର ରଖୁଚ ! ତୁ ଠିକେ ସମ୍ପା କରି କହ !

ଙ୍ଗୁଳି—ସତ କହୁଚ ବାବୁ ! ଜସୁନା ଧାନ ଗଚ୍ଛା ହେଉଚି ! ମା' ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କର ପିଲା ହବ !

ଶ୍ଚ—(ଖୁସିରେ ଡେଇଁପଡ଼ି) ହୁପ୍ ହୁପ୍ ହୁରେ !···ଶ୍ରୀ ଭୈରବ୍ ଘର ଲୁଚୁବେକ । ହୁପ୍ ହୁପ୍ ହୁରେ !···ଆରେ ପାଞ୍ଜି ଟା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? (ତର ତର ରେ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଲଟେ ।ଟେଖ୍ ଘରେ ପଶିଗଲା ବେଳେ ମଙ୍ଗୁଳିକୁ ଅଟକାଇ ନେଇ) ଯମପାଠ ଅଛି, ଦେଖିବି !
—ପାଞ୍ଜି, ପାଞ୍ଜି !

[ପାଞ୍ଜି ଗୋଟିଏ ଉପରୁ ନେବା]

ଙ୍ଗୁଳି—ମଣ୍ଡ ବାବୁ ! ତମ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଗଲାଣି, ମୁଁ ଯାଉଚି ! ଶେଷର ବାବୁ ଆସିଲେ ଖବରଟା ଦେଇ ଦବ ! କହୁବ—ଚାଲନ ସିବେ !

[ଚାଲିଗଲା]

ମଣ୍ଟୁ—ପ୍ଲେସ୍-ପ୍ଲେସ୍ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଟିକେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ହବ । ନଇଲେ ଭୟଙ୍କର ବିପଦ (ଗଣନା କରି) ମେଷ, ବୃଷ, ମିଥୁନ, କର୍କଟ······

[ଶେଖର ଆସିଚନ୍ତି ବାହାରୁ]

ଶେଖର—ମିଷ୍ଟର ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ—କିଏ ତୁମେ ମାଷ୍ଟର ! (ଗାଞ୍ଜିରୁ ମୁହଁ ଉଠେଇ) ଓଃ····· ଭୁଲ ହୋଇଗଲା ସାର୍ ! ମୁଁ ଟିକେ ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରୁଥିଲି !

ଶେଖର—ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ—ଆଗତ ଭବିଷ୍ୟତ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଜ୍ୟୋ·ବିଦ୍ୟା ଜାଣିବା, ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ସାର୍ ! ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ···ଗବେଷଣା ଦ୍ୱାରା ଆପଣ ନୋବେଲ ପ୍ରାଇଜ୍ ପାଉଚନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଆଉ ମୁଁ ଡକ୍ଟରେଟ ଉପାଧି ପାଉଚି କି ନା—ଗଣନା ନ କଲେ ବୁଲ କୁକୁର ବାଷିକ କେତେ ଛୁଆ ହଉଚି; ଶଙ୍ଖି ବିଲେଇ ଏପିକ ବା ଜନ୍ଦା ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କ ଉପର ଉଣ୍ଡି······ଏ ଗୁଡ଼ାଇ ସବ୍‌ଜେକ୍ଟରେ ଆଉ ଗବେଷଣା ଚଳେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ସାର୍ !

ଶେଖର—ପୃଥିବୀର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟାର ଜୁଆର କମେଇବା ପାଇଁ ଏ ଆମର ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ! ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜୟୀ ହେଉ, ବା ଫେଲ୍ ମାରୁ, ସେଇଟା ସେ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରେନା—!

ମଣ୍ଟୁ—ଆପଣ ସାର୍ ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ନ ପାଆନ୍ତୁ, ମୋର

କିନ୍ତୁ ଡକ୍ଟରେଟ୍‌ଟା ଦରକାର ! ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ ନା ସାର୍, ଆପଣ ଲେଖିବେ······ଶ୍ରୀ ଶେଖରଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ଏମ.-ଏସ୍. ସି., ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ଟା ନ ଥିଲେ ଲୋକେ ଖାତିର କରିବେ ? ସେମିତି ମୋ ନାଁ ପୂର୍ବରୁ ଯେବେ ଯୋଡ଼ାଯାଏ ଡକ୍ଟର ମଣ୍ଟୁଚନ୍ଦ୍ର ଜେନା, ପି-ଏଚ.ଡ଼ି.······

ଶେଖର—ସଟ୍ ଅପ୍ ! ସବୁ କାମ ବନ୍ଦ କରି ଏଠୁ ଚାଲିଯା ।

ମଣ୍ଟୁ—ଥାଙ୍କ୍ୟୁ ସାର୍ ! (ଯାଉ ଯାଉ ଫେରି ଚାହିଁ) ସାର୍ ! ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଜୁଆର ବଢ଼ି ଚାଲିଲା !

ଶେଖର—ହ୍ୱାଟ୍ ?

ମଣ୍ଟୁ—ଖବରଟା ମଙ୍ଗୁଳି ଦେଇଗଲା ସାର୍ ! କାର୍ଡ଼ଟା ଆପଣ ପୂରଣ କରି ଦେବେ ! ମୁଁ ଲେଖିଦେଇ ଥା'ନ୍ତି ଯେ······ ସେ ଖବରଟା ଖୋଦ୍ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇ ଯାଇଛି ।

ଶେଖର—ତୋ'ର କ'ଣ ହୋଇଛି ମଣ୍ଟୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ମୋର ସତେ କ'ଣ ହୋଇ ଯାଇଛି ସାର୍ ! ହବ ନାହିଁ ଗୁରୁଦେବ ! ମଙ୍ଗୁଳି କହିଗଲା ରଙ୍ଗିଣୀ ଖୁଡ଼ିର ପିଲା ହବ !

ଶେଖର—ମଣ୍ଟୁ !! (ଆନନ୍ଦ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ)

ମଣ୍ଟୁ—ସେଇଥି ପାଇଁ ଦେଖୁଥିଲି, ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ମୋର ଦଖଲ ରହିବା ଉଚିତ ! ଆପଣ ଫେଲ୍ ମାରୁଛନ୍ତି ସାର୍ ! ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଜୁଆର ବଢ଼ି ଚାଲିଲା !···ଦେଖେଁ ଗୁଡ୍ ଇନ୍‌କ୍ୱାଏରି କରି ନିଏଁ···(ବେଗେ ପ୍ରସ୍ଥାନ) ।

ଶେଖର—(ହସି) ଆରେ ଶୁଣି ଯା ମଣ୍ଡୁ !···ପୃଥିବୀ ସମସ୍ୟାଠାରୁ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟା ବେଶୀ ଗୁରୁତର ହୋଇ ଉଠିଚି ! ଦୁନିଆଁ ଠାରୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲାବେଳେ, ତୁମେ ମୋ—ଆଖି ଆଗରେ ଛୁଡ଼ା ହୁଅ ଭାଉଜ ! ବିଜ୍ଞାନ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଜ୍ଞାନ ନ ଦେଇ, ମତେ ତିମିର ଅନ୍ଧକାରରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦିଏ ! ପୃଥିବୀ ସମସ୍ୟା ଛାଡ଼ି ମନ ଧାଇଁଯାଏ ଡମନି ସମସ୍ୟା ପାଇଁ···

[ଏତିକି ବେଳେ ଚାଲି ଚାଲି ସୁକାନ୍ତ ଆସିଚନ୍ତି]

ସୁକାନ୍ତ—ବୈଜ୍ଞାନିକ ! ମୋ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବୁ ?

ଶେଖର—ଭାଇ, ତମେ ଯେ କ'ଣ କହୁଚ ?

ସୁକାନ୍ତ—ତୋ' ଭାଇ, ତମ କାହାରିଠୁଁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ! ରାତ୍ରୀ ଦୂରେଇ ଯାଇଚି ! ପୁଷ୍ପାର ସୌରଭରେ ମୁଁ ଆମୋଦିତ ନୁହେଁ; ତାର କଣ୍ଟାରେ କଣ୍ଟକିତ ! ସେଥିରୁ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଯେ ହଉଚି ମୋର ପରମ ବନ୍ଧୁ !

ଶେଖର—ଦେବତା ଦାନବର ରୂପ ଧାରଣ କଲା ଭାଇ ! ତମେ ଫେରି ଆସ ଭାଇ ! ବିଗିଣୀ ଭାଉଜକୁ ମୁଁ ଫେରାଇ ଆଣିବି ! ଶୁଣିଲି ସେ ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା—

ସୁକାନ୍ତ—ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ପୁଷ୍ପା ! ପୁଷ୍ପା ବିଗିଣୀର ଅବତାର ! ସେଦିନ କହିଲା ଶୁଣିନୁ ?

ଶେଖର—ଟିକଏ ଆତ୍ମସ୍ଥ ହୁଅ ଭାଇ ! ମୁଁ କଥା ଦେଉଚି, ରାଗିଣୀ
ଭାଉଜଙ୍କୁ ମୁଁ ଫେରାଇ ଆଣିବି !

ସୁକାନ୍ତ—ଚୁପ୍ କର ଚୁପ୍ କର ! ଫର୍ ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍ ସେକ୍ ! ଡ୍ରିଙ୍କ୍ ଆଣ୍ଡ୍
ମେରି !······ମୁଁ ବୁଡ଼ି ଯିବାକୁ ଚାହେଁ ପୃଥ୍ବୀର ମଦ-ମନ୍ଦିରା-
ବୋଲା ସ୍ନେହ ସୋହାଗରେ !

ଶେଖର—ଭାଇ ! ତୁମେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ଶେଷରେ ଏଇଆ
କଲ ?

ସୁକାନ୍ତ—ସୁକାନ୍ତ ମଦ୍ୟପ ! ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ·······
ପିଇବୁ ? ନେ—ପିଇ ! ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲିଯିବୁ !
ଯେମିତି ମୁଁ ଭୁଲିଚି ।

ଶେଖର—ବନ୍ଦକର ଭାଇ ! ଛାତି ଫାଟିଯିବ ! ବୁଝୁଚ !

ସୁକାନ୍ତ—ଛାଡ଼ ନଦ ଶେଖର ! ଛାଡ଼ ଦେ···କହୁଚି !

ଶେଖର—ଭାଇ !!

ସୁକାନ୍ତ—ହଁ, ରାଣୀକୁ ମୁଁ ପୃଥ୍ବୀଠୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଚି ! ହାଃ—ହାଃ
—ହାଃ····· (ଧର୍ମରାଜ ଆସିଚନ୍ତି)

ଧର୍ମରାଜ—ଶେଖର ବାବୁ ! ବଗିଚା ଘରେ ମା ଅଚେତା ହୋଇ
ପଡ଼ିଚନ୍ତି ! ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଠେଲି ଦେଲେ !

ଶେଖର—ଛି ତୁମେ କ'ଣ କଲ ଭାଇ ! ରାଗିଣୀ ଭାଉଜ ଯେ
ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା !

ସୁକାନ୍ତ—ଶୁଣିଯାଅ ଶେଖର ! ଆ, ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ପିଇବା
-ଆସିଲୁ ନାହିଁ ! ନ ଆସୁ । ମୁଁ ଯାଉଚି ଲାବୋରେଟେରି ଘରେ
—ଏକା ଏକା ପିଇବି ।

ଷଷ୍ଠ ଦୃଶ୍ୟ

ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଅଫିସ

(ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ମଙ୍ଗୁଳି ପ୍ରବେଶ. ସେମିତି କାହାକୁ ମାରିବ, ପଛେ ପଛେ ମଣ୍ଟୁ)

ମଣ୍ଟୁ — ହାଁ—ହାଁ—ରୋକ୍‌କର ସର୍ଦ୍ଦାରଜୀ, ରୋକକର !

ମଙ୍ଗୁଳି — ନା—ମତେ ଛାଡ଼ ଦିଅ ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ମୁଁ ତାକୁ ଶେଷ କରିଦେବି !

ମଣ୍ଟୁ —ପୋଲିସ୍, ପୋଲିସ୍ !

ମଙ୍ଗୁଳି — ପୋଲିସ ପୋଲିସ ମୁଁ କିଛି ମାନିବି ନାହିଁ । ତାକୁ ଜୀବନରେ ମାରିଦେବି ! ଫାଶୀ ପାଇଲେ ପାଇବି ପଛେ !

ମଣ୍ଟୁ —ଆରେ ଜୀବନ ତତେ ପିତା ଲାଗିଲାଣି କରେ ?

ମଙ୍ଗୁଳି — ତମେ କହୁଚ ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ମଣିଷ ଦେହ ଧରି, ଆଉ କେତେ ସହିବ ? ନା — ମତେ ତମେ ଛାଡ଼ିଦିଅ ! ମୁଁ ଆଜି ତାକୁ ମାରିଦେବି !

ମଣ୍ଟୁ —ପୁଣିତ ସେଇଆ କହିଲୁ ? ଆରେ କଥାଟା ନ ବୁଝି ନ ସୁଝି, ଏମିତି ହୁଣ୍ଡାଟା ପରି ହଉଚୁ କାହିଁକି ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆଉ ବୁଝିବ କ'ଣ ? ସାରପେଣି, ବାବୁ ଆଜ
ବଡ଼ମା'ଙ୍କୁ ମାରଦବ ବୋଲି ପୂଜା କରୁଚ……

ମଣ୍ଟୁ—ହଇରେ ଘର ପେଶୁଥିଲୁ ବୋଲି ତୁ କମିତ ଜାଣିଲୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ତମେ ପରା କହୁଥିଲ ?

ମଣ୍ଟୁ—ତୁ ଏଇଆ ବୁଝିଲୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ତମେ କହିଲ ପରା—ମଳକ ଟୋକା ଆସିଥିଲା !
ସେଥିରୁ କ'ଣ ମୁଁ କିଛୁ ଜାଣି ପାରୁନ ?

ମଣ୍ଟୁ—ହଉ, ହେଲା ! ତାକୁ ପଚାରିବା !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆଉ ପଚାରିବା କଥା ମତେ କୁହନା, ବାବୁ ! ତାକୁ ଆଜ
ମୁଁ ନିଶ୍ଚେ ମାରିଦେବ !

ମଣ୍ଟୁ—ଆରେ ଶୁଣ ! ଭିତରକୁ ଯାଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଭଲ ହେବ
ନାହିଁ । ତୁ ଏଇଠି ଠିଆ ହୋଇ ତାକୁ ଡାକ……ତୋ'
ରଡ଼ ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପୋଖରୀ ମାନସ ସରୋବରରୁ ବାହାରି
ଆସିଲା ସେପରି ସେ ଚାଲିଆସିବ ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ହଉ ହେଲା ! ମନ୍ତୁସ—ଆବେ ହେ ମନ୍ତୁସ !

ମନ୍ତୁସ—(ଆସିତ) ହଇରେ ହେ ରଣ୍ଡିଜଳା ! ତୋ'ରତ ସର
ଦମାକ ବୁଡ଼ି ଗଲାଣି ! ତୁ କ'ଣ ମାଲିକ ମେନ୍ତୁ ଡାକିଲୁଣି !
ମତେ ତୁ ସ୍ବକସ ରଖିଚୁ କରେ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆବେ ଚୁପ୍ ! ଆଗ କହ, ସେ ମଳକ ଟୋକାକୁ
ଡାକ, କ ପୂଜା କରୁଥିଲୁ ?

ମନ୍ଥରା—ତୋର ମଳକ ଚୋରା ?······କି ପୂଜା ?

ମଙ୍ଗୁଳି—କି ପୂଜା ?······ଆଗେ ସତ କହ ! କ'ଣ
    କହିଲେ ତୋ' ଦାନ୍ତ ଝାଡ଼ିଦେବି !

ମନ୍ଥରା—କ'ଣ କହିଲୁ ରଣ୍ଡକଲା ! ତୁ ମତେ ମାରିବୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ମଙ୍ଗୁଳି ! ଥୟଧର !

ମନ୍ଥରା—ମାର ! ମାରିବୁତ, ମାର !

ମଣ୍ଟୁ—ଓଃ······ଶାନ୍ତ ! ଶାନ୍ତ ! ଶାନ୍ତ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଷାରପୂଜା ହଉଚି ନାହିଁ ! ଧରମ ଗୁଣ୍ଡାମି ଚଳେ !

ମନ୍ଥରା—କି ଷାର ପୂଜା ? କ'ଣ ?

ମଣ୍ଟୁ—ମନ୍ଥରା ! ସତ କହ, ନ ହେଲେ ତୋ' ଦଫା ଶେଷ ହୋଇ-
    ଯିବ ଏଥର !

ମନ୍ଥରା—ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ ! ବାରକଥା ନଟଗଲ ତମେ କହୁଚ, ସେ
    ନଅଁସିଆ ମତେ ମାରିବ ବୋଲି ଚହିଁକ ଆସୁଚି !

ମଣ୍ଟୁ—ଆବେ ପୁଣି ମିଛ କହୁଚୁ ? ତୁ ଗନ୍‌ପାଉଡ଼ର ପ୍ଲଟ୍ କରୁ
    ନ ଥିଲୁ ? ଏକାଥରକେ ଭଗିଣୀ ଖୁଡ଼ୀ, ଦାଦା ସମସ୍ତଙ୍କୁ
    ଖତମ କରି ଦବାକୁ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର—ନାଇଁ !

ମନ୍ଥରା—ଇଲେ ମୋ' ମା'ଲେ ! ତମେ ବାବୁ ସେ କ'ଣ କହୁଚ ?
    ମାଆ ମାଆନ୍ତାଣୀ କହିଲେ ବୋଲି, ମୁଁ ଷଠିପୂଜା
    କରୁଥିଲି········

ମଣ୍ଟୁ—ଷଠିପୂଜା କରୁଥିଲୁ ?

ମନ୍ଥରା—ଆଜି କ'ଣ ? ହଳଦୀ କନା, ଚକୁଳି ପିଠା, ଦୁବ ବଢ଼-କୋଳି ଘଟର·····

ମଙ୍ଗୁଳି—ହଁ ବେ ! ସାତ କେରା ଦୁବ, ସାତଟା ଅଣଭେଙ୍ଗଟା ଚକୁଳି, ସାତ ଖଣ୍ଡ ହଳଦୀ କନା···ଏ ସବୁ ଷଠିପୂଜା ସରଞ୍ଜାମ ନାହିଁ ?···ସାରୁଟା ହନୁମାନ ପଇସା ଷଠି ପୂଜାରେ କ'ଣ ହଉଥିଲୁ ବେ ?

ମନ୍ଥରା—ମୁଁ କେମିତି ଜାଣିବି ? ବୁଢ଼ୀମା ସା'ନ୍ତାଣୀଙ୍କି ପଚ୍ଛୁରୁନୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଧେତ୍ ତେଶ ଲୋ' ବୁଢ଼ୀମା ସା'ନ୍ତାଣୀ ।

ମଣ୍ଟୁ—ସବୁର କର ମଙ୍ଗୁଳି ! ତୁ ଜାଣୁ ମନ୍ଥରା ପୋଲିସ ଅଛୁ ! ତତେ ନେଇ ସିଧା ସଲଖ ପୋଲିସରେ ଦେଇ ଦେବ !··· ମଙ୍ଗୁଳି, ତୁ ସହଜରେ ଫଳିବା ଜଣୁ ନୁହେଁ ! ଧର··· ସେଇ ପୋଲିସ ଆଗରେ ସତ କଥା ମାନିଯିବ ସେ ? କହୁଚୁ, ନା ନାହିଁ·····ନା—ଧର—ସ୍ବାକୁ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଚେଲା—ସେଇଆ ହଉ ! ଧର ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ !

[ଦୁଇ ପାଖରୁ ଧରିଲେ ଦୁହେଁ]

ମନ୍ଥରା—ତମ ଗୋଡ଼ ଧରୁଚି ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ ! ମତେ ସାହା ହୁଅ ! ମାଇପି ଲୋକଟା···

[ଏତିକି ବେଳେ ସୁଶୀଳା ଓ ପଛେ ପଛେ ପୁଷ୍ପା ଆସିଲେ]

ସୁଶୀଳା—ଆରେ କ'ଣ ହେଉଛି ? କ'ଣ ହେଉଛି ?

ମନ୍ଥରା—ମତେ ମାରି ପକେଇଲେ, ବୁଢ଼ୀମା !

ପୁଷ୍ପା — କ'ଣ ହୋଇଚ ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ — ଘର ବୁଢ଼ ପାଣି ଆଣି ଏ ହେଲାଣି, ଅନ୍ଧ କହୁଚ—ମେଘ ଦୁଲୁକୁଚ !

ପୁଷ୍ପା — କ'ଣ ହୋଇଚ ସଫା ସଫା କହୁନ ମଣ୍ଟୁ ?

ସୁଶୀଳା—କଥା କ'ଣ ଅଛୁଲେ ଝିଅ ! ସାଉଣୁଁ ଆସୁଣୁଁ, ପୁଅ ନଅଁସିଆ, ମାଇପିଠା ସାଙ୍ଗରେ ଲଗେଇଚ ! ଜ୍ୱାଇଁତ ଏ କଥା ମୋଟେ କାନକୁ ନଉ ନାହାନ୍ତି······

ମଣ୍ଟୁ—ଜ୍ୱାଇଁ କାନକୁ ନଉ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି, ତାଙ୍କୁ ଏକା ବେଳେକେ ମାରି ଦବାକୁ ଚହାନ୍ତି ! ଗନ୍‌ପାଉଡ଼ର ପ୍ଲଟ୍ ଚାଲିଚ !

ପୁଷ୍ପା — ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ—ପଚାର ତମ ମାଆ ସା'ନ୍ତାଣୀଙ୍କି, ଆଉ ମନୁଆକୁ ! ସେ ମଲକ ଠୋକାକୁ ଡାକି କି ପୂଜା ହଉଥିଲା ?

ମନୁଆ—କି ପୂଜା ? ସାନ ମା'ଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ନ ଥିଲା ବୋଲି, ଷଠିପୂଜା ହଉଥିଲା······

ମଙ୍ଗୁଳି—ଷଠିପୂଜା ? ହନୁମାନ ପଇସା, ଅଣନେଉଠା ଚକୁଳି; ପୁଅ ସବୁ ନେଇ ମଶାଣିରେ ଷଠିପୂଜା ହଉଥିଲା ନାଇଁ ?

ପୁଷ୍ପା — ନବାଉ !!! ଏ ସବୁ କ'ଣ ?

ସୁଶୀଳା — ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣେ ଲୋ ଝିଅ ! ପୂଜା ପୂଜା କଥା ମୁଁ କିଛୁ ଜାଣିନ !

ମଣ୍ଡୁ—ଦେଖୁଚ, ଦେଖୁଚ ଖୁଡ଼ି ! ହଇଲେ ମନ୍ଥରା—ଷଠିପୂଜା କରୁଥିଲୁ ପରା ? ତୁ ଯେତେ ଷଠି ଗୋସେଇଁଙ୍କୁ ଡାକୁଥିବୁ, ବଡ଼ ଖୁଡ଼ିକୁ ଠାକୁରେ ସେତକ ଭଲରେ ରଖିବେ ।... ମଙ୍ଗୁଳି ! ଆ—ଯିବା—ସାନ ଖୁଡ଼ି ଜାଣିଲେ । ଏଥର ସେ ବୁଝନ୍ତୁ, ତାଙ୍କ ମା' ବୁଝନ୍ତୁ—ଚାଲ ଯିବା ଚାଲ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ନାଇଁ ବାବୁ ! ମୁଁ ତାକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାଇଁ ।

ମଣ୍ଡୁ—ମୁଁ କହିଲି ପରା ସାନ ଖୁଡ଼ି ସେ କଥା ବୁଝିବେ । ଆ—ଯିବା

[ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଗଲେ ମଙ୍ଗୁଳିକୁ]

ମନ୍ଥରା—ହେ ପ୍ରଭୁ ଧବଳେଶ୍ୱର ! ସତେ ମଙ୍ଗୁଳିଆକୁ ସାପ ଖାଇବ !

ପୁଷ୍ପା—ବୋଉ ! ଏସବୁ କ'ଣ ହଉଚି ?

ସୁଶୀଳା—ତୋ'ର ଭଲକୁ ଏସବୁ ହଉଚି ଲୋ ଝିଅ !

ପୁଷ୍ପା—ମୋ'ର ଭଲକୁ ନୁହେଁ ଆଉ କ'ଣ ? ମଲିକ ଟୋକା ଔଷଧ କରୁଚି, ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳ ହବ ! ଆଗୋ, ମୋର ଏତେ ଭଲ ଲୋକ, ତାଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳ ହବ !

ସୁଶୀଳା—ତୁ ଏସବୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ଲୋ ଝିଅ ? ସାଧୁ ଶୁଣିଲେ କ'ଣ କହିବ ?

ପୁଷ୍ପା—ସାଧୁ କିଏ ? ଆମ ଘରେ ସେ କିଏ ?

ସୁଶୀଳା—ଆଲୋ ତୋର ଭଲ ପାଇଁ, ସେ ତା' ଜୁଆଁ ପିଲାକୁ

ଅନର୍ଥ ନାହିଁ; ଆଉ ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ କ'ଣ ନା........

ପୁଷ୍ପା—ତୁ ପୁଣି କ'ଣ କହୁଚୁ ବୋଉ? ମୁଁ ଏ ଘରର ବୋହୂ ଅଥା ଏ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ.....ତାଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଦବାକୁ ତାେ ସବୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲ ? ସେ ଏ ଘରୁ ଗଲାଦିନୁ, ସେ ଯେମିତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛାଡ଼ି ଯାଇଚନ୍ତି.....! ସେ ଏଠି ଥିଲେ ଏ ପୂଜା ହଉ ଥାଆନ୍ତା ?

ମନ୍ମଥ—ତମର ଭଲ ପାଇଁ ସାନ ସାଆନ୍ତାଣୀ !

ପୁଷ୍ପା—ତୁନ ତହା ! ହଁ, ମୋର ଭଲ ପାଇଁ ନୁହେଁ କ'ଣ ? ସ୍ୱାମୀର ଅମଙ୍ଗଳ ନ ହେଲେ ମୋର ଭଲ ହବ କେମିତି ? ଯା—ତୁ ଏଠୁ ଚାଲିଯା କହୁଚି । ତମ ମନରେ ଯାହାଥିଲା, ସବୁତ ଘଟିଗଲା । ଆଉ କ'ଣ ଚାହଁ ?.....ବୋଉ, ତୁ ଜନ୍ମ ଦେଇ ମୋର ଅମଙ୍ଗଳ କରୁଚ ? "ବୋଉ," "ବୋଉ" ବୋଲି ଯାହାର ଜୀବନ ଛାଡ଼ି ଯାଉଥିଲା, ତାଙ୍କୁ ତୁ ଏ ଘରୁ ତଡ଼ି ଦେଲୁ.....? ତୁ ଯା ବୋଉ ! ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି ଏ ଘରକୁ ଫେରାଇ ଆଣ ।......ନା...ତୋ'ର ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ ! ମୁଁ ଯିବି ! ହଁ ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବି ! [ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ସୁଶୀଳା—ଆଲୋ ଶୁଣ ମ ଝିଅ ! ସଂସାରରେ ତୁ ରହିବା ଜାଣି କହୁନୁ ! ହଇଲେ.....ବଡ଼ର ଯେତେବ ପୁଅ ବକଟେ ହୁଏ ନା ତୋ' ଦୁଃଖ ଏଠି ସରିବ ନାହିଁ !...ହଉ ରେ ମନ୍ମଥ, ଏ ସବୁ କ'ଣ ?

ମନ୍ଥରା—ତମେ ଟିକେ ଦେଖମ ବୁଢ଼ୀମା ! ସେ ଯେମିତ ବାଇଆଣୀ ପରି ହଉଚନ୍ତି ନା, ଏଇନେ ବଗିର୍ଲ ଘରକୁ ଦଉଡ଼ ଯିବେ ।

ସୁଶୀଳା—ସତେ ଲୋ ମନ୍ଥରା ! ହଇଲେ ଝିଅ ! ଝିଅମ !

[ଭାଇ ଭାଇ ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ମନ୍ଥରା—ଇଲେ ମୋ' ବାପାଲେ ! ନିର୍ଲଆ ଟୋକା ବଳଟେ··· (ଗୁଣ୍ଡରେ ଚାପୁଡ଼ ପକାଇ) ଓହୋ ହୋ······ଯେମିତ ହାତକୁ ଧରି ପକେଇଲା ନା, ମୋର ହୋଷ ଗୁଡ଼ ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ! ସତେ ଧବଳେଶ୍ୱର ମୋ' କଥା ବୁଝିବେ······

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—(ପ୍ରବେଶି) ମାଉସୀ, ମାଉସୀ !

ମନ୍ଥରା—କଏ ! ବାବୁ ! ଓହୋ !······ପିଣ୍ଡରେ ମୋର ଜୀବନ ପଶିଲା !

ରାଧା—ତୋର କ'ଣ ହେଲା ?

ମନ୍ଥରା—ହବ କ'ଣ ? ମଶାଣିରେ ପୂଜା କଲା ବେଳେ, ମଣ୍ଟୁବାବୁ କେମିତ ଦେଖି, ସାନେଙ୍କ ପାଖେ ଯାଇ ମାଙ୍ଗୁଳିଆଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଲେ । ମଣ୍ଟୁବାବୁ ଆଉ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ଏଇନେ ପରା ମତେ ଟାଣି ଟାଣି ପୁଲିସିକି ନଉଥିଲେ ।······

ରାଧା—ମଣ୍ଟୁଆ ତତେ ପୁଲିସିକି ନବ ? ମେଞ୍ଚଡ଼ ଟୋକା ବଳଟେ ! ସେ ପୁଣି ମୋ ବହୁଢରେ ଛୁଡ଼ା ହବ ?

ମନ୍ଥରା—ଆଜି ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣିଲଣି ? ସାନ······ଅପା ଅପା ବୋଲି ବଳ ବଳୋଉଚ ! ରଗିଣୀ ଘରକୁ ଦଉଡ଼ି ଯାଉଚ, ବଡ଼କୁ ଆଣିବ ବୋଲି !

ରାଧା—ପୁଷ୍ପା ତା' ହେଲେ ଭୁଲି ଯାଇଚ···ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଯୋଉ ଗଛକୁ ପୋଷି ଥାଏ, ଦରକାର ହେଲେ, ତାକୁ ଉପାଡ଼ି ଧ୍ୱଂସ କରି ଦବାକୁ ତାକୁ ଦଣ୍ଡେ ଲାଗେନା ! ପୁଷ୍ପା ରାୟ ବଂଶର କୁଳବୋହୂ, ଜୁନ୍ଦେଁ—? ହୁଁ······?

(ସୁକାନ୍ତ ଆସିଲେ)

ମନ୍ଥରା—ରାଧୁ ବାବୁ ! ବାବୁ ଏଣୁ ଆସୁଚନ୍ତି ।

ରାଧା—ଏଇ ହଉଚି ଠିକ୍ ସମୟ ? (ସୁକାନ୍ତ ପହଞ୍ଚିଲେ)

ମନ୍ଥରା—(ଆଖିମାରି) ତମେ ଶୁଣିଚଟି ବାବୁ ?

ରାଧା—ଶେଷରେ ରଗିଣୀ ଏଇଆ କଲା ?

ମନ୍ଥରା—ତାଙ୍କ ମନରେ ଏଇଆ ଥିଲା ?

ସୁକାନ୍ତ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ !

ରାଧା—ଲୋକେ କ'ଣ କହୁଚନ୍ତି ଶୁଣିଚ ସୁକାନ୍ତ ! ରଗିଣୀ ଗୋଟାଏ ଛଳନା ଦେଖାଇ, ଏଠୁ ଚାଲି ଯାଇ, ଜଗିର ଘରେ ଶେଖର ସାଙ୍ଗରେ ···।

ସୁକାନ୍ତ—ସଟ୍ ଅପ୍ ରାସ୍କେଲ୍ !

ମନ୍ଥରା—ଗାଁ ସାରା ହାଟ ବସିଚି ! ଲୋକେ କହୁଚନ୍ତି···ଶେଖର ବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ·····

ସୁକାନ୍ତ—ମନ୍ଥରା ! ଏ ଘରର ପୋଇଲି ହୋଇ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହିବାକୁ ସାହାସ କରଚୁ, ନାଇଁ ? ତୁ କ'ଣ ଭାବୁଚୁ ? ନିକଲ ଏ ଘରୁ ! ମଙ୍ଗୁଳି ମଙ୍ଗୁଳି ! ଚଣ୍ଡିଆ ଦେଇ ଏଟାକୁ ନିକାଲି ଦେ—ଚାକରାଣୀ ହୋଇ ମାଲିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ—

(ମନ୍ଥରାର ଚକ୍ରାନ୍ତ)

ସୁଶୀଳା—(ଆସିଚନ୍ତି) ତା' ଉପରେ ରାଗିଲେ କ'ଣ ହେବ ପୁଅ ? ଲୋକଙ୍କ କଥାରେ ଆଜି ମୁଣ୍ଡ ଠିକ ରଖି ହଉନି । ମୁ ନେତ୍ରସା ହୋଇ, ହାତ ଧରି ଟାଣିଲି, ଝିଅ ମୋର ଦ'ଥର ଯାଇ ହାତ ଧରି ଡାକିଲା । ହେଲା ନାଇଁ······ଜନ୍ମ କଲି ଝିଅକୁ ପର କରି, ତାକୁ ଆଗ କରି ଥିଲି; ସେ ଏଇଆ କଲା ? କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗେଇଲା ?

ରାଧା—ଶେଖରର ତମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେ ଅନେକ ଦିନର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ! ତମେ ନିଜେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସବୁ ବୁଝି ପାରିବ ! ସତ କଥାଟା······ସାହସର ସହିତ ତମକୁ କହିଲି !···ତମେ ରାଗିଲେ ମୁଁ ନାଚାର ! ତମେ ନିଜେ ଟିକେ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର !

ସୁକାନ୍ତ—ବନ୍ଦକର ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ବନ୍ଦକର ! ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଶୁଣି ପାରିବିନି ! ରାଣୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ? ଅସମ୍ଭବ······ସେ ସବୁ ତୁମର ମିଳିତ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ଏ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ । ରାଣୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ? ନା—ନା—

[କହି କହି ଚାଲିଗଲେ]

ରାଧା—ମାଉସୀ । ସାବଧାନ ହୋଇ ସୁକାନ୍ତ ଉପରେ ଆଖି ରଖ ! ନ ହେଲେ ସର୍ବନାଶ ଘଟିବ ! ମୁଁ ଦେଖେଁ !

[ମଦ ବୋତଲ ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ପଛେ ପଛେ ଗଲେ]

—★❋★—

ସପ୍ତମ ଦୃଶ୍ୟ

ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ବଗିଚ୍ଚ ଘର

[ରାଗିଣୀ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ, ଶକୁନ୍ତଳା ପାଖରେ ବସି ଆଉଁସି ଦଉଛନ୍ତି]

ରାଗିଣୀ — ତମେ ସେ୍ତ କ'ଣ କହୁଚ ଅପା ?

ଶକୁନ୍ତଳା — ତୁ କ'ଣ କହୁ ଶୁଣିବୁ ?·····ପୁଷ୍ପା ମା' ମଣ୍ଡୁ ବାପର ଧରମ ମାଉସୀ !·····ପୁଷ୍ପା ସାଙ୍ଗରେ ସ୍ବା'ଙ୍କର କହୁଛ ଦିନରୁ·········

ରାଗିଣୀ — ଅପା !!!

ଶକୁନ୍ତଳା—ପୁଷ୍ପା ଏ ଘରକୁ ଆସିଲା ଦିନୁ, ମନ୍ଦର ଉପରେ ସ୍ବା'ଙ୍କର ଆଖି ପଡ଼ିଚି ! ସେ ମୋ ଶିଶୁ, ଆଉ ମୋ' ପିଲାଙ୍କ ଶିଶୁ ଦେଖି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଯାଉଣୁଁ ଆସୁଣୁଁ ପିଲାଙ୍କୁ ମାଡ !·····ବାହୁଡ ବୁଢ଼ା ଗୁଡାକ, ସେ ବା କ'ଣ ଜାଣିଚନ୍ତି !

ରାଗିଣୀ—ଅପା !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଆପଣା ସୁନା ଯେବେ ଭେଣ୍ଡି ହୁଏ, କାହାକୁ କହିବ
ଲୋ ଭଉଣୀ ?

ରଗିଣୀ—ସେ'ତ ଏମିତି ମଣିଷ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ତମେ
ଦେଖିଲଣି ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ଦେଖିବ କ'ଣ ? ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣିନି ସୁକାନ୍ତ ମାଷ୍ଟ୍ର କ
ମ' ବୋଲି କହନ୍ତି ନାହିଁ ! ସେ ପୁଣି ମଦ ଗୁଡ଼ାକ ପିଇ,
ବାଇଯୀଙ୍କ ଘର ହଉଚନ୍ତି !

ରଗିଣୀ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମୋର ଇମିତି ଭାବରେ ସର୍ବନାଶ କଲେ ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ତୋ'ର ଖାଲି ସର୍ବନାଶ ହେଇନ ରଗିଣୀ···ମୁଁ ମୋ
ଝୁଅ ଭସିଗଲୁ !

ରଗିଣୀ—ତମେ ସତ କହୁଛ ଅପା, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ପୁଷ୍ପା
ସାଙ୍ଗରେ·········

ଶକୁନ୍ତଳା—ପୁଷ୍ପାର ମା' ଗୋଟାଏ ପୋଇଲି ! ପୋଇଲିର ଝିଅ
ପୁଷ୍ପା ! ଜାତି ପତି ନାହିଁ ।

ରଗିଣୀ—ଉଃ, ଚୁପ ହୁଅ ଅପା ! ଚୁପ ହୁଅ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଧୁଅକୁ ମାଇଲେ ମୁହଁକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଖିରୁ ଲୁହ
ଗଡ଼ିବା ସାର ହବ ! ଏ କଥା କାହାକୁ କହିବ ? କହିବା
ଲାଭ କଣ ?

ରଗିଣୀ—ଉଃ·····ଛାତିଟା କ'ଣ ହେଇ ଯାଉଚି·····ମୋ'
ମୁଣ୍ଡ·········

ଶକୁନ୍ତଳା—ଅସଜ ମଣିଷଟା!···ତୁ ଇମିତ ହେଲେ ପେଟରେ ଯାହାକୁ ଧାରଚୁ, ତା' ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହବଲେ ସଗିଣୀ?

ସଗିଣୀ—ସେଇଥି ପାଇଁ ଅପା!···ନ ହେଲେ ମୁଁ ବିଷ ଖାଇ ଦିଅନ୍ତି!

ଶକୁନ୍ତଳା—ସଗିଣୀ! ତୁ ସେ କ'ଣ କହୁଚୁ? ଯିଏ ଝିଅ ଜନମ କରେ, ସେ ଶାନ୍ତିରେ ମରି ପାରେନା—(କାନ୍ଦିଲେ)

ସଗିଣୀ—ତୁମେ କାନ୍ଦ ଅପା! ମୁଁ ବି କାନ୍ଦେ! କଲା କର୍ମର ଫଳ ଆମେ ଭୋଗିବା ନାହିଁତ, ଆଉ କିଏ ଭୋଗିବ?

ଶକୁନ୍ତଳା—(ସଗିଣୀକୁ ଆଦର କରି) ଆମ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରିବା ବନ୍ଦ ହବନି ଲେ ସଗିଣୀ! ଖାଲି କାନ୍ଦିବା ପାଇଁ ଆମେ ଜନ୍ମ ହେଇଚେଁ! ଠାକୁରେ, ତମେ କ'ଣ ସତରେ ଅଛ!

[ମଣ୍ଟୁ ଆସିଲା]

ମଣ୍ଟୁ—ଠାକୁରେ ନାହାଁନ୍ତି, ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ? ଠାକୁରେ ଅଛନ୍ତି ଯେ,···ହେଲେ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଭରିଏ, ମସାଏ ଯାହାଥିଲା ନା—ବାପା ସବୁ ସଫା କରି ନେଇ ଗଲେ!

ଶକୁନ୍ତଳା—ହଇରେ, ତୁ ସେ କ'ଣ କହୁଚୁ?

ମଣ୍ଟୁ—ସବୁତ ସରିଥିଲା! ସାତ ପିଢ଼ି ହେଲା—ଠାକୁରଙ୍କ ଦେହରେ ଯାହା କିଛି ସୁନା ରୁପା ଥିଲା, ତାକୁ ବାପା ଚଟ୍ଟ କରି ଦେଲେ!

ଶକୁନ୍ତଳା—ହଇରେ ତୁ ଘରେ ଥିଲୁଟି?

ମଣ୍ଟୁ—ତମୋର ଖିବା ନ ଖିବା ସାଙ୍ଗେ ସମାନ ! ମଣିଷ ତା' ଭାଗ କରି ଯାଉଚ, ମୁଁ ଗୋରୁଟା ଆଉ କ'ଣ କରନ୍ତି ?

ଶକୁନ୍ତଳା—(କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ) ଶେଷରେ···ଠାକୁରଙ୍କ ଗହଣାକୁ···ନା, ଆଉ ହବ ନାହିଁ···ଧରମ ସହିବ ନାହିଁ !

(କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଚାଲିଗଲେ)

ରାଗିଣୀ—ଅପା······

ମଣ୍ଟୁ—(ଧରି) ଖୁଡ଼ି, ତମ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ! ବାଇଆଙ୍କ ଘର କ'ଣ ହଉଚ ? ଏଠି ଯେବେ ଭଲ ନ ଲାଗୁଚି, ଚାଲ, ଆମ ଲବ୍ରୋଟେଷରେ ରହିବ !

ରାଗିଣୀ—ମଣ୍ଟୁ ! ନାରଣକୁ ଟିକେ ଆଣିଲ ନାହିଁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ନାରଣ, ନାରଣ ହେଇ ଏ ଘରଟାକୁତ ପୋଡ଼ି ଦେଲ, ଆ ଆମକୁ ବି ଉଦେଇ ଦେଲ !······ଫେର ସେଇ ନାରଣ ?··· ଆଚ୍ଛା ଖୁଡ଼ି ! ନାରଣ କ'ଣ ତମର ପୁଅ, ମୁଁ କ'ଣ ପୁଅ ନୁହେଁ ?···ପୁଷ୍ପା ଖୁଡ଼ି ଆସିଲା ଦିନୁ ତମ ଘରେ ରାମ ରାବଣ ଯୁଦ୍ଧ ଆଉ ଆମ ଘରେ ମହାଭାରତ ପର୍ବ !

ରାଗିଣୀ—ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ— ହଁ, ସୀତା ବନବାସ କଟେନ୍ତି ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ସେ ବୁଝନ୍ତୁ ଅନେକ ଦେଇଚନ୍ତି···

[ଏତିକି ବେଳେ ଆସିଚି ମଙ୍ଗୁଳି, ହାତରେ ପଟେ।]

ମଙ୍ଗୁଳି—ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ ! ଏଥର ମୁଁ ଜିତି ଯାଇଚି !

ମଣ୍ଟୁ—କ'ଣ ଜଣା ଯାଉଚୁ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—(ଫଟୋ ଦେଖାଇ) ସେ ଦିନ ଏଇ ଫଟୋ କଥା ତୁମକୁ କହୁ ନ ଥିଲି ?···(ଗୃହିଣୀଙ୍କୁ ଫଟୋ ଦେଲେ) ନିଅ—ମା, ନିଅ !

ଗୃହିଣୀ—(ଫଟୋ ନେଇ) ବାପା ! (କାନ୍ଦିଲେ)

ମଣ୍ଟୁ—ଧେତ୍ ଦେଖ ! ସ୍ୱେ ଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ୧୮୬୨ ମସିହାର ସ୍ୱାଗତ !···ଫଟୋଟା କ'ଣ କଥା କହୁଚି ? ଫଟୋଟାକୁ ଦେଖି କାନ୍ଦୁଚ କ'ଣ ?···ମଙ୍ଗୁଳି ! ଖୁଡ଼ି କାନ୍ଦୁଥା'ନ୍ତୁ ! ତୁ ରହିଲୁ ଏଠି ! ବୋଉଠୁଁ ଖୁଡ଼ିଙ୍କ ବ୍ରଜ ନେଇ ଥିଲି, ସେ ବ୍ରଜ ତୁ ମୋଠୁଁ ଲୁଚି ନେ···ମୁଁ ଦେଖେ ଦେଖେଁ, ଆମ ଘରେ ପାଲଟା କେମିତି ଜମୁଚି ?

[ଚାଲିଗଲେ]

ମଙ୍ଗୁଳି—ମଣ୍ଟୁବାବୁ, ମଣ୍ଟୁବାବୁ !······ଲଙ୍କାରେ ବିଭୀଷଣ ଜନମ ହେଲା କମିତି ? ମା—ତମେ କାନ୍ଦୁଚ—କାହିଁକି ? ଇମିତି ଯେବେ କାନ୍ଦିବ, ତା'ହେଲେ ଫଟୋଟା ଦେଇଦିଅ ଯୋଉଠି ଟଙ୍ଗା ହେଇଥିଲା, ସେଇଠି ଟାଙ୍ଗି ଦେଇ ଆସେଁ !

ଗୃହିଣୀ—ଏ ଫଟୋ ତୁ କେଉଁଠୁ ଆଣିଚୁ ମଙ୍ଗୁଳି ?

ମଙ୍ଗୁଳି—କ'ଣ କହିଲ ମା ? ମୁଁ ଚୋରି କରିବି ! ତମେ କ'ଣ ଭାବୁଚ, ମୁଁ ଘଟାପୋଷ ବଳଦ ! ଯେବେ ହେଲେ ମୁଁ

ଅଣ୍ଡିର ପୁଅ ! ମନୁଷ୍ୟ ମରେ ପାରିବ ? ସ୍ୱୈର କରିବା
ଲୋକ ମୁଁ ନୁହେଁ ମା । ସାନ ମା'ଙ୍କଠୁ ମାଗି ଆଣିଲି !

ରାଗିଣୀ—ପୁଷ୍ପା ଏ ଫଟୋ ଛୁଇଁଛି ?

ମଙ୍ଗୁଳି—କାହିଁକି ! କ'ଣ ହେଲା ମା ?

ରାଗିଣୀ—ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ତମେ ଫେର କାନ୍ଦୁଚ ମା ? ସେତେ ମନା କଲି ହେଲା ନାହିଁ ! ତମେ ଇମିତ କାନ୍ଦିବ, ମୁଁ ଛୁଆ ହେଇ ଦେଖୁଥିବ ? ମୁଁ ଯାଉଚି ମା—ଏଇନେ ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ ଆସିଲେ କିଛୁ ବାକି ରଖିବେ ନାହିଁ ! ସେ କହିଥିଲେ ଅଗରବତି, ଝୁଣା ଦୋକାନରୁ ଆଣିବାକୁ । ମୁଁ ଦୋକାନରୁ ଆସେଁ !

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ରାଗିଣୀ—ହଁ, ହଁ ଅଗରବତି, ଝୁଣା, ଧୂପ ଦୀପ ଦେଇ ଅନେକ ଦିନ ପରେ ବାପାଙ୍କର ପୂଜା କରିବି । ପୁଷ୍ପାର କଳଙ୍କ ଦୂର କରିବି ବାପା···ପୁଷ୍ପା ସିଏ ବଂଶରେ କଳଙ୍କ ଲଗେଇଚି ? ନା – ନା—ଛୁଆଟିଏ ପାଇଁ ମୁଁ ଏ କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗେଇଚି ! (ଶେଖର ଆସିଚନ୍ତି)

ଶେଖର—ଶୁଣୁଚ ଶୁଣୁଚ ଭାଉଜ ! ପଣ୍ଡିତ ନେହରୁ କହିଚନ୍ତି ଭାରତର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟାର ଜୁଆର ରୋକ ନ ହେଲେ କେବେ ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା କରାଗଲେ ବି ଆମେ ଯଶସ୍ୱୀ ହେଇ ପାରିବା ନାହିଁ !···ପୁଣି ତମେ କାନ୍ଦୁଚ ? ଛୁଆ ଦରକାର

ତମର ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଘରେ ଆଠଟା ଝୁଆ ଉପବାସରେ ଗଡ଼ ମଲୁଚନ୍ତି ! କେତେଟା ଝୁଆ ତମର ଦରକାର ?

ରଗିଣୀ — ଶେଖର !

ଶେଖର — ତମ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ! (ଫଟୋ ଦେଖି) ଆରେ, ମାମୁଁଙ୍କ ଫଟୋ ! ମାମୁଁ ଏସବୁ ଦେଖୁଚନ୍ତି ! ସ୍ତ୍ରୀର ପାଇଁ ସେ ଦିନ ମନ୍ଦିର, ଆଜ ମଙ୍ଗୁଳି ଭିତରେ ହାନ ସୁଦ୍ଧ ! ମାମୁଁ……

ରଗିଣୀ—ତମେ ଶୁଣିଚ ଶେଖର ? ପୁଷ୍ପାର ଜାତପତ ଠିକ୍ ନାହିଁ !

ଶେଖର—କିଏ କହିଲା ? ପୁଷ୍ପାର ଜାତ ଠିକ୍ ନାହିଁ ? ଦୁନିଆଁରେ ଦୁଇଟା ଜାତ ! ପୁରୁଷ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ! ସେ ସ୍ତ୍ରୀ !…ପୁଣି ସୁକାନ୍ତ ବାବୁର ସ୍ତ୍ରୀ !

ରଗିଣୀ—ତା'ର ବାପ ମାଆର ଠିକ୍ ନାହିଁ ।

ଶେଖର—ମିଛକଥା ! ତା'ର ମା' ଅଛି । ବାପ ବି ଥିଲା !

ରଗିଣୀ—କିଏ ତା'ର ବାପ ?

ଶେଖର—ତା'ର ମା' କେବଳ ଯା'ର ଉତ୍ତର ଦେବ !

ରଗିଣୀ—ପୁଷ୍ପା ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ । ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ……

ଶେଖର—ମିଛକଥା ! ରାଧାକୃଷ୍ଣର ପ୍ରେମିକା, ସେ ପୁଷ୍ପାର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଚ ! ଏ ପୁଷ୍ପା ବାବୁ ବଂଶର କୁଳ ବୋହୂ ! ସୁକାନ୍ତର ପ୍ରଥମ ଝୁଆର ହବ ମା……

ରାଗିଣୀ—ଉଃ, ଉଃ ମୋର ଫାଟି ପଡ଼ିବ ! ମୋ ମୁଣ୍ଡ...
ଶେଖର—(ଧୀରେ ପଶିଲେ) ଆଜିର ରାତିକଥା ମନକୁ ନେଇ ଲଭ କ'ଣ ?

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ତମ ଭାଇଙ୍କର ସର୍ବନାଶ କଲେ !

ଶେଖର—ତମର ସେ ସବୁ ଭୁଲ ଧାରଣା ଭାଉଜ ! ଆପଣା ହସ୍ତେ ଜିହ୍ୱା ଛେଦ, କେ ତା'ର ଅଛି ପ୍ରତିବାଦୀ ! ଦୁଃଖ କରନା ଭାଉଜ ! ଭାଇଙ୍କ ପତନ ପାଇଁ, ଦାୟୀ ହଉଛ ତୁମେ !...ସେ ମଦ ପିଇଲେ...ଆରେ ମଦ ନ ପିଇଲେ ରାଣୀକୁ ପୁଷ୍ପା ଦେହରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବେ କମିତି ?

ରାଗିଣୀ—ମୁଁ କେବେ ତମ ଭାଇଙ୍କର ସର୍ବନାଶ କରିଛି ? ରାୟ ବଂଶର ସର୍ବନାଶ କରିଛି ?

ଶେଖର—ବଡ଼ ଡେରିରେ ତମେ ବୁଝିଲ ଭାଉଜ ! ଡେରିରେ ତମ ଭୁଲଟା ଧରି ପାରିଲ !

ରାଗିଣୀ—ତମେ ମତେ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ମାରିବାକୁ ଆସିଛ ? ଚାଲି ଯାଅ ଏଠୁ ! ମୁଁ କହୁଛି ତମେ ଚାଲିଯାଅ ! ହେ ଭଗବାନ... ଉଃ......

ଶେଖର—ମୋର ଚାଲିଯିବାରେ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ! କିନ୍ତୁ ସେ ମତେ ପଠେଇଚନ୍ତି !

ରାଗିଣୀ—କିଏ ତମକୁ ପଠେଇଛି ? କାହିଁକି ତମକୁ ପଠେଇଛି ?
ଶେଖର—ତମେ କଣ୍ଠ ଜାଣିନା ?

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର !

ଶେଖର—ତମେ ଏଇନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକୁ ନ ଥିଲ ? ପିଲାର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ, ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ତମେ ଶୋଇପଡ଼ ! ମୁଁ ଟିକେ ମୁଣ୍ଡ ଚାପି ଦଏଁ !—

[ମୁଣ୍ଡ ଚପିବାକୁ ବସିଲେ]

ରାଗିଣୀ—(ହାତ ଛଡ଼େଇ) ଉଁଃ—ବିରକ୍ତ କରନା ! ଅନୁରୋଧ କରୁଚି, ତୁମେ ଚାଲିଯାଅ ଏଠୁ !

ଶେଖର—ହଁ—ଧରମୁ ମଜସା, କି ମଙ୍ଗୁଳିଆ ଆସିଲେ ଚାଲିଯିବ ନିଶ୍ଚୟ ! କିନ୍ତୁ ତମକୁ ଶୋଇବାକୁ ହବ ? (ରାଗିଣୀ ରାଗରେ ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ ଶୋଇଲେ । ଶେଖର ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସି ମୁଣ୍ଡ ଚାପି ଦଉଥିଲେ, କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଦେଖାଗଲା—ଝରକା ସେ ପଟେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସୁକାନ୍ତଙ୍କୁ ଆଣି ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଇଲେ)

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ଦେଖୁଚ ସୁକାନ୍ତ ।

ସୁକାନ୍ତ—ଉଃ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ମତେ ବାଟ ଦେଖାଅ ! ମତେ ଏଠୁ ନେଇ ଚାଲ ! ଏ ନର୍କ ପୁରୀରୁ ମତେ ନେଇ ଚାଲ ! ଏଠି ମୁଁ ଦଣ୍ଡେ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ! ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ରାଗିଣୀ··· ରାଗିଣୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ···ମତେ ନେଇ ଚାଲ)

[ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସୁକାନ୍ତଙ୍କୁ ନେଇଗଲେ]

ଶେଖର—ଭାଇ ! ଶୁଣି ଯା ଭାଇ ! ଭାଇ !

ରାଗିଣୀ—ସେ ଆସିଥିଲେ ଶେଖର ! ସେ ଆସିଥିଲେ !

ଶେଖର—ହଁ ସେ ଆସିଥିଲେ ଭାଉଜ ! ସେ ଆସିଥିଲେ ।

ରାଗିଣୀ—ତାଙ୍କୁ ଅଟକେଇ ରଖି ପାରିଲି ନାହିଁ ଶେଖର !

ଶେଖର—ହାଃ—ହାଃ—ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ରାଣୀ, ମୁକାନ୍ତରାୟଙ୍କୁ ଅଟକେଇ ରଖି ପାରିବ ?

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର !!

ଶେଖର—ହଁ ଭାଉଜ ! ପୁଷ୍ପା ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ନୁହେଁ, ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ରାଗିଣୀ !

ରାଗିଣୀ—ଏ କଥା ସେ କହି ପାରିଲେ ଶେଖର !

ଶେଖର—ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କୁ ସପ୍ତରଥୀ ବେଢ଼ି ହତ୍ୟାକଲା ପରି, ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣର ଅନେକ ଦିନର ଏ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଭାଉଜ ! ହଁ, ହଁ—ତମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଥାଅ, ଭାଉଜ ! ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ନେଇ ମୁଁ ତୁମକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବି !

ରାଗିଣୀ—ତମେ ଶୁଣିଚ ଶେଖର ! ସେ କହିଲେ···ରାଗିଣୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ?

ଶେଖର—କିଏ କହିବ ରାଗିଣୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ? ଶେଖର ମହାପାତ୍ରର ହାତ କୁଷ୍ଠରୋଗୀର ହାତ ନୁହେଁ ! ତା ବାହୁଯୁଗଳରେ ଅସୁରର ବଳ ସେ ସାଇତି ରଖିଚି ! ସତ୍ୟ, ନ୍ୟାୟ, ଧର୍ମର ଚକ୍ଷୁ ଚାପିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଗଲେ ଆଗ ଶେଖର ମହାପାତ୍ର ଶେଷ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ ! ତମେ

ଶୋଇପଡ଼ ଭାଉଜ !… ପୁଷ୍ପା ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ନୁହେଁ—
ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ରାଣୀ…ହାଃ — ହାଃ — ହାଃ—

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର ! ତମେ ମୋର ସର୍ବନାଶ କଲ ! ତମେ ଚାଲିଯାଅ ! ଶେଖର ପାଇଁ ରାଗିଣୀ ଆଜ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ! ତମେ ଚାଲିଯାଅ—ଏଠୁ ଯାଅ—

ଶେଖର—ଭାଉଜ !

ରାଗିଣୀ—ହଁ, ତୁମେ ଏଠୁ ଚାଲିଯାଅ—ଯାଅ—ଉଃ…

[ଢଳି ପଡ଼ିଲେ]

ଶେଖର—ଭାଉଜ ! (ଯାଉଥିଲେ)

X

ତୃତୀୟ ଅଙ୍କ

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଅଳିନ୍ଦ

[ମଞ୍ଚ ପ୍ରସ୍ତୁତ କେତେକ ସମବୟସ୍କ ଯୁବକ ଓ ପିଲା ଗୀତ ନୃତ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲେ]

ଗୀତ

ଭେଜଆ – ଆରେ ଘାଲଆ, ଭାଲଆ, ଘାଲଆ,
ବୁଲଆ, ବୁଲଆ, ବୁଲଆ !
ଆରେ ସୁକନ୍ଦା ଗଡ଼ ଗାଁଆ ଟି ବଡ଼,
ବଡ଼ିଆ ଦାଣ୍ଡ, ଉଞ୍ଚ ପଦଣ୍ଡ
ପଧାନ ଘର, ସିଂହ ଦୁଆର,
ଢୋଷର ପାହାଚ, ପୋଢ଼ କବାଟ,
ଏଇଠି ବାଜଣା ଲୁଣବା ନାଟ,
ଥୁଅ ଖନୁନସା ପେଢ଼ ଦ'ପଟ ।

ବାଜଣା — ଆରେ, ଥୋଇଲ ବୋଝ, ଖୁଣ୍ଡ ପତ୍ରିଜ,
ହନୁମନ୍ତଙ୍କ ଆଣିବୁ ଡାକ,
ଦେଖିବା ବେଳି, ଜାଣିଥା ବାକ
ବଡ଼ଘର ଲୋକେ ଅଛନ୍ତି ଠାକ,
ଏଇ ଦୁଆର ରୁ ଛଣିବୁ ଯେବେ,
ଭେଜଣ୍ଠା ବୋଲି ମୁଁ ମାନିବି ତେବେ ।

ଭେଜଣା — ଆରେ, ଦେଖିବୁ ଥାଆ, କାଉଁରୀ ସାହା,
ନରେଇ ମାଆ, ପିରେଇ ସଜରୁଣୀ ରଖିବ ନାଆଁ ।
ଯା-ରେ ବାଜ, ଦେଖିବୁ ଆଜ,
ଝାଡ଼ ବୋଝ, କାଢ଼ ସଜ !
ଯାହା ମନାସିବୁ ବାଜଣା ଭାଇ,
ଆଣି ଦେବ ତୋତେ ପଣୁଆ କାହିଁ ।

ବାଜଣା — ନୁହେଁ ସେତ ସରଗର ଅପସରାରେ,
ନୁହେଁ ସେତ ମରତର ନାଗପରୀରେ,
ପାତାଳ କନିଆଁ ତା'ର ଘର ପାତାଳେ ।

ଭେଜଣା — ଗୁଳିଆ, ଗୁଲିଆ, ଗୁଳିଆ !
କାଉଁରୀ ମନ୍ତ୍ରରୁ, କାମାକ୍ଷୀଦେଶରୁ,
ଡ଼ଗ ଡ଼ଗ ପାଦ ଝୁମ ଝୁମ ହୋଇ
ଲୁଇଁ ଦୁଲୁକାଇ, କାଉଁରୀ କାଠି କ ଦଉଡ଼ି ବୁଲାଇ,
ଯେଉଁଠାରେ ଥିବୁ ବେଗେ ବେଗେ ଧାଇଁ
ଗୁଳିଆ, ଗୁଳିଆ, ଗୁଳିଆ— !

ମଥାରେ ଓଢ଼ଣୀ ଝୁରୁ ମଥାମଣି
କାନେ ଥିବ କାନ ଫୁଲ,
ପିନ୍ଧି କୁମ୍ଭ ଶାଢ଼ୀ, ପାଦେ ଥିବ ବେଢ଼ି
ବାଜେଣି ବଳା ନୂପୁର,
ନାଚ ଅସୁଥିବ ଝୁମ ଝୁମ
ଝୁମ୍ପିଁ ଛୁଞ୍ଚି ହେବ ଦମ ଦମ,
ଛୁମୁ ଝୁମୁ ଛୁମୁ ଝୁମୁ ଛୁମୁ ଝୁମ୍ ଛୁମ ଝୁମ୍ !

ଗଜଗମନା, ମୃଗନୟନା, ଦରହାସିନୀପିକଭାଷିଣୀ,
ନବବାଳକଦେଖି,
ଆଖି ରହୁଚ ଲାଖି
ମନ ହେଉଚ ହମ ହମ !
ବୋଲ ମାନୁଅଛୁ ବାଳ,ଘରକୁ ସମ୍ଭାଳ, ନ ହୋଇ କଟା
ହୋଇଛୁ ସେ ଲଜକୁଳୀ ।

ବାଳଆ — ହେ, ହେ, ହେ, ଭେଳଆ ଭାଇ,
ନ ହେବ ଏ ଭଳି ସୁନ୍ଦରୀ ଥାଇ,
ଦୃହାଁଳି ନୋହିଲ ବଉଳି ଗାଇ,
ଖୁଣ୍ଟି ଖଟରେଳ ବାହୁସ ଝୁମ୍ପି ।
ଠକା ଠକ ଗୀଠ ପଟିବ ନାହିଁ,
ଭେଜବାଜ ଯେବେ ଜାଣିଚୁ ଭାଇ,
ମଳମ୍ଭା ଗଚ୍ଛ ଭୁ ତେ ଲଗାଇ,
ତେବେ ସିନା ତରେ ମାନବ ପାଇ

ଭେଜଆ—ଆରେ, ଝୁଲଆ , ଝୁଲଆ,
ବାଜି ଲଗାଇଛୁ ବାଜିଆ;
ଝୁଲଆ, ଝୁଲଆ, ଝୁଲଆ—!

ଶ୍ୱେତ କଳଭୂକ ଚିନ୍ତାମଣି,
ରୋ’ ଆଗେ ଝାଡ଼ ଝୁଣ୍ଡ ଦେଲ ମୁଣି

'ନ ଆସୁ ବୋଇଲେ କାହାର ଗୁଣ,
ମକର ବାଉଳ, ଚକର ମଳିକ,
ଶଙ୍କର ଭୋଇର କୋଟିଏ ଗୁଣ !

ଡେଙ୍କ ବେଙ୍କ ବେଣୀ ସତେ କାଳ ଫଣୀ
ଲଟା ହୋଇଅଛି ମୁଣ୍ଡେ;
ଜୁଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ର ଡମ୍ବ- ରୁଞ୍ଜୁ ଧରୁ ଅଛି,
ବାଠ ଝୁଲ୍ ଅଛି ଝୁଣ୍ଡେ !

ମଣିଷ କାମୁଡ଼ା ବାଘୁଣୀ ପାଟିରେ
ରକତ ଲଗିଲା ଭଳି,
ଦୂର ଉଠେ ନାଲ ହୋଇଅଛି ବୋଲି
ମାଡ଼ ଆସୁଅଛି ବାଳି,

(ସେମନ) ଚେତରଙ୍କ ନୟନ ଝୁଲି;
ଦେଖ ଯାକ ଚାର ମନ୍ଦକ ଅତର
ଝୁଲାଇ ପଦକ ମାଳି ।

ନାସାରେ ବୋଳବ ଓଷ୍ଠ କେବାଣ
ଫରୁଆରେ ଅଛୁ ଚକୁକ ପଥର;
ବାଟି ପିଆଇବ ଆସ୍ୱାଦ ଚେର,
ଭୁ ମାନଯା-ଭଲାଯା—ହୁତ, ହୁତ, ହୁତ !

ଧଇଲ ଧୂଳି, ଯା ସମ୍ଭାଳି,
ଅଷ୍ଟଶୀ କରବ କାନ୍ଦୁଣୀ ଗୂଳି;
ଦେଖୁଥା, ଶୁଣୁଥା, ବଡ଼ ବାସେଳି !

ଏ ପଦ ମୋହର ହଟିବ ନାହିଁ;
ଦୁଢ଼ ଗଣ୍ଡି କେବେ ଫିଟିବ ନାହିଁ ।
ଭଉଣୀ ତୋ'ହର ଭୁଇଁ ଦଗାଣ୍ଡିବ
ଛଟଦାନ୍ତ ଗାର୍ଣ୍ଣି ଦଉଛୁ ମୁହିଁ ।
ଆଇଁଷି କାଇଁଷି ତନ୍ତ୍ର ଭିତରେ କାଉଁସା ଯନ୍ତ୍ର
ହନହନ, ଦହଦହ ମଥମଥ ଢ୍ୱାବଡ଼ ଢ୍ୱାବଡ଼ ମନ୍ତ୍ର ।

★★

[ନୃତ୍ୟ ପରେ ସୁଶୀଳା ପ୍ରବେଶ କରିଚନ୍ତି, ହାତରେ ଶାଢ଼ୀ, ଦୁଇଟି [illegible] ନୃତ୍ୟକାରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଇଦେଲେ ।

ସୁଶୀଳା — ତୁମେ ସବୁ ଏଠି ଗଲୁ ! ଓଠଉ ପଡ଼ୁ ! ଆରେ ସୀମା, ଶାମା, ତମେ ସବୁ ମିଆଡ଼େ ଯାଇ ଦେଖ କଏ କୁଆଡ଼େ ଥାଇଲୁ । ସମେମାନେ ଗୋଡ଼ ଧୋଇଲେ କି ନାହିଁ,

ବସିବାକୁ ସୁବିଧା ହେଉନାହିଁ ; ବୁଝା ସୁଝା କରନ୍ତି ସିନା — ! ତୁଆଙ୍କପରି ଏଠି ଭେଲା ଭେଲା ହଉଚ ? ଆଉ କ'ଣ ବେଳ ଆସୁଚି ! (ଦେଖଣାହାରି ଓ ନର୍ତ୍ତକୀ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ପରେ ପରେ ମଣ୍ଟୁ ମଧ ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା)

ସୁଶୀଳା — କ'ରେ ମଣ୍ଟୁ ! ତୁ ଚାଲି ଯାଉଚୁ ?

ମଣ୍ଟୁ — ଲୋକନୃତ୍ୟ ଟିକିଏ ଦେଖିବ ବୋଲି ଆସିଥିଲି ଯେ, ସେତକ କରେଇ ଦେଲୁ ନାହିଁ !

ସୁଶୀଳା — ଆରେ ଭୋଗ ଟିକେ ପାଇ ଦେଇ ଯା — !

ମଣ୍ଟୁ — ଭୋଗ !

ସୁଶୀଳା — ଏତେ ବଡ଼ ଧନଟାରେ ସତ୍ୟପୀରଙ୍କ ଭୋଗ ଟିକେ ପାଇବୁ ନାହିଁ !

ମଣ୍ଟୁ — ସତ୍ୟପୀର ! ତୋର ଠାକୁରତ ! ଭୋଗ ଭିତରେ କ'ଣ ନା କୁଆଁଳଚୂନା, ପାଚିଲା କଦଳୀ, ଗୁଡ଼ ! ବଡ଼ ବୋକା ଠାକୁର !

ସୁଶୀଳା — ସତ୍ୟପୀରଙ୍କ ମହିମା ତୁ ଜାଣିନୁ ବାପ !

ମଣ୍ଟୁ — ସେ ଯେମିତି ଠାକୁର ହୋଇଥିଲେ, କୁଆଁଳଚୂନା ଖାଉ ଥା'ନ୍ତେ, ନା — ଚମ୍ପେ ଏମିତି ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତ ଥା'ନ୍ତି ? ରସଗୋଲା, ଛେନା ଗାଡ଼ୁଆ, କ୍ଷୀରମୋହନ ବଜାରରେ ପାଇବାକୁ ମେଳେ ! ମହଣେ ଦ' ମହଣ ସନ୍ଦେଶ

ବଙ୍ଗଳାର କ୍ଷୀରମୋହନ ଯଦି ଠାକୁରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଢାଳିଦେଇଥିଲେ ଦେଖିଥାଆନ୍ତୁ — ଛପରଫାଡ଼ ଠାକୁରେ ତତେ ସବାସଞ୍ଜ ବଢ଼ଲୋକ କରୁଛନ୍ତି କି'ନା ।

ସୁଶୀଳା — କ୍ଷୀରମୋହନ ଖାଇବୁ ନା କମଳା ଭୋଗ ଖାଇବୁ ?

ରଘୁ — (ଆଣିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ)

ମଣ୍ଟୁ — ହଁ ମ — କାମ ଥିଲା ବେଳେ ଘର ଟେକ ଟାକ ଆକାଶକୁ ଉଠେଇ ଦଉ, କାମ ସରିଲେ ମଣ୍ଟୁ ଆ କଏ, ନା ତୁ କଏ ! ······ହଉ, ନିମନ୍ତ୍ରଣଟା କରିଚୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବା··

[ଚୁଲିଗଲେ]

ସୁଶୀଳା — ଆରେ, କଏ ଲୁଆଡ଼େ ଗଲେ ! ସେ ଗୁଡ଼ା ସବୁ ମଲେଣି ନା କ'ଣ ? ଓଳା ଓଳି ହେଲେ ଏଠି ପଡ଼ିରହିବେ ! ଆରେ ଅଛ ?······

ରାଧାକୃଷ୍ଣ — (ପ୍ରବେଶ କରି) ମାଉସୀ ! ଶୁଣିଲଣି ? ରୁକ୍ମିଣୀର ପୁଅଟିଏ ହେଇଚି !

ସୁଶୀଳା — କ'ଣ କହିଲ ରାଧୁବାବୁ !!! ତା'ର ପୁଅଟିଏ ହେଇଚି ?

ରାଧା — ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ନାହିଁ······! ଚୁଲିଲି ଭଉଣୀ ! ଯଜ୍ଞ ପଡ଼ିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କର । (ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ, ପୁଷ୍ପ ଆସିଲା)

ପୁଷ୍ପ — ବୋଉ, ଶୁଣିଲୁଣି ! ଅପାଙ୍କର ପୁଅ ହେଇଚି !

[ଆନନ୍ଦରେ]

ରାଧା—ଅଗା !

ସୁଶୀଳା—ସଉଭୁଣୀର ପୁଅ ହେଇଚି ବୋଲି, ତୋ'ଗୋଡ଼ ତ କ'ଣ ତଳେ ଲାଗୁନି ?

ରାଧା—ପୁଅ ହବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତମର ସର୍ବନାଶ ଘଟିଲା ପୁଷ୍ପା !

ପୁଷ୍ପା—ତମେ ପୁଣି କ'ଣ କହୁଚ ? ରଘୁବଂଶର କୁଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେଲା । ଅପାର ଗୁହାରି ଠାକୁରେ ଏତେ ଦିନେ ଶୁଣିଚନ୍ତି ।

ସୁଶୀଳା—କୋଉ କାଳକୁ ଏଇଟା ମଣିଷ ହବ କେଜାଣି ରାଧୁ-ବାବୁ ? ଆଲେ···ତୋ'ର ଝିଅଟାଏ, ସଉଭୁଣୀର ପୁଅଟାଏ ହେଇଚି ! ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ତା'ର ହବ ! ତୁ ମଝି ଦରିଆରେ ଭାସିଯିବୁ !

ରାଧା—ଉଃ ମାଉସୀ ! ହାଟ ମଝିରେ ଏ ବୁଦ୍ଧିଆନ କାହିଁକି ? ତମେ ବୁଲିଲ ତେଣେ ! ଯାହା କରିବା କଥା, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନାଙ୍କୁ କହେଇ ଦିଅ ନାହିଁ । ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ କିଏ ହବ, ସେ କଥା ସିଏ ଜାଣେ ! (ସୁଶୀଳାକୁ ଧକ୍କା କରିଦେଇ, ନିଜେ ଫେରିପଡ଼)

ରାଧା—ତମ ପୂର୍ବକଥା ତମେ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲି ଯାଉଚ ପୁଷ୍ପା ! ମୁଁ ଯାହା କହୁଚି ତମରି ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ! ତମେ ଖାଲି ଦୁମ ହେଇ ଦେଖ ମୁଁ କ'ଣ କରୁଚି ! ନ ହେଲେ ଶେଷରେ

ହାଇସାଣ ହବ !······ମାଉସୀ, ଆରେ କଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲ ! (କହୁ କହୁ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ)

ପୁଷ୍ପା—ଠାକୁରେ, ତୁମେ ଝୁଆଟାକୁ ସାହା ହୁଅ—ରାଘୁ ବଂଶର ନାଁ ରଖ !

[ଏତିକି ବେଳେ ସୁକାନ୍ତ ଆସିଚନ୍ତି]

ସୁକାନ୍ତ—ଏଁ କଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲ !

ପୁଷ୍ପା—ତମେ ଇମିତି କ'ଣ ହଉଚ ?

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ କଣ୍ଟ ବୁଝି ପାରୁନା ! ପୁଷ୍ପାଠିଁ ମୁଁ ମାଣିକ ଅନୁଭବ କରୁଚି ! ଆଜି ମାଣିକର ଜନ୍ମଦିନ !···ଏଇ ରକ୍ତ ଯୁଗ ଯୁଗକୁ ଛୁଟେଇଚି ମାଣିକ । ମାଣିକ ଜୁଲରହ ! ଆନନ୍ଦ କର ! ରାଘୁବଂଶର ଆଜି ଶୁଭଦିନ ! ମାଣିକ ଆଜି ପୁଅଟିଏ ହେଇ ଜନ୍ମ ହେଇଥିଲେ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦ ହେଇ-ଥା'ନ୍ତା······ମାଣିକ ମୋର ପୁଅ ! ହଁ ପୁଅ !

ପୁଷ୍ପା—ଅପାଙ୍କର ପୁଅଟିଏ ହେଇଚି !

ସୁକାନ୍ତ—(ଚମକି) କ'ଣ ଅପାଙ୍କର ପୁଅଟାଏ ହେଇଚି ?

[ଏତିକି ବେଳେ ମଙ୍ଗୁଳି ଆସିଚି ଆନନ୍ଦରେ]

ମଙ୍ଗୁଳି—ବାବୁ, ବାବୁ ! ଚଞ୍ଚଳ ଆସ ବାବୁ ! ଠାକୁରେ ମା ଡାକ ଶୁଣିଚନ୍ତି—ଝିଅ ସାଙ୍ଗକୁ ବଡ଼ ମା'ଙ୍କର ପୁଅଟି ହେଇଚି ! ଭାରି ସୁନ୍ଦରିଆ ପୁଅଟିଏ ହେଇଚି ! ମିଠି ମି କର ଘୁହୁଁଚି ।

ସୁକାନ୍ତ—ଚୁପ୍‌କର—ଚୁପ୍‌କର—ଗୁଲିଯା ଏଠୁ ! ନିକଲ ଯା—
ମଙ୍ଗୁଳି—ବାବୁ !

ସୁକାନ୍ତ—କଳଙ୍କିନୀ ଭଗିଣୀର ପୁଅ ହେଇଚ !
ମଙ୍ଗୁଳି—କେଡ଼େ ଶରଧାରେ ଖବରଟା ନେଇ ଧାଇଁ ଆସିଥିଲି ବାବୁ !······ତମେ ନ ଆସ—ହେଲେ ଏମିତି କଥା ଆଉ ଯେବେ କହିବ ନା—ମୁଁ ମାଲିକଗିରି ରଖିବି ନାହିଁ । ହଁ, ମୁଁ ମୂରୁଖ ଲୋକ·········

ସୁକାନ୍ତ—ବଦମାସ ! (ଗୁସୁଡ଼ାଟାଏ ମାଇଲେ) ଶୁଭ ସମ୍ବାଦ ଦବାକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଚି ! ମୁଁ ଏମାନଙ୍କର ପରିହାସର ପାତ୍ର !···ଆଚ୍ଛା·········

ପୁଷ୍ପା—(ଅଟକେଇ) ତମେ ଏ୍ୟ କ'ଣ କଲ ? ଏତେ ବଡ଼ ଦିନଟାରେ ମଙ୍ଗୁଳିକି ମାରିଲ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ଗୁଡ଼ ଦିଅ ସାନମା' ! ମୋର "ବାବୁ"ତ ! ମାରନ୍ତୁ, କେତେ ମାରିବେ ! ମୁଁ ମୋଟେ ପାଟି ଫିଟେଇବି ନାହିଁ ! ହେଲେ ଆଉ ଯେବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମା' ନାଆଁରେ ଅପବାଦ ଦେବେଇ ନା—ବୁଝିଲ ମା'—ମଙ୍ଗୁଳିଆ ଜୀବନ ନେଇ ଫେରିବ ନାହିଁ !

ସୁକାନ୍ତ—ବଦମାସ ! କହିଲି—ଭଗିଣୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! କଳଙ୍କିନୀ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ସେ । ଗସ୍ତୁ ବଂଶକୁ ଘୋଡ଼ ପାତ୍ରଣ କରି ଦେଇଚି । ଦୁନିଆଁ ମତେ ଥଟ୍ଟା କରୁଚି । ସେଇ ପଣ୍ଡତାର

ତାରଜ ଝୁଆଟାକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇବ ସୁକାନ୍ତରାୟ !
ସେଥି ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ନେଇ ଆସିଚୁ ?

ପୁଷ୍ପା—ତମ ଗୋଡ଼ ଧରୁଚ, ଅନୁରୋଧ କରୁଚ, ତମେ ଯେ ସବୁ ବନ୍ଦକର ।

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ ଏସବୁ ବନ୍ଦକର ! ହଁ, ବନ୍ଦକର ! ଡେଭିଲ ଭଗବାନ ମୋ' ଧମଣିର ରକ୍ତ ପ୍ରବାହକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦଉ ! ସେଇଥିରେ ମୋର ଜ୍ୱାଳା କମିଯିବ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ରାଧାକୃଷ୍ଣ (ଭିତରକୁ ଗଲେ) ।

[ମଙ୍ଗୁଳି ଗାଲ ଆଉଁସି ଆଉଁସି ଯାଉଥିଲା]

ପୁଷ୍ପା—ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି—(ଫେରିପଡ଼ି) ମା—

ପୁଷ୍ପା—ମତେ ତୁମେ ବିଶ୍ବାସ କର ! ମୁଁ ରାୟବଂଶର ବୋହୂ !··· ଜୀବନଯାକ ରାୟବଂଶର ଭଲ ପାଇଁ ଖଟି ଖଟି ଆସିଚ, ରାୟବଂଶର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ତମେ ମତେ କ୍ଷମା ଦେବ ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ମା !!!

ପୁଷ୍ପା—ସେ ଝିଯାଉ ଦୋଷ କରିଚନ୍ତି କ୍ଷମାକର !

ମଙ୍ଗୁଳି—ପୁଅ ହବା ଖବର ନେଇ ଦଉଡ଼ି ଆସିଥିଲି ମା—ବାବୁ ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥି କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ ହେଇଯିବ !······ ହେଲେ, ବାବୁ କ'ଣ କହୁଲେ ଶୁଣିଲଟ ମା ?

ପୁଷ୍ପା—ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି — ଫେର ଯାଇ ମା' ପଚାରିଲେ ମୁଁ କଣ କହିବି ?

ପୁଷ୍ପା—କାନ୍ଦ ନାହିଁ ମଙ୍ଗୁଳି ! ମୋ ରାଣ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଏତେ ଦିନରେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ପୁଅ ବକଟେ ହୋଇଛି··· ଆନନ୍ଦରେ ଆଜି ଗାଁ ଫାଟି ପଡୁଥା'ନ୍ତା·········

ପୁଷ୍ପା—ମଙ୍ଗୁଳି ! ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ମୋର ପାଇଁ ଛାରଖାର ହୋଇଗଲା

ମଙ୍ଗୁଳି—ତମେ ମୋତେ ସବୁ କ'ଣ କହୁଛ ମା !

ପୁଷ୍ପା—ଗୋଟିଏ କଥା ରଖିବୁ ମଙ୍ଗୁଳି ! ମାନିବୁ ? କାହାକୁ କହିବୁ ନାହିଁ !

ମଙ୍ଗୁଳି — କାହାକୁ କହିବି ? କିଏ ଶୁଣିବ ମା ?

ପୁଷ୍ପା—ମତେ ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଯିବ ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି — ମା !!!

ପୁଷ୍ପା—(ନିଜ ବେକରୁ ହାର ଖୋଲି) ଏ ହାରଟି ନିଅ । ସ୍ତ୍ରୀ'ଙ୍କୁ ବଳ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶରେ ପିଲାଜନ୍ମ ହେଲେ ଯୋଉ ବିଧିରେ ନାମ ହୁଏ·····ସେ ବିଧି ରଖ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ମା ! (ହାର ହାତରେ ଧରି)

ପୁଷ୍ପା—ସେ ପୁଅ ଅପାର ନୁହେଁ ! ସେ ମୋ ପୁଅ—ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର କୁଳଦୀପ !

ମଙ୍ଗୁଳି — ନାହିଁ—ନାହିଁ ମା—ତା' ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ! ପୁଅର ଜନ୍ମ ଉତ୍ସବ ଲାଗି, ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ବୋହୂ ବେକରୁ ହାର

ବନ୍ଦୀ ହବ ?······ନାଇଁ ମା — ଗୋଡ଼ ଧରୁଚି···ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧାର ରଖ ! ମୁଁ ସବୁ ଠିକ୍ କରିଦେବି !

ପୁଷ୍ପା—ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ତମେ ଦେଖ ମା—ମଙ୍ଗୁଳିଆ ଯାହା କହୁଚି··· କରୁଚି କି'ନା ? (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ପୁଷ୍ପା—ମୋ ଧଣ ମଙ୍ଗୁଳି ! ଅପା ଯେମିତି ଏ ସବୁ କିଛି ନ ଜାଣେ, ମଙ୍ଗୁଳି ! (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

ବଗିଙ୍କ ଘର

[ଧର୍ମରାଜ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କ'ଣ ଖୋଜୁଥିଲେ, ଟିକେ ପରେ ଆସିଚ ରାଗିଣୀ]

ର୍ମରାଜ—ଆରେ ବ୍ୟାଗଟା କୋଉଠି ରହିଲା ? ଏଇ ସନ୍ଧରେ କିଏ ରଖି ଦେଇଚ ! (ଲୁଗା ଗାମୁଛା ବ୍ୟାଗ ଭିତରେ ରଖି) ଛତାଟା କାହିଁ ? ଛତାଟା କିଏ ନେଲା ? ଆରେ ଛତାଟା—

ଗିଣୀ—(ଆସିଚନ୍ତି) ମଉସା, କୁଆଡ଼େ ବାହାରୁଚ ?

ର୍ମ—ନାହିଁ ମା । ମତେ ଆଉ ମନା କର ନାହିଁ ! କୋଉଦିନ ତମ କଥାରୁ ଅମାନ୍ୟ ହୋଇନ ! ହେଲେ ଆଜ, ଆଉ କାହାକଥା ମୁଁ ଶୁଣିବି ନାହିଁ !······ତମେ କ'ଣ ବୁଝୁଚ, ମୁଁ ବଞ୍ଚି ଥାଉଁ ଥାଉଁ, ରାଜୁବଂଶର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ରାଧୁ ଜେନା କବଳ କରିନେବ, ଆଉ ମୁଁ ବକ ବକ କରି ରହିଥିବି !

ଗିଣୀ—ରାଜାର ଆଜ ଏକୋଇଶା·········

ଧର୍ମ—ହଁ ମୋ ରାଜାର ଆଜି ଏକୋଇଶ ! କାଲି ସକାଳୁ ରାଜା ଘର ଓଳି ତଳେ ଆଶ୍ରା ଖୋଜି ବୁଲିବ, ମୁଁ ଏମିତି ଚାହିଁଥିବି, ନାଇଁ ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ତମେ ଆଉ କ'ଣ କରିବ ! ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି, ସେ ଯାହା କଲେ ବି ଆମର ସେଥିରେ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ, ମଉସା !

ଧର୍ମ—କ'ଣ କହିଲୁ ମା ? ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ? ସୁକାନ୍ତରାୟ କ'ଣ ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜିଛନ୍ତି ?......ଯାହା ~~ନିଜର ମାଉସୀ~~ ସମ୍ପତ୍ତି ! ରାଜା ଜନ୍ମ ହେଉଛି......ମୁଁ ବଞ୍ଚି ଥାଉଁ ଥାଉଁ, ସେ ବାର ଓଳି ଖୁଣ୍ଟି ପିନ୍ଧା ହବ ?........ନା—ମୁଁ ସହି ପାରିବି ନାହିଁ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ତମେ କ'ଣ ଚାହୁଁଛ, କୋର୍ଟ କଚେରୀରେ ରାଜା ତା' ବାପା ସାଙ୍ଗରେ ମକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିବ ?

ଧର୍ମ—ବାପ ପୁଅ ଭିତରେ ମକଦ୍ଦମା ହବନି ମା, ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ଭିତରେ ମକଦ୍ଦମା ହବ ! ହଁ ଧର୍ମର ଜୟ ନିଶ୍ଚୟ ହବ ମା !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ରାଜାର ବାପା, ରାଜାକୁ ଯେବେ ପୁଅ ବୋଲି ଅସ୍ୱୀକାର କରେ......? (କାନ୍ଦ ପକେଇ)

ଧର୍ମ—ମା !!

ରଙ୍ଗିଣୀ—ନା—ମଉସା ! ମକଦ୍ଦମା ହେଲେ ଦୁନିଆଁରେ ମୁଣ୍ଡଟେକ

ବାଟ ଭୁଲି ହବନି ! ଠାକୁରେ ଯେବେ ଭୁଲିଯାନ୍ତି, ରଜା ଘର ଓଳି ତଳେ ଆଶ୍ରା ଖୋଜବ ! ହଁ ସେ ବରଂ ଭଲ ! ତମେ କଟକ ଯାଅନ୍ତ ! ମକଦ୍ଦମା କରିବା ଦର୍କାର ନାହିଁ··· ଓଃ ଠାକୁରେ ! (ଚାଲିଗଲେ)

ଧର୍ମ—ଠାକୁର ! କାହିଁ ସେ ଠାକୁର ! ଠାକୁର ଥିଲେ ଏ ସବୁ ଇମିତି ଘଟନ୍ତା ନାହିଁ । ହଉ !

[ନମସ୍କାର କରି ବାହାରି ପଡୁଥିଲେ, ମଙ୍ଗୁଲି ଆସିଚ, ହାତରେ ମିଠେଇ ହାଣ୍ଡି]

ମଙ୍ଗୁଲି—କହୋ ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ, ତମେ କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଚ ? ସାନବାବୁର ଆଜ ଏକୋଇଶା·········

ଧର୍ମ—ହଁ, ସାନ ବାବୁର ଏକୋଇଶା ! ରାଧୁ ବଂଶରେ ଏତେ ଦିନରେ ଛୁଆ ବକଟେ ହେଇଚି·····ଏତେ ବେଳକୁ ତମ ଖଣ୍ଡି ଗାଁ କମ୍ପୁଥାନ୍ତା !

ମଙ୍ଗୁଲି—ତମେ ସବୁରି ଜରି ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ ! କୋଉ କଥା ବାକି ରହିବ ନାହିଁ ! ମୁଁ ତ ଗାଁ ସାକ ଛୁଆଙ୍କୁ ମିଠେଇ ବାଣ୍ଟି ଆସିଲି. ତେଣେ ଶେଖର ବାବୁ ଦଶଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଗରିବ ଗୁରୁବା ପିଲଙ୍କୁ ନେଇ ବାଲଲୀଳା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଚନ୍ତି ! ବାଜାଦାରମାନେ ଏଇନେ ଆସି ଯିବେ ।··· ଓହୋ, ପେଟୁଭାଙ୍କୁ ଆଜ ମାରି ହବନି ! ସେମାନଙ୍କ

ଆଖିକ ଆଉ କ'ଣ ମଣିଷ ଦେଖା ଯାଉଚନ୍ତି ? ବୁଝିଲ
ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ! ଦେଲ ସେ ବେତ
ଆଉ ଛତା ମୁଁ ରଖି ଦେଇ ଆସେଁ !

[ଛତେଇ ନେଇ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା
ଓ ଟିକେ ପରେ ଆସିଲା ହସି ହସି]

ଧର୍ମ—ଏ ନକଲି ହସ ଆଉ କାହିଁକି ? କାଲି ସକାଳେ
ହୁଏ ତ ରଜାକୁ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ବାକୁ ବାସ ଅଗ୍ରଏ ମିଳବ
ନାହିଁ ! ପୁଣି ମା' ମୋର କହୁଚ……ବାପ, ପୁଅକୁ
"ପୁଅ" ବୋଲ ଆଦରିବ ନାହିଁ !……

[ଏତକ ବେଳେ ଆସେଚ ମନୁଆ]

ମନୁଆ—ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ ! ଆଜ ଚଗ୍ର ପୁଅର ଏକୋଇଶା ? ବାଜ
କାଇଁ, ପାଲ କାହିଁ ? ସବୁ କ'ଣ ଶୁନ୍ ଶାନ୍………

ଧର୍ମ—(ନୀରବ ରହିଲେ)

ମନୁଆ—ଗୁମ୍ ମାରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଚ କ'ଣ ବା ? କିଅଟା ହେଲା…
ଦେଖିଲଟି ? ଦଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଲୋକେ ଷୀର ପୁରରେ ଭସି-
ଗଲେ । କେଳାକେଳୁଣୀ ସୁଆଙ୍ଗ, ଚେଙ୍ଗି ବାଜା,
ବଡ଼ କାଠ ବାଜାରେ ଦଣ୍ଡଖଣ୍ଡି ଗାଁ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା !

ଧର୍ମ—ମୋ ବାବୁକୁ ଠାକୁରେ ଖାଲ ଆୟୁଷ ଦେଇ ଥାଆନ୍ତୁ…
ମନୁଆ—ମ—କଏ କ'ଣ ତମର ଖାଇଗଲା ନା, ନେଇ ଗଲା ବା !

ଧର୍ମ—ଏ ସବୁ ତୁ ଶୁଣଉ ନାହିଁ ମନ୍ଥରା, କର୍ମ ଶୁଣଉଛ !

ମନ୍ଥରା—କରମ କାହିଁକି ଶୁଣେଇବ ମ ? ତମେ ଯାଇ ଟିକିଏ ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣୁନା ? ଲୋକେ ଏବେ କହୁଚନ୍ତି ... ଲୋକଙ୍କ କଥା କଣ ବେଶି ଦିନ ରହିବ ?

ଧର୍ମ—ଲୋକେ କହୁଚନ୍ତି ?

ମନ୍ଥରା—ସବୁ ଜାଣି ଅଜଣାରେ ଗୁଡ଼ଲରେ ଭାତ ଖାଇଲା ଭଳି କ'ଣ କହୁଚ ବା ? ବାବୁ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛନ୍ତି !

ଧର୍ମ—ମନ୍ଥରା ! ତୁ ଏଠୁ ଚାଲିଯା – ନ ହେଲେ ମୁଁ ନିଜେ ତୋତେ ଆଜି ଶେଷ କରି ଦେବି ! [ଭିତରକୁ ଗଲେ]

ମନ୍ଥରା—ମା'ଲୋ ମଲି ·····ଲୁଚଚ, ନା ଗୋଡ ବ'ହା ଦିଶୁଚ ! ମନ୍ଥରା ଏଇ କଥାକୁ ଡରି ପଡ଼ଚ ? (ଚାରି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ) ହଉ, ପୁଅକୁ ନେଇ ବଗିଚା ଘରେ ବେଧଇଧେଇ ହବ ନା ? (ଚାଲିଗଲା)

ଧର୍ମ—(ଆସିଚନ୍ତି, ହାତରେ ଠେଙ୍ଗା) କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ ? ଆଜି ଗୋଟାଏ ଦଫା ରଫା ହେଇ ଯାଉ ! ନମକ ହରାମୀ-ଛତରଖାଇ, ବେଇମାନ୍ ।

ମଙ୍ଗଳ—(ପ୍ରବେଶି) ଆରେ ସେ କ'ଣ ? ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ, ଏ ରୁଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତି କାହିଁକି ? ଏତେ ବଡ଼ ଦିନରେ·····ତମର କ'ଣ ହେଇଚ ?

ଧର୍ମ—ଦେଖିନୁ ! ସେ ପଳେଇଲା ।

ମଙ୍ଗୁଳି—ପଳେଇ ଗଲା ? କିଏ ପଳେଇଗଲା ? ବାଜାଦାରଙ୍କୁ ନେଇ ବାଟେ ବାଟେ ମୁଁ ଆସୁଚି । ତମେ ବାବୁ ଘୁଇକି ଦେଖି ଡରିବା ଲୋକ.........

ଧର୍ମ—ହଉ ହେଲା ! ଆଜ ଯେବେ ତା' ପାଦ ଏଠି ପଡ଼େ ନା—ଜେଲ୍ ଯିବି ପଛେ, ତାକୁ ସଫା କରିଦେବି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ମୁଁ ସତ କହୁଚି ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ । ତମ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ନାହିଁ । ତମେ ଗଲ......"ହେମ କଲ୍ୟାଣ" ତେଲ ମୁଣ୍ଡରେ ଭଲ କରି ମାଲିସ କରି, ଭଲ କରି ଗାଧେଇ ପଡ଼ ! ଗାଧେଇ ସାରି ଦହି ପଖାଳ ଗଣ୍ଡିଏ ଖାଇ ଟିକେ ଶୋଇପଡ଼ ! ହଁ, ମତେ କହୁ ·ବଳେଇ ଯିବ ନାହିଁ ! ଯାଅ ତମେ,—ହେ ବାଜାବାଲା ! ଆରେ ଜୋରରେ ବଜା !

ଧର୍ମ—ମଙ୍ଗୁଳି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ଆଜି ଗୁମାସ୍ତାବାବୁ ଫୁମାସ୍ତା ବାବୁ କିଛି ମାନିବି ନାହିଁ । ଏତେ ବଡ଼ ଘଟଣାରେ ବାଜା ବାଜିବ ନାହିଁ ! ନା—ବାଜିବ ! ଆରେ ତମ କାନ ଫୁଟି ଗଲାଣି କି'ରେ ? ଜୋରରେ ବଜା ! (ଏତିକି ବେଳେ ବାଦ୍ୟକାରମାନେ ଜୋରରେ ମୃଦୁ ମଧୁର ମହୁରୀ ବଜାଇଲେ)

[ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସରେ ମଙ୍ଗୁଳି ଗୁମାସ୍ତାକୁ ଧରି ନାଚିବା ବେଳେ ଯବନପତନ]

X

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଳନ୍ଦ

[ଶକୁନ୍ତଳା ଅଗଣାଟି ପରିଷ୍କାର କରୁଥିଲେ—ଆସିଚନ୍ତି ଶେଖର]

ଶେଖର — ଭାଉଜ ! ସେମାନେ ରେଜଷ୍ଟ୍ରି କରି ଫେରିଲେଣି ?

ଶକୁନ୍ତଳା — ରେଜଷ୍ଟ୍ରି ?

ଶେଖର—ହଁ, ସୁକାନ୍ତର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାଆଁରେ ରେଜଷ୍ଟ୍ରି ହଉଚି !......ତୁମେ କିଛି ଜାଣିନା ?

ଶକୁନ୍ତଳା—କ'ଣ କହିଲ ଶେଖର ?

ଶେଖର — ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ ଭାଉଜ ! ଜେନା ବଂଶର ଏ ଡିହ ଖଣ୍ଡିକ ବି ମାରୱାଡ଼ି ପାଖରେ ବନ୍ଧା ପଡ଼ିଚି !

ଶକୁନ୍ତଳା—ତମେ କ'ଣ କହୁଚ ଶେଖର ?

ଶେଖର —ମୋର କିଛି କହିବାର ନାହିଁ, ଭାଉଜ !......ଭାବୁଚ ଯା'ର ପରିଣାମ କ'ଣ ଘଟିବ ?

ଶକୁନ୍ତଳା — ଶେଷରେ ସାତ ପିଢ଼ିର ଡିହ ଖଣ୍ଡିକ ବି ରହିଲ ନାହିଁ !

ଶେଖର—ରଘୁବଂଶର ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହବ ତୁମେ ······ଏଥିରେ ଦୁଃଖ କରିବାର କ'ଣ ଅଛି !

ଶକୁନ୍ତଳା—ଭଗିଣୀ ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ କ'ଣ କହିବ ? ଲୋକେ କ'ଣ କହିବେ ? [ମଣ୍ଟୁ ଆସିଚ]

ମଣ୍ଟୁ—ଲୋକଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ବେଳନାହିଁ ଗୁରୁଦେବ ! ଧରମ୍ ଅଜା କଟକ ବାଟ ଧରିଚ । ସବୁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ରଦ୍ଦ ହବ ।

ଶେଖର—ତୁ ଠିକ୍ ଜାଣିଚୁ ମଣ୍ଟୁ ? ମକଦ୍ଦମା କରିବା ପାଇଁ ଧରମ୍ ମଉସା କଟକ ଗଲେ ?

ମଣ୍ଟୁ—ଜାଣିବ କ'ଣ ହୋ ! ତାଙ୍କ ବୋକରୁ ବୋଧେ ମୁଁ ଘର ମଠର ଚଢ଼େଇ ଡେଇ ଆସିଲି ?

ଶକୁନ୍ତଳା—ହଇରେ, ଖୁଡ଼ି ଶୁଣି କ'ଣ କହିଲି ?

ମଣ୍ଟୁ—ଖୁଡ଼ି ଶୁଣି କହିଲେ—ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି, ସେ ଯାହା କଲେ ମୋର କ'ଣ କହିବାର ଅଛି ?

ଶକୁନ୍ତଳା – ଖୁଡ଼ି ଏ କଥା କହିବାକୁ ତା' ତୁଣ୍ଡ ଲେଉଟିଲି ?

ମଣ୍ଟୁ—ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ଗୁରୁଦେବ ! ଠିକ୍ ମାହେନ୍ଦ୍ର ବେଳାରେ ଧରମ୍ ଅଜା ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଚ । ଦେଖନ୍ତୁ ଗୁରୁଦେବ······ଏକା ବେଳକେ ତାରାଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଦ୍ଧି··· ମାହେନ୍ଦ୍ର ଯୋଗ !

ଶକୁନ୍ତଳା —ତମ ଭିତ୍ତି ଖଣ୍ଡକ ମାରୱାଡ଼ିପାଖରେ [illegible] ପଡ଼ିଚ !

ମଣ୍ଟୁ– ତୁ ଏଥିରେ ଦୁଃଖ କରୁଚୁ କାହିଁକି ? [illegible] ଯେମିତ

କହିଲ—କହନ୍ତୁ......"ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି, ସେ ଯାହା କଲେ ମୋର କ'ଣ କହିବାର ଅଛି ?"........

ଶକୁନ୍ତଳା—ମଣ୍ଡୁ ! (ରାଗ ଓ ଦୁଃଖରେ)

ମଣ୍ଡୁ—ତୋ'ର ସେ ଭେକ-ଉପାସ କଦାକଥା ମତେ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁନି । ମୁଁ କିଛି ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି । ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରାମରେ ବହୁତ ଜମି ମିଳୁଛି, ସେଇଟି ଜମି ଖଣ୍ଡେ କିଣି ଚାଲିଯିବ । ଆଜି ତୁ ଯେବେ ଯିବୁ,.....ତୋ ବାନର ସେନାଙ୍କୁ ନମା ସାଙ୍ଗରେ ପଠେଇ ଦବୁ ।

ଶେଖର—ନା—କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ! ହଁ—ତମେ ମା ପୁଅ ଉଦେଁ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ ପଛରେ । ସେ ଇମିତି ଧର୍ମଛଡ଼ା କାମ କରୁଛି କାହିଁକି ?

ମଣ୍ଡୁ—କ'ଣ କହିଲ ଗୁରୁଦେବ ! ମୁଁ ପସ୍ତେଇବ ! କ'ଣ ପସ୍ତେଇବ ?

ଶେଖର—ଜେନା ବଂଶର ଭିଟା ମାରୱାଡ଼ି ପାଖରେ ବନ୍ଧା ପଡ଼ିଲା କାହିଁକି ? ରାୟ ବଂଶର ସମ୍ପତ୍ତି ଅନ୍ୟାୟ ଭାବରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ହୋଇଗଲା କାହିଁକି ?

ମଣ୍ଡୁ—ସେତ କୋର୍ଟ କଚେରି ମାମଲା ! ମାହାଳିଆକୁ ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ—ମୋ' ପାଇଁ ମାଡ଼ ଭରଣେକ ପଇସାଏ ହବ !

ଶକୁନ୍ତଳା—ନା—ସେ ଆସନ୍ତୁ । ଆଜି ଗୋଟାଏ ଦଫା ରଫା ହେଇଯିବ ! (ଯାଉଥିଲେ)

ମଣ୍ଡୁ—ଜଣ ଖାଇଦବୁ ନା କ'ଣ ?

ଶକୁନ୍ତଳା – ତମ ଆଠଟଙ୍କ ଜ୍ୱାଳାରେ ବିଷ କ'ଣ ଖାଇ ପାରୁଚି !

ଶେଖର—ମଣ୍ଟୁ !

ମଣ୍ଟୁ—ମୁଁ ଆଉ ନାବାଳକ ନୁହେଁ ଗୁରୁଦେବ, ସାବାଳକ ! ମତେ କଥା କହିବା ବେଳେ, ଆଉ ମତେ ନାଲି ଆଖି ଦେଖେଇ, ଶାସନ କରିବାକୁ ଧମକ ଦେଇ ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ ! ତୁମରି ଶିଷ୍ୟ ମୁଁ ! ଅନ୍ୟାୟର ଜବାବ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବି !

[ଏତିକିବେଳେ ମଙ୍ଗଳା ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା]

ମଙ୍ଗଳା—ମା—ଶିଘ୍ରେ ଚଞ୍ଚଳ ଆସ ! ପୁଅ ପେଟ ଫାଟିଗଲା ! ମା' ମୋର କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଖି ଫୁଲି ଗଲାଣି !

ଶକୁନ୍ତଳା – ପୁଅ ପେଟ ଫାଟିଗଲା ?

ମଣ୍ଟୁ—ଆଲୋ ଏଠି ଜାଗା କରୁଚୁ କ'ଣ ? ଚଞ୍ଚଳ ଯା—

ମଙ୍ଗଳା—ତମେ ଚଞ୍ଚଳ ଆସ ମା...... (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଶକୁନ୍ତଳା—(ଯାଉ ଯାଉ) ହେ ଭଗବାନ ! (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଶେଖର—ଭଗବାନ ! ସେ ଅଶରୀରୀ ଲୋକଟା କ'ଣ କରୁ ଦେଇ ପାରୁଚି ! କାହିଁ ସେ ଭଗବାନ ? (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ମଣ୍ଟୁ—ଗୁରୁଦେବ ! ଗୁରୁଦେବ ! ତୁଁ ସମସ୍ତେ ଚାଲିଯାଅ—ମୁଁ ଏ ଘରର ଚାକର ! ନାଁ—ଏ ଘରର ବରପୁତ୍ର ! ଦିନ ହେଲା ! ସମସ୍ତେ ଏଠୁ ଯେବେ ଚାଲିଯାଅନା ମତେ ଟିକେ ନିରୋଳାରେ ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ଦିଅ ! (ବହିଟା ଖୋଲି):....ଜ୍ୟୋତିଷ ଅଳଙ୍କାର ବହିଟା

କଏ ନେଲା ? ଆରେ ବସ୍ତାଟାକୁ ଏକ ଗୁଣ୍ଡଳ କାଣିଦେଲେ ନା କ'ଣ ? ଆବେ ନାରଣା—ନାଣ୍ଡୁ—ବଟ୍-ଯାଣ୍ଡୁ ! କଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲ ?

[ଏତକ ବେଳେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଛେ ପଛେ ସୁଶୀଳା ଓ ମନ୍ଦୁରା ଆସିଛନ୍ତି]

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ଆବେ ଏମିତି ଗରଜୁଛୁ କାହିଁକି ?

ମଣ୍ଟୁ—ପରଠୁ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡକ ମାଗି ଆଣିଥିଲି, ସେ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡିକ ତ ରହିଲା ନାହିଁ ! ବସ୍ତ୍ର କ'ଣ ଆଉ ମିଳିବ ? ସିଧା ସଳଖ କେଉଁଠି ଘରେ କି ଗୁଣ୍ଡଆ ଘରେ ଯାଇ ଉଠିବଣି ?

ରାଧା—ତୋ' ବୋଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ମଣ୍ଟୁ—ସେ ଖବର ମୁଁ କମିତି ଜାଣିଲି ?

ରାଧା—କ'ଣ କହିଲୁ ? ତୁ ଘରେ ଅଛୁ; ତୋ ବୋଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ତୁ ଜାଣିନୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ତମେ କଚେରୀକି ଗଲ, ମତେ କହିକରି ଯାଇଥିଲ ?

ରାଧା—କ'ଣ କହିଲୁ ? ଘରେ ଜଣାଇକରି କଚେରୀକି ଯାଉଥା'ନ୍ତି ?

ମଣ୍ଟୁ—କହିକରି ଯାଇଥିଲେ, ବୋଉ ପ୍ରଣବ ଅଶୁଦ୍ଧ ହେଇ ଯାଇଥା'ନ୍ତା ବୁଝେ ?

ରାଧା—ଆବେ ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ?

ମଣ୍ଟୁ—ମୁଁ ସାବାଳକ ! ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନ ଅନୁସାରେ ମୋର ମଧ୍ୟ ଏ ଘରେ ସମାନ ଅଧିକାର ଅଛି—ତେଣୁ ସେ ଘରେ ଯାହା ସବୁ ଘଟିବ, ମୁଁ ଜାଣିବା ଉଚିତ !

ସୁଧା—ତୋ' ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଚି ନା କ'ଣ ?

ମଣ୍ଟୁ—ତମ ମୁଣ୍ଡ କୋଉ ଠିକ୍ ଅଛି ଯେ ? ପର ସମ୍ପତ୍ତି-ନିଆଁ କୁ ଆଜି ଅଣ୍ଟିରେ ପୂରେଇବ ! ଦୁନିଆଁ ଯାକ ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜିଲ ନାହିଁ, ମାମଲତ କରି ବାପ ଅଜାଙ୍କ ସାତ ପିଢ଼ିର ଢିହ ଖଣ୍ଡିକ ବି ରଖି ପାରିଲ ନାହିଁ; ପୁଣି ପର ସମ୍ପତ୍ତିରେ ହାତ ପକେଇଲ ?

ସୁଧା—ମଣ୍ଟୁଆ—ଖବରଦାର !

ମଣ୍ଟୁ—ମତେ ହୁସିଆର କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ—ତମେ ଟିକିଏ ସାବଧାନ ହେଇ ଚଳ ! ବାପ ବୋଲି ବହୁତ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଆସିଚି ?

ସୁଶୀଳା—ମଣ୍ଟୁ ! ବାପା ସାଙ୍ଗରେ ଏମିତି କଥାବର ହୁଅନ୍ତି ?

ମଣ୍ଟୁ—ତୁ ଉଚିତ ଜାଣି କଥା କହ ! ଆମ ଘର ଭିତରେ କଥା କହିବାକୁ ତୁ'ଟା କିଏ ?

ସୁଧା—ମଣ୍ଟୁ ! ଦେଖିବୁ ଏଇନେ !

ମଣ୍ଟୁ—ହଁ—ପିଲାଦିନୁ ଦେଖି ଦେଖି ଆସିଚି........

ସୁଧା—ମଣ୍ଟୁଆ ! (ମାରିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ, ସୁଶୀଳା ଅଟକେଇଲେ) ନିକଳ ମୋ ଘରୁ ! ନିକଳ !

ମଣ୍ଟୁ—ତମ ଘର ! ହଉ ହଉ ! ଦିନେ ଦି'ଦିନରେ ମାରୱାଡ଼ି ପରୱାନା ନେଇ ଆସୁଚି !.....ଆଉ ଯୋଉ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି କରୁଚ ନା, ଦେଖ କ'ଣ ହଉଚି ? (ଚାଲିଗଲେ ରାଗରେ)

ସୁଧା—ମଣ୍ଡୁଆ ! ତମେ ମତେ ଗୁଣ୍ଡ ମାଉସୀ । ଟୋକା ଖଣ୍ଡେ···
ହଜି ହେଲା ! ବୁଝିଲ ମାଉସୀ ! ସେ ସବୁ ସେଇ ଶେଖରର
ଚାଲମ । ହଜି ହେଲା !

ମନୋହର—କେଡ଼େ ସୁଧାର ଗଲା ! ବାପ ମୁହଁକୁ ଅନେଇଁଲେ
ଜଳଯାଏ—ସେ ପୁଣି ବାପକୁ ମାରିବାକୁ ଚମକ ଆସୁଛି ?

ସୁଧା—ତମେ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ ।·····ହଁ ମାଉସୀ, ତମେ
ଏଠୁ କଛି ଦନ ବାହାରକୁ ନ ଗଲେ ବଡ଼ ବପଦ !

ସୁଶୀଳା—ଏ ଘରଦ୍ୱାର ଗୁଣ୍ଡ କୋଉଠିକି ଯିବ ପୁଅ ? ତମେ
ସେ କ'ଣ କହୁଛ ?

ସୁଧା—ଭୟ କରିବାର କ'ଣ ଅଛି ? ତମେ ମତେ ଅବିଶ୍ୱାସ
କରୁଛ ? ଆରେ, ଟଙ୍କା ପାଖରେ ଥିଲେ, କଲିକତା,
କଟକ, ପୁରୀ କୋଉଠି ତମର ଅସୁବିଧା ହବ ନାହିଁ !

ସୁଶୀଳା—ମୋ' ଝିଅ, ସେ ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି ଗୁଡ଼, ମୁଁ
କୋଉଠିକି ଯିବ ! ନା—ମୁଁ ଏ ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି
କୋଉଠିକି ଯିବ ନାହିଁ !

ସୁଧା—ତମ ଝିଅ ? ତମ ସମ୍ପତ୍ତି ? ଆରେ ସମ୍ପତ୍ତି ମତେ ବନ୍ଧୀ
କରି ଦବା ପରେ ତମର କି ସମ୍ପତ୍ତି ?

ସୁଶୀଳା—ସୁଧୁ !!! ବିଶ୍ୱାସ କରି ତୋ'ର କହିବା ଅନୁସାରେ ସବୁ
ସମ୍ପତ୍ତି ତୋ'ର ନାଆଁରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି କରି ଦେଲି ବୋଲି···
ତୁ ସେ କ'ଣ କହୁଚୁ ?

ସୁଧା—ସମ୍ପତ୍ତି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି କରି ଦବା ପରେ ଏ ସବୁ ବାଜେ
କଥା କହି ଲାଭ କ'ଣ ?......ତମରି ଭଲ ପାଇଁ ମୁଁ
କହୁଚି, ଚଞ୍ଚଳ ଏଠୁ ଛୁଟେଇ ଗୁଲି ମା—

ସୁଶୀଳା—ମୋ ଝିଅକୁ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେଲି........
ସୁଧା—ତମ ଝିଅ ? କିଏ ତମର ଝିଅ ! ମୋ କଥାରୁ ଟିକିଏ
ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହେଲେ ମଳିପାଇଁ ଏ ଦେଲେ ବି ପାଇବ
ନାହିଁ ? ଯେମିତି ଖାଲି ହାତରେ ବେକରେ ଚଣ୍ଡିଆ
ଦେଇ, ଲୋକେ ତୁମକୁ ଏ ଗାଁରୁ ନିକାଲି ଦେବେ !

ସୁଶୀଳା—ସୁଧୁ !!! ତୁ ଏସବୁ କ'ଣ କଲୁ ?
ସୁଧା—ଖୁବ୍ ଡେରି ହୋଇ ଗଲାଣି ! ଆଜି ତମ କଥା ଶୁଣିବାକୁ
ମୋର ବେଳ ନାହିଁ ! ଖାଇ ପିଇ ସହଳ ସହଳ କାଲି
ସକାଳୁ ବାହାରି ପଡ଼ ! ଆଉ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ, ପୁଷ୍ପାକୁ
ସତର୍କ କରି ଦେଇ ଯାଅ—ମୋ କଥାରୁ ସେ ଯଦି ଟିକିଏ
ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ହୁଏ, ତା ଅବସ୍ଥା ବି ତମ ପରି ହବ !
[ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ]

ସୁଶୀଳା—ଶୁଣୁଚୁ ଝିଅ !
ମନ୍ଥରା—କୋଉ ନାକରା କଥା ସେ ଅବା କହୁଚନ୍ତି ?

ସୁଶୀଳା—ଟଙ୍କା ନେଇ ଏଠୁ ମୁଁ କୋଉଠିକି ଯିବି ?
ମନ୍ଥରା—ମଲା ! ଟଙ୍କା ପଇସା ଥିଲେ ପୁରୀ କି ଭୁବନେଶ୍ୱର
କୋଉଠି ରହି ପାରିବନି ? ବୟସ ଗଡ଼ି ଗଲାଣି—ଏଣିକି
ଠାକୁର ଦେଖିବ, ତୀର୍ଥ-ବ୍ରତ କରିବ ସିନା !

ସୁଶୀଳା—ଅଣି ଖୁରନ୍ତ ଭଣ୍ଡିକ ଆଣିଚ ! ହେ ଧରମ—ହେ
ଧରମ—ତୁ ବୁଝ୍‌...... (କନ୍ଦୁ କନ୍ଦୁ ଢଳିଗଲେ)

ମନ୍ଥର—ଧରମ ! କୋଉ ଧରମଟା ରଖିଚୁ ଯେ ?

[ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ]

ରାଧା—ମନ୍ଥର ! ତତେ କ'ଣ ପୁରସ୍କାର ଦେବି ! (ହାରଟିଏ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇ) ତୁ ହବୁ ରାପୁବଂଶ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ।

[ଏହି ବେଳେ ଶକୁନ୍ତଳା ଆସି ଫେରି ଯାଇଚି]

ମନ୍ଥର—ବାବୁ ! (ଆନନ୍ଦରେ)

ରାଧା—ତତେ ସୁଖୀ କରିବି ମନ୍ଥର ! ତତେ ଧନୀ କରିବି !

ମନ୍ଥର—ବାବୁ !.........

ରାଧା—ତୁ ଗୋଟିଏ କାମ କରି ପାରିବୁ ମନ୍ଥର ?

ମନ୍ଥର—(କଲିଟି ପଡ଼ିଲା) ପାରିବି ବାବୁ ପାରିବି !

ରାଧା—(ପକେଟ୍ ରୁ ଗୋଟିଏ ପୁଡ଼ିଆ ବାହାର କରି) ଏଥୁ ହଉଚି ବିଷ ! ମାରାତ୍ମକ ବିଷ ! ଏ ଟିକକ ତୁ ରାଜା ପାଟିରେ ଦେଇ ପାରିବୁ ?

ମନ୍ଥର—ବାବୁ ! (ଭୟରେ)

ରାଧା—କେହି ଜାଣି ପାରିବେ ନାହିଁ । ରାପୁବଂଶର ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ସବୁ ଲୋପ ହୋଇଯିବ ଯୁଗଯୁଗକୁ—ନେ—

ମନ୍ଥର—(ହାତ ଥରୁଥାଏ) ପାରିବି ବାବୁ, ପାରିବି ।

ଶକୁନ୍ତଳା—(ଚଟକର ଝାମ୍ପ ନେଇ) ରାଜା ପାଟିରେ ଭାଙ୍ଗିବ
ତବ ! ମତେ ଦେ—

[ନେଇ ଭିତରକୁ ଗୁଲଗଲେ]

ମନ୍ଥର—ବାବୁ !

ରାଧା—ମନ୍ଦ ବୋଉ ! (ଧରିବାକୁ ଦଉଡ଼ିଗଲେ ପଛେ ପଛେ ଟିକେ ପରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ) ମନ୍ଦ ବୋଉ !

ମନ୍ଥର—ଆଃ ! ମାଇପଟା ବଡ ଖାଇଦେଲା ! ଆଃ !

—***○***—

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

ସୁଜାତାଙ୍କ ଘର

[ଡାକ ଡାକ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଧର୍ମରାଜ]

ଧର୍ମରାଜ—ସାନ ମା, ସାନ ମା ! [ପୁଷ୍ପା ଆସିଚ ଭିତରୁ]

ପୁଷ୍ପା – କ'ଣ ମଉସା ?

ଧର୍ମ – ଅନଭିଁ ଅନଭିଁ ପୋଡ଼ ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲା । ପୋଲିସ ଆସି କ'ଣ ଦେଖିବ ?

ପୁଷ୍ପା—ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପେ୍ଥ କ'ଣ କଲା ?

ଧର୍ମ—ନିଜେ ବିଷ ଦେଇ, କହୁଚି—ମୋ ବାବୁ ବିଷ ଦେଇଚି ! ଘରେ ନିଜେ ନିଆଁ ଲଗେଇ ଦେଇ କହୁଚି—ଶେଖରବାବୁ ନିଆଁ ଲଗେଇ ଦେଇଚି !

ପୁଷ୍ପା—ମଉସା !

ଧର୍ମ – ନାଇଁ ମା—ମୁଁ ବଞ୍ଚି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ସୁ୍ଁ' କେବେ କରେଇ ଦେବ ନାଇଁ ! ପୋଲିସ ଆସିଲେ କହିବି·····ମୁଁ ବିଷ ଦେଇଚି !

ପୁଷ୍ପା—ନା—ମନ୍ତୁସା ! ମୁଁ ବିଷ ଦେଇଚି ! ଏବେ ବଞ୍ଚ
ବୁନସ୍ୱାମୀ ବଂଶ ମୋ ପାଇଁ ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହେଇଗଲା
ପୁଲସ୍ ଆସି ମତେ ବାନ୍ଧି ନଉ !

ଧର୍ମ—ପୁଲସ ଘୁସ୍ ନେଇଚି ମା ! ସେ ଆସି ମୋ ବାବୁକୁ ବାନ୍ଧି
ନବ !······ପୁଲସ ଆସିବା ଆଗରୁ ଥାନାକୁ ଯାଇ କହିବି
ମୁଁ ବିଷ ଦେଇଚି ! (ଏତିକି ବେଳେ ମନ୍ତୁର ଦଉଡ଼ି
ଦଉଡ଼ି ଆସିଚି, ପଛେ ପଛେ ମଙ୍ଗୁଳି)

ମନ୍ତୁର—ସା'ନ୍ତାଣୀ ! ସା'ନ୍ତାଣୀ ! ତମ ଗୋଡ଼ ଧରୁଚି ସା'ନ୍ତାଣୀ !
ବିଷ ମୁଁ ଦେଇନି ! ମତେ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ମାରି ପକେଇବ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ହାରାମଜାଦ ପୁଣି ମିଛ କହୁଚି ! ଆରେ······ମରଡ଼
କେଣି କରି ପଳେଇ ଯିବୁ ଗାଁରୁ ?
ପୁଷ୍ପା—ମଙ୍ଗୁଳି !!
ମନ୍ତୁର—ତୋ' ଗୋଡ଼ ଧରୁଚି ମଙ୍ଗୁଳିଆ ! ମିଛ କହ ନାହିଁ !···
ହେ ଭଇରବ ! ଧନ ସତ୍ୟ କୁ କହୁଚୁ ! ତୁ ସାକ୍ଷୀ ଥା—

ଧର୍ମ—ମଙ୍ଗୁଳି ! ଏଇ ପୋଇଲା ତା' ହେଲେ ବିଷ ଦେଇଚି ?
ମଙ୍ଗୁଳି—ବିଷ ଇଏ ଦେଇନି ତ, ଆଉ କିଏ ଦେଇଚି ?···
ଚାଲ୍ ଥାନାକୁ ! (ହାତ ଧରି ଟାଣିଲା)
ପୁଷ୍ପା—ମନ୍ତୁର, ସତ କଥା କହ !

ମନ୍ତୁର—ସତ କହୁଚି ସାନ ମା ! ଶକୁନ୍ତଳା ସା'ନ୍ତାଣୀ କଲେ ବିଷ
ଖାଇଦେଲେ !

ମଙ୍ଗୁଳ—ନା—ଗୁଲ୍ ଥାନାକୁ ! ତୁ କ'ଣ ? ତୋ' ବୋପା ବି ସେଠି, ମାଡଖିବ ! (ପୁଣି ଟାଣିଲା)

ମନ୍ଥରା—କହୁଚ, କହୁଚ ସା'ନ୍ତାଣୀ ! ରଘୁବାବୁ ବିଷ ଦେଇଥିଲେ ରାଜାବାବୁଙ୍କୁ ଦବାକୁ !

ପୁଷ୍ପା—ମନ୍ଥରା !

ମନ୍ଥରା—ମୁଁ ମତ କହୁନ ସା'ନ୍ତାଣୀ ! କୁନ୍ତଳା ସା'ନ୍ତାଣୀ ମୋ' ହାତରୁ ଛଡେଇ ନେଇ ଖାଇଦେଲେ !

ଧର୍ମ—କ'ଣ କହିଲୁ ? ରାଜାଙ୍କୁ ତୁ ବିଷ ଦବାକୁ ବସିଥିଲୁ ?

ପୁଷ୍ପା—ତୋ' ହାତ ଗଲା ? ଗୁଣ୍ଡ ତୋ'ର ଫାଟିଗଲା ନାହିଁ ? ଯାହାର ଦାନା ଖାଇ ବଞ୍ଚିଚୁ ତାଙ୍କୁ ତୁ ବିଷ ଦଉଥିଲୁ ? ମଙ୍ଗୁଳ···ଯା'କୁ ଚଞ୍ଚଳ ଥାନାକୁ ନେଇଯା ! ନେଇ ଯା—

ମନ୍ଥରା—ମୁଁ କିଛି କରିନ ଦେଈ ! ସବୁ ରଘୁବାବୁ କରିଚ !

ମଙ୍ଗୁଳ—ଗୁଲ ଥାନାକୁ । ସେଇଠି ତୁ ଠିକ୍ ହେବୁ ।

(ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଗଲା)

ମନ୍ଥରା—ସା'ନ୍ତାଣୀ ! ସାଆନ୍ତାଣୀ ! (ଢକଲରେ ଯାଉଥାଏ)

ଧର୍ମ—ଶୁଣିଲ, ଶୁଣିଲ ମା ! ରଘୁଜେନା କାହାକୁ ହେଲେ ଜୀବନରେ ରଖିବ ନାହିଁ ! ଜଗନ୍ନାଥ ! ତମେ ରାଜାଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟା ଘୋଡେଇ ରଖ । (ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ପୁଷ୍ପା—ମଉସା ! ଶୁଣିଯାଅ ମଉସା ! ନା—ମୁଁ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ ! ······ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମୁଁ ବିଷ ଦେବ ! ହଁ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଶେଷ

କଷ୍ଟ ଦେବ ! (ଏତିକି ବେଳେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ବକ୍ର ପରି ହସ ମୁହଁରେ)

ରାଧା — ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଦବ ପୁଷ୍ପା ? ଖୁଣ କରିବ······? ଅସମ୍ଭବ !

ପୁଷ୍ପା—ଖୁନୀ ! ପିଶାଚ ! ଆଜ କ'ଣ ଚାହୁଁ ?

ରାଧା — ମୁଁ ଚାହେଁ ପୁଷ୍ପାର ପୁଷ୍ପ କମନୀୟ ବାହୁଲତାର ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧନ !

ପୁଷ୍ପା—ସୈତାନ ! ତୁ ଏଠୁ ଚାଲି ଯା !

ରାଧା — ଚାଲିଯିବାକୁ ତ ଆସିନି ପୁଷ୍ପା ! (ଦଲିଲ ଦେଖାଇ) ଦେଖି ପାରୁଛ ! ରାୟ ବଂଶର ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ କିଏ ?

ପୁଷ୍ପା—ଏ ସବୁ ଜାଲ, ଭଣ୍ଡାମୀ ! ରାୟବଂଶ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ତୁ କିଏ !

ରାଧା — ନା—ମୁଁ କିଏ ? ସତେ ପୁଷ୍ପା, ମୁଁ କିଏ ?

(ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲେ)

ପୁଷ୍ପା—ଦୂରହଯାଅ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ଆଉ ଆଗେଇବାର ସାହସ କର ନାହିଁ !

ରାଧା — ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ — ଦୁଃଖର ସହିତ ଜଣାଉଛି ପୁଷ୍ପା, ତମର କୌଣସି ଅନୁରୋଧ ମୁଁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ ନାହିଁ !

(ପୁଷ୍ପା ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଗଲେ)

ପୁଷ୍ପା—ସୈତାନ ! ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜ୍ଞାନ ହରାଇ ବସିଚୁ ! ମୁଁ କୁଳନାଶୀ ! ରାୟ ବଂଶର କୁଳବୋହୂ !

ରାଧା—ସୁଶୀଳା ବେଶ୍ୟାର ଝିଅ ପୁଷ୍ପା କୁଳବୋହୂ ? ରାୟ ବଂଶର କୁଳଲକ୍ଷ୍ମୀ ? ଚମତ୍କାର ! ଚମତ୍କାର ପଞ୍ଚ ପରିବର୍ତ୍ତନ !

ପୁଷ୍ପା – ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! (ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ)

ରାଧା—ସୁକାନ୍ତ ଆଗରେ ତମ ଅତୀତ ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲିବାକୁ, ମତେ ବାଧ କରନି ପୁଷ୍ପା !·········ମୋ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ନ ହେଲେ·········

ପୁଷ୍ପା – ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ମୋ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସରଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ତୁ ଏ ବଂଶର ସର୍ବନାଶ କରୁଚୁ !

ରାଧା – ସ୍ୱାମୀ ! କିଏ କାହାର ସ୍ୱାମୀ ? ଅପାରଗ, ମଦ୍ୟପ ସୁକାନ୍ତ ରାୟ ?

ପୁଷ୍ପା—ରାଧାକୃଷ୍ଣ !······ତୋ'ପରି ଗୋଟାଏ ଅସଭ୍ୟ ବର୍ବର ମୁହଁରୁ ଏଭଳି କଥା ଶୁଣିବା ବି ପାପ !

[ଯାଉଥିଲେ, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଧରି ପକେଇ]

ରାଧା—ପାପ ପୁଣ୍ୟର ବିଚାର କରିବାକୁ ଅନନ୍ତ ସମୟ ପଡ଼ିଚି ପୁଷ୍ପା ! କେବଳ ତତେ ସୁଖୀ କରିବାକୁ, ତୋ' ଚଲା ବାଟରୁ ଜଣ ଜଣ କରି ଘୁଞ୍ଚେଇ ଦେଇଚି ! ଆସ ପୁଷ୍ପା !

[ଟାଣିଲା]

ପୁଷ୍ପା – ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ଛାଡ଼ ଦେ, ମୋ ହାତ ଛାଡ଼ଦେ ! ମୁଁ ସୁଶୀଳାର

ଝିଅ ନୁହେଁ, ରାୟ ବଂଶର କୁଳବୋହୂ ।

ରାଧା—ରାୟବଂଶର କୁଳବୋହୂ, ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—

[ଟାଣି ଟାଣି ଉଚ୍ଚରେ କହୁଥିଲେ, ପରଦା ସେପଟେ ସେମିତି କିଏ ଧକ୍କାଟାଏ ମାରିଲା]

ରାଧା—କିଏ ?······ଶେଖର !

ଶେଖର—ହଁ ଶେଖର ! ରାୟବଂଶର ବାସ୍ତବ ରାମମୋହନ ରାୟର ଭଣଜା ।

ପୁଷ୍ପା—ଶେଖର !·····ତମେ ଥାଉ ଥାଉ ଏତେ ବଡ଼ ବୁନିଆଦି ବଂଶ ମାଟିରେ ମିଶିଯିବ ?

ଶେଖର—ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ ଭାଉଜ । ତମକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଚି ତମେ ଏଠୁ ଚାଲଯା—ଲାବୋରେଟେରୀରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିଚି ସବୁ କଥାର ଜବାବ ନେବି ! ତୁମେ ଏଠୁ ଚାଲଯାଅ !

[ପୁଷ୍ପା ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ]

ରାଧା—ନା !—ପୁଷ୍ପା ଏଠୁ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶେଖର—ରାଧାକୃଷ୍ଣ !

ରାଧା – ପୁଷ୍ପାର ପରିଚୟ ପାଇନୁ ଶେଖର ! ସେ ମୋର ରକ୍ଷିତା !

ଶେଖର—ସେ ପୁଷ୍ପା ଅନେକ ଦିନରୁ ମରିଚି 'ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ଆଜିର ଏ ପୁଷ୍ପା, ରାୟ ବଂଶର କୁଳଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ତା' ସମ୍ମାନରେ ଆଞ୍ଚ ଆଣିବା ଭଳି କୌଣସି କଥା, ଶେଖର ମହାପାତ୍ର ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରିବ ନାହିଁ !

ରାଧା—ତା' ତ ନିଶ୍ଚୟ ! ଲମ୍ପଟ ଶେଖର ମହାପାତ୍ର ରାୟବଂଶର
କୁଳବୋହୂକୁ ସମ୍ମାନିତ କରିବ ନିଶ୍ଚୟ !······ଭଗିନୀ ପରେ
ପରେ ପୁଷ୍ପାର ପାଳି !······ହାଃ-ହାଃ-ହାଃ·········

ଶେଖର—ବନ୍ଦ କର ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ବନ୍ଦକର ! ଭାଉଜ, ଅନୁରୋଧ
କରୁଛି, ତୁମେ ଏଠୁ ଚାଲିଯାଅ—ଶେଖର ଏବେ ବି
ବଞ୍ଚିଛି ! ସତ୍ୟ ନ୍ୟାୟ, ଧର୍ମ ଦୁନିଆଁରୁ, ଲୋପ ପାଇନି !
ତୁମେ ଶେଷରେ ଜୟୀ ହେବ ଭାଉଜ ! ତୁମେ ଚାଲିଯା ଏଠୁ !

[ପୁଷ୍ପା ଯାଉଥିଲା]

ରାଧା—ପୁଷ୍ପା--! (ଧାଇଁ ବାକି ଯାଉଥିଲେ— ବାଧା ଦେଲେ ଶେଖର)

ଶେଖର – ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! (ଠେଲି ଦେଲେ)

ରାଧା—ୟା'ର ପରିଣାମ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁଛୁ ଶେଖର ?

ଶେଖର – ଆଜି କ'ଣ ବାକି ଅଛି ? ଏତେ ବଡ଼ ବିରାଟ ପରିବାରର
ମାନ ସମ୍ମାନକୁ ଚୁରମାର କରି, ଧୂଳିସାତ କରିଛି କିଏ ?
ମୁଁ ପଚାରୁଛି, ଏ ପରିଣତି ପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ?

ରାଧା – ଦାୟୀ କିଏ, ୟା'ର ଉତ୍ତର, କେବଳ ତମର ପୂର୍ବ
ପୁରୁଷମାନେ ଦେଇ ପାରିବେ ଶେଖର ! ବିରାଟ ଜେନା
ବଂଶ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୀନ ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ଧୂଳିସାତ
ହୋଇଛି, ସେଇମାନେ ହିଁ ୟା'ର ଜବାବ ଦେବେ ।

ଶେଖର – ତୁ ମଣିଷ, ନା ରାକ୍ଷସ !

ରାଧା — ହଁ, ହଁ ମୁଁ ରାକ୍ଷସ ! ଭାବଦେଖ ଶେଖର, ପୂର୍ବ ଶତ୍ରୁତାରି ପ୍ରତିଶୋଧ କମିତି ଭାବରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନେଇ ପାରେ ! ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ରାୟବଂଶର ସବୁ କିଛି ଲୋପ କରି, ଜେନା ବଂଶର ବିଜୟ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜି ଉଠିବ, ଏଇ ରାୟବଂଶର ଭିଟାମାଟି ଉପରେ !

ଶେଖର — ରାଧାକୃଷ୍ଣ !

ରାଧା — ହଁ, ମୁଁ ଜାଣେ ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଶେଖର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଆଜି ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ; ତେଣୁ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ କୁଞ୍ଜରେ ତା'ର ଆଜି ଆବିର୍ଭାବ !

ଶେଖର — ଡେଭିଲ୍ !

ରାଧା — ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଡେଭିଲ୍ କହୁଚ କିଏ ? କହ ଶେଖର··· ? ରାଗିଣୀର ପ୍ରେମ ପାଇଁ ମୁଁ ତ କେବେ ତମର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇନ ?·····ତେବେ ? ତୁମେ କାହିଁକି·········

ଶେଖର — ଶୁଣୁଚ, ଶୁଣୁଚ ଭଗବାନ ! ବୈଜ୍ଞାନିକ ଶେଖର ମହାପାତ୍ର, ଆଜି ଯେବେ ଖୁନ କରେ, ସେଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ହବ ତୁମେ !

(ଆଗେଇଲେ)

ରାଧା — ତମର ଏ ଦାମୀ କଥା, ମୋ ପାଖରେ ମୂଲ୍ୟହୀନ ଶେଖର ! ···ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସବୁବେଳେ ସବୁ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ !

[ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଛୁରି ବାହାର କରି ଆଗେଇଲେ ଶେଖର ଆଡ଼କୁ, ଶେଖର ଚଟ୍ କରି ଲମ୍ଫ ଦେଇ ଛଡ଼େଇ ନେଲେ ।]

ରାଧା—ଶେଖର ! (ଏତିକିବେଳେ ସୁକାନ୍ତ ଆସିଚନ୍ତି)

ସୁକାନ୍ତ— ଶେଖର ! ବୈଜ୍ଞାନିକ ଶେଖର ମହାପାତ୍ର ଆତତାୟୀ ? ଖୁଣୀ ?

ଶେଖର – ଭାଇ ! (ହାତରୁ ଛୁରୀ ଖସି ପଡ଼ିଲା)

ରାଧା—ଦେଖ ସୁକାନ୍ତ ! ଦେଖ ! ତମ ବାପା କମିତି ଦୁଧ ଦେଇ ସାପ ଛୁଆ ପୋଷିଥିଲେ ? ଶେଖର କେବଳ ଭଗିଣୀ ପ୍ରେମରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ; ପୁଷ୍ପାର ସେ ଗୁପ୍ତ ପ୍ରେମିକ ।

ଶେଖର—ବଦମାସ ! ଚୁପ୍‌କର ! ଚୁପ୍‌କର ! ତୋ' ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ରାୟବଂଶ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯିବ !······ତୁମେ ଫେରି ଆସ ଭାଇ । ପୂର୍ବ ଅବସ୍ଥାକୁ ଫେରି ଆସ ! ତା' ହେଲେ ସବୁ ବୁଝି ପାରିବ !

ସୁକାନ୍ତ—(ତଳୁ ଛୁରୀ ଉଠେଇ) ସବୁ ପାରିଚି ଶେଖର ! ତୋର ରକ୍ତରେ ଏ ରାୟବଂଶର ବ୍ୟଭିଚାରମୟ ନାଟକର ଯବନିକା ପଡ଼ୁ ! ଏ ଛୁରୀ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଶେଖର ମହାପାତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରି ଜାଣେନା—ଜାଣେ ଆଇନଜ୍ଞ ସୁକାନ୍ତ ରାୟ ! (ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲେ)

ଶେଖର – ଆଗେଇ ଆସ ! ତମ ଧମନୀର ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ରକ୍ତ କଣିକାକୁ ଠୁଳ କରି, ରାଧାକୃଷ୍ଣର ସେଇ ଛୁରୀଟାକୁ ଶେଖର ଛାତିରେ ଲଗେଇ ଦିଅ ! ମୁଁ ଚାହିଁ,

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପାରନ୍ତି ! ତମେ ପାରିବ ! ଆଗେଇ ଆସ ଭାଇ !

ସୁକାନ୍ତ—(ଯେମିତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଗଲେ) ଭାଇ, କିଏ କାହାର ଭାଇ ! ନା—ନା—ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ମୁଁ କାହିଁକି ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ?···ନା—ନା—ମୁଁ ପାରୁଛି ! ହଁ, ହଁ ମୁଁ ପାରିବି ! ରଘୁବଂଶର ଶତ୍ରୁକୁ ମୁଁ ନିଜ ହାତରେ ଶେଷ କରିଦେବି !

ଶେଖର—ଭସ୍ମାସୁରର ସର୍ବଗ୍ରାସୀ କ୍ଷୁଧା ତୁମକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଛି ! ତୁମେ ଆଗେଇ ଆସ !

ସୁକାନ୍ତ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ତମେ ମତେ ସାହାଯ୍ୟ କର !

ଶେଖର—(ହସି) ରଘୁବଂଶର ଶତ୍ରୁକୁ ନିପାତ କରିବା ପାଇଁ ସୁକାନ୍ତବାବୁ, ରାଧାକୃଷ୍ଣର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ? ଛିଃ, କାପୁରୁଷ !·····ରଘୁବଂଶର ଶତ୍ରୁକୁ ଯେବେ ନିପାତ କରିବାକୁ ଚାହଁ, ତେବେ ସେ ଛୁରୀଟା ପୁଷ୍ପା ଭାଉଜ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦିଅ ! ସେ ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ଛୁରୀଟା ବସେଇ ଦେଇ ପାରିବ !

ସୁକାନ୍ତ—ଶୁଣୁଚ, ଶୁଣୁଚ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ସୁକାନ୍ତବାବୁ ଯାହା ପାରନ୍ତି, ତା' ପାରିବ ପତିତା ପୁଷ୍ପା !

ଶେଖର—ଭାଇ !

ସୁକାନ୍ତ—ପୁଣି କହିଲୁ ଭାଇ !

ଶେଖର—ମଦ୍ୟପ ସୁକାନ୍ତରାୟ "ଭାଇ" ବୋଲି ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରେ ! ହେଲେ ରକ୍ତ ରକ୍ତକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରେନା ! ତମର ମଦନିଶା ଛାଡ଼ିଗଲେ ଦେଖିବ, ରାୟବଂଶକୁ ଶ୍ମଶାନରେ ପରିଣତ କରିଛି କିଏ ?······ହଁ ନିଶ୍ଚୟ ତମେ ବୁଝି ପାରିବ ! [ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ସୁକାନ୍ତ—ସେ ଚାଲିଗଲା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ମୋ ଶତ୍ରୁକୁ ମୁଁ ଶେଷ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ! ମତେ କ'ଣ କହିଗଲା ଶୁଣିଲ ?—ମୁଁ ଖାଲି, କାପୁରୁଷ !

ରାଧା—ଆଉ ସୁପୁରୁଷ କିଏ ସୁକାନ୍ତ ? ଶେଖର······? ତମରି ପାଇଁ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆଜି ଜୀବନ ଫେରି ପାଇଛି ! ପୁଷ୍ପା ସହିତ ତା'ର ଗୁପ୍ତ ପ୍ରେମରେ ବାଧା ଦେଲି ବୋଲି ମୁଁ ଦୋଷୀ ? ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ ପାପ କ'ଣ ସେ ଏମିତି କରିଯିବ ସୁକାନ୍ତ !······ତମେ ନୀରବ ହେଇ·········

ସୁକାନ୍ତ—ନା—ନା—ମୁଁ ରହେ, ଯୁ'ର ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ, ମୋ ହାତ ମୁଠାକୁ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ କରି ଦିଅ ! (ମଦ ଦେଲେ) ମୁଁ ଯେମିତି ରାୟ ବଂଶର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶତ୍ରୁକୁ ନିପାତ କରେ ! (ପିଆଇ ଦେଲେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ)

ରାଧା—ଲୋକେ କ'ଣ କହୁଚନ୍ତି ଜାଣ ସୁକାନ୍ତ ! ସେଇ ଛୁଆଟା ରାୟବଂଶ କଳଙ୍କର ଆଧାର !

ସୁକାନ୍ତ—ହଁ ସେ ଛୁଆ !······ସେ ଛୁଆର ରକ୍ତ, ଭଗିନୀର

ରକ୍ତ, ପୃଥ୍ବୀର ରକ୍ତ, ଶେଖର ରକ୍ତରେ ମୋ ରକ୍ତକୁ ମିଶାଇ ରଘୁବଂଶର ସମସ୍ତ କଳଙ୍କ ଧୋଇ ଦେବ ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! (ହସି ହସି ବାହାରି ଗଲେ)

ରାଧା—ତୁମେ ସେଇଆ କର ସୁକାନ୍ତ ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନା, ଯୋଉ ବିରାଟ ଯଜ୍ଞର ଆୟୋଜନ କରିଚ ! ତୁମେଇ ହବ ତା'ର ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ! ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ !

[ହସି ଉଠିଲ ବଜ୍ର ପରି ହସ]

ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ

ଗ୍ରାମ୍ୟ ପଥ

[ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଛି ମଣ୍ଟୁ, ପଛେ ପଛେ ଆସିଛି ମଙ୍ଗଳି]

ମଣ୍ଟୁ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନେଜନା ପୋଡ଼ ନିଆଁ ଜାଳିଛି, ସେ ନିଆଁରେ ସେ ନିଜେ ପୋଡ଼ି ମରିବ !

ମଙ୍ଗଳି—ମଣ୍ଟୁ ବାବୁ, ତୁମ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଗଲାଣି !

ମଣ୍ଟୁ—ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ଅଛି ! ତୁମମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ! ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ତମେ ସବୁ ଆଖି ବୁଜି ରହିଥା'ନ୍ତ ?

ମଙ୍ଗଳି—ତମେ ଆଉ କ'ଣ କରିବ ? ଲାଶଟାକୁ ଘର ଭିତରେ ରଖି, ନିଜ ଘରେ ଯିଏ ନିଆଁ ଲଗେଇ ଦେଇ ପାରେ, ସେମିତିକା ସଇତାନର ତମେ କ'ଣ କରି ପାରିବ ?

ମଣ୍ଟୁ—ପୋଲିସ ଟଙ୍କା ଖାଇ ଘଟଣାକୁ ଚାପି ଦବାକୁ ବସିଛି !... ହେଲେ ମୁଁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ ! ପୋଲିସ ସାହେବ ପାଖକୁ ଯିବି.....ନ ହେଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଗଭର୍ଣ୍ଣର.....ଯେତେ ଦୂର ମୋର ଶକ୍ତି ଅଛି ! ମୁଁ ଯିବି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ହଉହେ ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ତମେ ବାପ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଛିଡ଼ା ହବ !

ମଣ୍ଟୁ—ଶେଖର ଦାଦାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ମୁଁ ! ସତ୍ୟ, ନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ମୁଁ ଦୁନିଆଁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଛିଡ଼ା ହେବି !

ମଙ୍ଗୁଳି—ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ତମ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ନାହିଁ !

ମଣ୍ଟୁ—ତୋ' ବୋଉକୁ ଯଦି କେହି ବିଷ ଦେଇ ମାରିଥାନ୍ତା— ତୋ' ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ଥା'ନ୍ତା ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ତମେ ଯାହା କର ମଣ୍ଟୁବାବୁ, ତମ ବାପର କିଛି ହବ ନାହିଁ !

ମଣ୍ଟୁ—କିଛି ହବ ନାହିଁ ? ମୁଁ ସାକ୍ଷୀ ଦେବି, ମଙ୍ଗୁଳି ସାକ୍ଷୀ ଦବ, ସୁଶୀଳା ସାକ୍ଷୀ ଦବ, ଗାଁ ଯାକ ଲୋକେ ସାକ୍ଷୀ ଦେବେ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ବାପକୁ ତା' ହେଲେ ତମେ ଫାଶୀ ଖୁଣ୍ଟରେ ଝୁଲେଇବ ?

ମଣ୍ଟୁ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନା ଫାଶୀ ପାଉ, କି ମଣ୍ଟୁ ଜେନା ଫାଶୀ ପାଉ ! ଆଇନ କହୁଛି......ଯିଏ ଦୋଷୀ ସେ ଦଣ୍ଡ ପାଇବା ଉଚିତ !

ମଙ୍ଗୁଳି—ହଉ ହେ ମଣ୍ଟୁବାବୁ, କାଲି ସକାଳେ ଲୋକେ କହିବେ ପୁଅ ବାପକୁ ମାରିଲା !

ମଣ୍ଟୁ—ଲୋକେ କୁହନ୍ତୁ ! ପର୍ଶୁରାମ ତ ନିଜ ମାଆକୁ ମାରି ପିତୃଭକ୍ତ ହେଲେ ! ମୁଁ ଏବେ ବାପକୁ ମାରି, ମାତୃଭକ୍ତ ନ ହେବି କାହିଁକି ?

ମଙ୍ଗୁଳି—ମଣ୍ଟୁବାବୁ, ଯାହା କରୁଚ ସହି ସମ୍ଭାଳି କାମ କର !

ମଣ୍ଟୁ—ସହିବ ! ଆଉ କେତେ ସହିବ ? ତୁ ପରା ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଲୁ, ପିଲାଗୁଡ଼ା "ବୋଉ, ବୋଉ" ବୋଲି କି ବିକଳ ହଉଚନ୍ତି ! ଜମି ଗଲା, ଘର ଖଣ୍ଡିକ ନିଜ ହାତରେ ନିଆଁ ଲଗେଇ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦେଲେ !······ବାପ !······ ଇମିତିକା ଜାନୁଆରକୁ ମଣ୍ଟୁ ବାପ ବୋଲି ମାନିବ ? ନା— ତା'ର ଫାଶୀ ପାଇବା ଉଚିତ !

ମଙ୍ଗୁଳି — ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ମୋ କଥା ମାନ ! ଚାଲ, ଶେଖର ବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରି, ଯାହା କରିବା କଥା କରିବା !

ମଣ୍ଟୁ—ମୁଁ ଆଉ ଫେରିବି ନାହିଁ ମଙ୍ଗୁଳି ! ତୁ ଯା—ଶେଖର ଦାଦାଙ୍କୁ କହିଦବୁ···ମଣ୍ଟୁ ପୋଲିସ ସାହେବ ପାଖକୁ ଯାଇଚି ! ହଉ, ତୁ ଯା — ରାତିବେଳ ହେଇ ଯାଉଚି ! ତମ କାମ ତମେ କର ! ମୋ' କାମ ମୁଁ କରୁଚି !

[ମଣ୍ଟୁ ଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା ବେଳେ, ଧର୍ମରାଜ ଆସିଚନ୍ତି, ଖବ୍ ତରତର ହେଇ]

ଧର୍ମ—ମଙ୍ଗୁଳି ! ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ମୋ' ରାଜା ବାବୁକୁ ଦେଖିଚ ?

ମଙ୍ଗୁଳି—କ'ଣ ହେଲା ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ ?

ଧର୍ମ—ରାଜାବାବୁ ନାହିଁ ! ମା' ମୋର ବାୟାଣୀ ହେଇ ତାକୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଚି !······ତୁ ଠିଆ ହେଇଚୁ କ'ଣ ? ଯାଇ ଦେଖ !········

ମଙ୍ଗୁଳି—ପିଲାଟାକୁ କ'ଣ ଗ୍ରେଫ କରି ନେଇ ଗଲେ । ମଣ୍ଟୁବାବୁ !
......ହେ ଗୁମାସ୍ତାବାବୁ — ଟିକେ ଭଲ କରି ଦେଖ !...
ସାଧୁବାବୁ ନେଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି ?

ଧର୍ମ — ଆରେ ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ ମଙ୍ଗୁଳିଆ ? ଦୁଧ ଖିଆ ଛୁଆ
ବଳଟେ, ସେ କାହାର କ'ଣ କରିଚି ! ତା' ଉପରେ ଏ
ଅହଲ୍ୟା କାହିଁକି ?

[ଚାଲିଗଲେ]

ମଙ୍ଗୁଳି — ମଣ୍ଟୁବାବୁ ! ତମେ ଆଉ ପୁଲିସ ସାହେବ ପାଖକୁ
କ'ଣ ଯିବ ? ତେଣେ ଯାଇ ଟିକେ ଦେଖ !— ରଜାବାବୁ—
ରଜାବାବୁ...ସାନ ମା — ସାନ ମା ! ମୋ ରଜାବାବୁ କାହିଁ ?

[ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ମଣ୍ଟୁ — ରଜା ଅଛୁ । ହଁ, ହଁ ସେ ଠିକ ଜାଗାରେ ଅଛୁ । ମୋ
ମନ କହୁଚି......ତା'ର କିଛି ହବ ନାହିଁ ।

[ବାରଣ୍ଡା ବାଟରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ]

★ ✱ — ✱ ★

ଷଷ୍ଠ ଦୃଶ୍ୟ

ଶେଖରଙ୍କ ଲ୍ୟାବ୍ରୋଟେରୀ

[ପୂର୍ବପରି ସଜ୍ଜିତ, ଆଲୋକିତ ହେଲା ପରେ ଦେଖାଗଲା ଶେଖର ପଦଚାରଣା କରୁଛନ୍ତି···ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଡାକ ଶୁଭିଲା]

ରାଗିଣୀ—(ଦୂରରୁ ଡାକ ଡାକ) ଶେଖର, ଶେଖର ! ମୋ ରାଜା କାହିଁ ଶେଖର ? (ପ୍ରବେଶି) ଶେଖର, ମୋ ରାଜା ?

ଶେଖର — ରାଜା !

ରାଗିଣୀ—ରାଜା କାହିଁ ଶେଖର ! ମୁଁ ତାକୁ ପାଉନି । ମୋ ରାଜାକୁ କିଏ ନେଲା !

ଶେଖର—ରାଜା ଅଛି ରାଜନ ! ରାଜା ଅଛି !

ରାଗିଣୀ—କାହିଁ ? ପ୍ରଧାନ ଘର ମାଉସୀ କହିଲା—ତମେ·· ତାକୁ ନେଇ ଆସିଚ ?

ଶେଖର—ହଁ, ମୁଁ ତାକୁ ନେଇ ଆସିଚି !

ରାଗିଣୀ—କାହିଁକି ? ମୋ ପୁଅ ଉପରେ ତମର କି ଅଧିକାର ଛି ।

ଶେଖର — ତମ ପୁଅ ? ସୁକାନ୍ତରାୟ କହୁଛ, ସେ ମୋ ପୁଅ ! ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନା କହେ……ମୋର ରକ୍ତରେ ତା'ର ଜନ୍ମ ! ଲୋକେ କହୁଚନ୍ତି………

ରଙ୍ଗିଣୀ — ଚୁପକର ଶେଖର !

ଶେଖର — ଚୁପ୍ କରିବି ? କାହିଁକି ଚୁପ୍ କରିବି ? ଆଜି ସମସ୍ତେ କହୁଚନ୍ତି……ସେ ମୋ ପୁଅ । ବାପ ହିସାବରେ ତା' ପ୍ରତି କ'ଣ ମୋର କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ? ତମେ କ'ଣ ଚାହୁଁଚ……ଦୁଧଖିଆ ଛୁଆଟା, ପାଣି ପବନ ଖାଇ ଗଛମୂଳେ ମରିବ ?

ରଙ୍ଗିଣୀ — ବାପର ପରିଚୟ ଯାହାର ନାହିଁ । ସେ ପିଲା ତା'ର ମା'ର ପରିଚୟ ନେଇ ମରୁ !

ଶେଖର — ଶେଖର ମହାପାତ୍ର କାହାକୁ ଏମିତି ନିରାଶ୍ରୟ ଭାବରେ ମରିବାକୁ ଦେବ ନାହିଁ ରଙ୍ଗିଣୀ ! ଆଜି ଏ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଲାବୋରେଟୋରୀ ଗୋଟାଏ ଶିଶୁ-ସଦନରେ ପରିଣତ ହେଉଚି ! ଯାଅ — ଭିତରେ ଦେଖିବ……ତମ ରଜା କୁନ୍ତଳା ଜାରଜ ପିଲାଙ୍କ ମେଳରେ କ'ଣ କରୁଚି ? ମା ହୋଇ ତୁମେ ପୁଅର ମୃତ୍ୟୁ କାମନା କରୁଚ ? ମୁଁ ଚାହେଁ, ରଜା ବଞ୍ଚିବ । ବୁଦ୍ଧ, ଗାନ୍ଧି, ଯିଶୁଙ୍କ ପରି ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ମଣିଷ ହେବ !

ରଙ୍ଗିଣୀ — ଜାରଜ ଛୁଆର ପରିଚୟ ନେଇ, ରଜା ବଡ଼ ମଣିଷ ହେବ ?

ଶେଖର —ହଁ, ହଁ ଯେ କୌଣସି ପରିଚୟ ନେଇ ସେ ଦୁନିଆଁରେ ବଞ୍ଚିରହୁ ! ମୁଁ ଚାହେଁ ତମେ ଏଇଠି ରହ, ହବ ଏଇ ଅନାଥ ପିଲାଙ୍କ ମା !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଲୋକେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ତମେ ସେଇଆ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଚା' ହେଲେ ସଜାକୁ ଏଠିକି ନେଇ ଆସିଲ ?

ଶେଖର—ଲୋକେ କହୁଚନ୍ତି·····ରଙ୍ଗିଣୀ ବହୁପୀ ! ଶେଖର ଲମ୍ପଟ ! ଲୋକଙ୍କ କଥା ମୁଁ ମାନିଯିବି ! ସେ ଦିନ ଖାଲି କହିଲେ ସତହିଗଲା; ଆଜି ଲୋକଙ୍କ କଥା ସତହବନି ?

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଶେଖର ! ମୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲେ, ତମେ କ'ଣ ସୁଖୀ ହବ ?

ଶେଖର—ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ତ କେବେ ମୁଁ କାହାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇନି ! ମୁଁ ଚାହେଁ, ଲୋକେ ବଞ୍ଚନ୍ତୁ, ମଣିଷ ପରି ବଞ୍ଚନ୍ତୁ !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ସ୍ୟାକୃଷ୍ଣ ମୋର ସର୍ବନାଶ କରନି ଶେଖର ! କରିଚ ତୁମେ !

ଶେଖର —ସ୍ୱଜନ ! ତମେ ଏଠୁ ଚାଲଯା !

ରଙ୍ଗିଣୀ—ହଁ, ମୁଁ ଚାଲିଯିବି । ମୋ ପୁଅକୁ ମତେ ଫେରେଇ ଦିଅ !

ଶେଖର—ସଜାକୁ ମୁଁ ଛାଡ଼ି ପାରିବନି !

ରଙ୍ଗିଣୀ—କାହିଁକି ? କୋଉ ଅଧିକାରରେ ?

ଶେଖର—ମା' ଜୀବନ ବଞ୍ଚାନ୍ତୁ !

ସଙ୍ଗିଣୀ—ମିଛ କଥା ! ସେ ଜୀବନ ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଦଢ଼ାଉ ଛଳନ
କର, ସଙ୍ଗିଣୀଙ୍କ କଲ୍ ବହୁପୀ ! ଆଜି ମମତା ବେଶରେ
ସୁଜାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ସ୍ପୃହ ଜାରଜ !

ଶେଖର—ଜାରଜ !!!.....ବେଶ୍, ସୁଜାକୁ ତମେ ଏଠୁ ନେଇ
ଯାଅ ! ହଁ ହଁ, ନେଇଯା— [ଭିତରକୁ ଗଲେ]

ସଙ୍ଗିଣୀ—(କ୍ରୋଧ) ଶେଖର ! ତମେ ବୁଝି ପାରୁନ, ଜାରଜ ତମର
କାହିଁକି ଆଜ ଏତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦମ ।

ଶେଖର—(ପିସ୍ତଲଟିକୁ ଧରି) ନିଅ ଜାରଜ ! ତମ ସୁଜାକୁ ନିଅ !
(ଏତିକି ବେଳେ ସୁକାନ୍ତ ଛୁରି ହାତରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି)
ଶେଖର ପିସ୍ତଲକୁ ମାତୃହରା ! ମା' ସ୍ନେହ ତମର ପାଖକୁ
ପାଇ ଆସିଛି ! ଆଜ ତମେ କହୁଚ.....ଶେଖର ତମର
ସର୍ବନାଶ କରୁଚି ! ପୁଅ କ'ଣ କେବେ ମାଆର ସର୍ବନାଶ
କରି ପାରେ ?

ସୁକାନ୍ତ—ଶେଖର !.........

ଶେଖର—(ଫେରି ଚାହିଁ) କିଏ ସୁକା ?........ଅନ୍ଧକାରେ
କାହିଁକି ? ଆଗେଇ ଆସ ! ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶର ଜେଠା ଯାକ
କଳଙ୍କ ତମ ସାମନାରେ ! କାହାର ରକ୍ତ ତମେ ଖୋଜ ?

ସୁକାନ୍ତ—ସୁଜା ! (ଆଗୁ ଭାବୁ କହୁ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ)

ଶେଖର—ବେଶ୍ ! ନିଅ ! ନିଜ ହାତରେ ଶେଷ କରିଦିଅ !

ରାଗିଣୀ—ନା, ନା ଶେଖର ! ରାଜାକୁ ତାଙ୍କ ହାତରେ [illegible] ।
ମୋ' ରାଜାକୁ ସେ ମାରି ଦେବେ !

ଶେଖର — ଏଇ ହେଉଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ! ସୁକାନ୍ତ ବାବୁ, ନିଜ ରକ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ, ରାଜାର ରକ୍ତକୁ ମିଶେଇ ଦେଖି ନିଅ । ଏ ରକ୍ତ, ସେ ରକ୍ତର ମେଳ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ?

[ଛୁଆଟିକୁ ସୁକାନ୍ତ କୋଳରେ ଦେଲେ]

ରାଗିଣୀ—ଶେଖର ! ମୋ ରାଜା !

ସୁକାନ୍ତ—(ବୁକୁରେ ଚାପିଧରି) ରାଜା !

ଶେଖର—ଦେଖୁଛ, ଦେଖୁଛ ଭାଉଜ ! ରକ୍ତକୁ ରକ୍ତ କ'ଣ କହୁଛି ? ଭାଇ, ଭାଉଜ ମୋର ସତୀ ସୀତା ନୁହଁନ୍ତି ଯେ, ଅଗ୍ନି ପରୀକ୍ଷା ଦେବେ ! ଅବିବେକୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅବିଶ୍ୱାସ କଲେ କହିବେ—"ମା ଧରଣୀ ! ତୁ ଫାଟି ଯା—ମୁଁ ତୋ'ର କୋଳରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବି !

ସୁକାନ୍ତ—ରାଣୀ !!!

ଶେଖର—ତମେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଜିତିଗଲ ଭାଉଜ ! ରାମଚନ୍ଦ୍ର ହାରିଗଲେ ! ମୁଁ ମଧ୍ୟ ହାର ମାନୁଛି ଭାଉଜ ! ଜନସଂଖ୍ୟାର ଜୁଆର ଦୁନିଆଁରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଲା !

[ଚାଲିଗଲେ ଭିତରକୁ]

ସୁକାନ୍ତ—ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହଁ ରାଣୀ !

ରାଗିଣୀ—ଏତେ ଆଘାତ ତମେ ଦେଇ ପାର ? ମୁଁ ନା ତମର ରାଣୀ ! (ମୁଣ୍ଡ ଲଗେଇ ପ୍ରଣିପାତ କଲେ)

ସୁକାନ୍ତ—ଉଠ ରାଣୀ ! ଆଜ ମୁଁ ବୁଝି ପାରଚ ! ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ ଅବିଶ୍ୱାସର ବିଷ ପଶିଲେ ସଂସାର ଜଳପୋଢ଼ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯାଏ !

[ଏତିକବେଳେ ପୁଷ୍ପା ପଶି ଆସିଲ ଦ୍ରୁତଗତିରେ]

ପୁଷ୍ପା—ଅପା, ରାଜା ତା'ହେଲେ ଏଇଠି ଅଛି !

[ଫେର ଯାଉଥିଲା]

ରାଗିଣୀ—ଆଲୋ ଚାଲି ଯାଉଚୁ କୁଆଡ଼େ ? (ଅଟକେଇଲେ)

ପୁଷ୍ପା—ନାଇଁ ଅପା ! ରାଜା ଠିକ୍ ଜାଗାରେ ଅଛି ! ମୋର ଆଉ କୌଣସି ଭୟ ନାହିଁ ! ମୁଁ ଯାଏ ଅପା, ମୋର ଡେରି ହେଉଚି !

ରାଗିଣୀ—ଯିବୁ ? କୁଆଡ଼େ ଯିବୁ ?

ପୁଷ୍ପା—ସ୍ୱାମୀ ଯାର ସ୍ତ୍ରୀକୁ କୁହନ୍ତି ପତିତା ! ପତିତା ଆଉ କୋଉ ମୁହଁ ନେଇ ଏଠି ରହି ପାରିବ ? ବୋଉ ଚାଲି ଯାଉଚି !... ମାଣିକକୁ ନେଇ ମୁଁ ଏଠୁ ଚାଲି ଯାଉଛି ! (ରାଜାକୁ ଆଦର କରି) ରାଜା, ତୁ ରଘୁବଂଶର କୁଳଚନ୍ଦ୍ରମା ! ଠାକୁରେ ତତେ କୋଟି ପରମାୟୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ତତେ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖି ପାରିବିନିରେ ବାବୁ ! ହେଲେ ମୁଁ ତୋ'ର ମା' ! ଜୀବନ ଯାକ କଲ୍ୟାଣ କରୁଥିବି—ତୁ ବଡ ହୋଇ ବଡ ମଣିଷ ହୋ ! ରଘୁବଂଶର ନାଁ ରଖ ।

ଉଉକେଇ)

ରଙ୍ଗିଣୀ—ଆଲେ ବାପୁଣୀ ପରି ସେ ଗୁଣ୍ଡା ତୁ କଣ କହୁଚୁ ? ତୁ ତ ଯିବୁ, ରଜା ମଣିଷ ହବ କମିତି ? ସେ ତୋ ପୁଅ ! ମାଣିକ ମୋ' ଝିଅ ! ଆଲୋ, ଆମେ ଦହେଁ, ଏଇ ପାଦ ତଳେ ଆଶ୍ରା ନେଇଚେଁ—ଏଇ ପାଦ ତଳେ ମରି ମୁକ୍ତି ପାଇବା !

ସୁକାନ୍ତ—ତମେ କୋଉଠିକି ଯିବ ପୁଷ୍ପା ! ରଙ୍ଗିଣୀ, ପୁଷ୍ପା ଗୋଟିଏ ବୃନ୍ତରେ ଦୁଇଟି ଫୁଲ ! ମାଣିକ, ରଜା ରାଏବଂଶର ଦୁଇଟି ରତ୍ନ ! ମତେ କ୍ଷମାକର ପୁଷ୍ପା, କ୍ଷମାକର ରାଣୀ ! ଏତେ ଦିନେ ରାଧାକୃଷ୍ଣର ସମସ୍ତ ଚକ୍ରାନ୍ତ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଚି !

[ପୁଷ୍ପା ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁ ଠିଆ ହେଇ ଥିଲେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ]

ରାଧାକୃଷ୍ଣ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ ଚମତ୍କାର—ଦୁଇରାଣୀଙ୍କ ଗହଣରେ ରଜା ସାହେବ ସୁକାନ୍ତରାଏ ! ସୁନ୍ଦର !

ସୁକାନ୍ତ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ । ଯଦି ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଚାହଁ, ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏଠୁ ଚାଲିଯାଅ !

ରାଧା—ମୁଁ ଯଦି ତମକୁ ସେଇଆ ଅନୁରୋଧ କରେ—ତମେ ଏଠୁ ଚାଲିଯାଅ ?

ସୁକାନ୍ତ—ରାଧାକୃଷ୍ଣ !! (ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ)

ସୁଧା—ମତ ଜଣା ପଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା ଯାଉଛ, ଭଲ କରି ଦେଖ ! ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ କିଏ ? ବୃନ୍ଦାବନର ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଏ ଜଙ୍ଗଲର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ! ତେଣୁ ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଘର ଖାଲି କରିଦିଅ ।

(ତ୍ରୁଟି ୨୦।୭)

ସୁକାନ୍ତ—ଟାଉଟର ! ଧପ୍‌ପାବାଜ ! କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ କୁସଟା ?

[କୁସ ଖୋଜି ଆଣିଲେ]

ସୁଧା—ଧୀରେ ଧୀରେ ସୁକାନ୍ତ ! ଘର ଖାଲି କର, ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଯାଇ ରମ ଖାଇକି ଦେଖାଅ—ଆଉ ଯଦି ସଜ୍ଜାସନ୍ତ ନେଇ ବନ୍ଧୁ କହିବାକୁ ଗୁଡ଼.....! ଏଠି ଭାଙ୍ଗିବ ? କୋର୍ଟ, କଚେରୀ ଅଛନ୍ତି !

[ଏତିକି ବେଳେ ଶେଖର ଆସିଲା]

ସୁକାନ୍ତ—ମୋ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ମୁଁ କୋର୍ଟ କଚେରୀକୁ ଯିବି ! ଯଦି ଯାଏ ଖୁନ୍ କରି ଯିବି !

[କୁସ ଉଠେଇଲା ବେଳେ ଶେଖର ରୋକି ନେଉଛି]

ଶେଖର—ଶାନ୍ତ ! ତମେ ଜଣେ ଆଇନଜ୍ଞ ହେଇ ଆଇନକୁ ଭାଙ୍ଗିବ ନିଜ ହାତରେ ନେଉଛ !

ସୁକାନ୍ତ—ମରେ ଯାଉଛି ଶେଖର ! ଏହି ବଂଶର ଗର୍ଭକୁ ମୁଁ ନଷ୍ଟ କରେ ! (ଏତିକି ବେଳେ ପୋଲିସ ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର, ୨ କନେଷ୍ଟବଲ ପଶି ଆସିଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ମଣ୍ଟୁ ।)

ମଣ୍ଟୁ—ବାପ୍‌ରେବାପ୍ ! ଏଇ ଆପଣଙ୍କର ଖାସ ଆସାମୀ !

ମଣ୍ଟୁ—......ସବ୍ ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର ବାବୁ ! ଆପଣ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ! ନ ହେଲେ ସେ ମାତାଲ ମତେ ଖୁନ୍ କରି ଥାଆନ୍ତା......! ଆରେଷ୍ଟ କରନ୍ତୁ !

ସ: ଇ:—ମୁଁ ତମକୁ ଆରେଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଆସିଛି ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବାବୁ !

ରାଧା—ସବ୍ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ! ମୁଁ ନା ତମ ହାତରେ—

ସ: ଇ:—ହଁ......ଲକ୍ଷଣଙ୍କ ଘର ଭିତରେ ରଖି ନିଆଁ ଲଗେଇ ଦେଇ ଟ ୫୦୦୦ଙ୍କା ଦେଇ ଆସିଥିଲ । ସେ ଟଙ୍କା ପୋଲିସ ସାହେବଙ୍କ ମାରଫତ୍‌ରେ ଅଛି ! ୩୦୨ ଦଫାରେ ତମେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ! କନେଷ୍ଟବଲ୍ ! ଲଗା ହାତକଡ଼ି !

[ହାତକଡ଼ି ଲଗାଇଲେ କନେଷ୍ଟବଲ]

ରାଧା—ସବ୍ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର !

(ଚହିଁକି ଆସିଲା)

ସ: ଇ:—ହଲ ଚଲ ହବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନା ! ଘର ଚାରି ପାଖରେ ପୋଲିସ ! ନେଇ ଯା—(ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦାରୋଗା ନେଇଗଲା) ସୁକାନ୍ତବାବୁ ! ପୋଲିସ ସାହେବ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଚନ୍ତି ! ସୁଶୀଳା, ମନୋରମା ସାକ୍ଷୀ ଦେଇ ସାରିଲେଣି ! ରାଗିଣୀଦେବୀ, ପୁଷ୍ପାଦେବୀଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ । (ଚାଲିଗଲେ)

[ପଛେ ପଛେ ସୁକାନ୍ତ, ରାଗିଣୀ ପୁଷ୍ପା ଗଲେ]

ମଣ୍ଟୁ—ଦେଖୁଛ ! ଶେଖର ଦାଦା ! ପୋଲିସ କମିତି ଦୋଷୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଜେନାକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଯାଉଚନ୍ତି ! ମଣ୍ଟୁର

ବାପଙ୍କୁ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି !……ତମେ ଏବେ ଭାବୁଥିବ ନା ଦାଦା, ସତ୍ୟ ନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ତା'ର ସମସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ । ମୁଁ କ'ଣ ତା' କରିନି ଦାଦା ? ମୁଁ ସମାଜରେ ବାପଙ୍କୁ କ'ଣ ତା' ପୁତ୍ର ନରକରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିନି ? ମାତୃହନ୍ତାକୁ ଶାସ୍ତି ଦେଇ ମାତୃଭକ୍ତ କ'ଣ ହୋଇନି ?

ଶେଖର—ବାହବାରେ ମଣ୍ଟୁ ! ଆଜିଠାରୁ ମୁଁ ତୋ'ର ବାପ, ମା ସବୁ ! (କୋଳେଇ ନେଲେ)

ମଣ୍ଟୁ—ନା—ଆଉ କାନ୍ଦିବି ନାହିଁ ! କାହିଁକି କାନ୍ଦିବି ? ଦାଦା, କୁକ୍କୁରଟା ଗଲା କୋଉଠି ନାହିଁ ! ମାଙ୍କର ଦ'ଣ୍ଡ ନେଇ ଆସିଲେ ! ଏଥର ମଣିଷର ପାଳି ! ହେଲେ ଭଏ ନୀତ ? ଜାହାର ବାପ ମା, ତା ପିଲାକୁ ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ ! କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ, ତା' ସ୍ୱାମୀକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ! ହେଲେ ମୁଁ ଶିଖ ! ମୋ ଦେଶର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କୁ ଲେଖି ଦାଦା ! କୋଟିଏ ବାପ, ମା ଛେଉଣ୍ଡ ପିଲା, ସେମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ମୁଁ ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବି ! ସତ ମୋର ଅନେକ—ଅଭିନନ୍ଦନ ପାଇବି ନିଶ୍ଚୟ ! ତମେ ମତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କର ଦାଦା !
[ଶେଖରଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ମଣ୍ଟି ଆ ମାରିଲା, ଶେଖର କୋଳେଇ ନେଲେ ।]

ଯ ବ ନି କା